

SLUGA BOŽJI ALOJZIJE STEPINAC

35

SLUGA BOŽJI
ALOJZIJE STEPINAC
UMRO U KRAŠIĆU
10. VELJAČE 1960.

Godina 2(1995) 10. veljače GLASNIK POSTULATURE Broj 1-2 Cijena 5 kn

"FIAT VOLUNTAS TUA

++ DEO GRATIAS ++"

Lik Sluge Božjega na odru u zagrebačkoj katedrali, nekoliko trenutaka prije ukopa, s posljednjim riječima koje je umirući izgovorio: "Oče, budi volja Tvoja!" i "Bogu hvala!"

U dubokoj su se pobožnosti i štovanju okupili oko svoga uzora biskupi i vjerni puk.

Navršava se trideset i pet godina od slavnog, svetog i mučeničkog preminuća Sluge Božjega Alojzija Stepinca. Bijaše on čovjek, kršćanin, svećenik i biskup Katoličke crkve koji se u tijeku zemaljskog života uvijek očitovao vjernošću u čovječnosti, koji je u raznim prigodama života, u mladosti, u svećeništvu, u biskupstvu uvijek bio vjeran načelima vjere i kršćanskog ćudoređa. Te je naravne odlike sustavno usavršavao. Na kušnjama progonstva, u razdoblju života provedenog u zatvoru ili sužanjstvu, pokazao se u njima dokraja vjeran i dosljedan.

O njegovu preminuću reče kard. Paolo Bertoli: "Zbog gubitka ovog velikog Nadbiskupa, koga sam imao sreću poznavati i s kojim me vezalo duboko divljenje i bratsko prijateljstvo, duboko sam ožalošćen. Sutra ću služiti Misu za dušu preminulog pastira, ali jer je on već na nebesima, molim i molit ću, da nas iz neba pomaže i posreduje za nas, koji smo na zemlji, kao i za njegovu dragu domovinu. Oh, da bi žrtva njegova života pridonijela tome, da dođu mir i pravednost!"

Svjedoci smo suvremenosti ovih riječi. Vrijeme koje danas proživljujemo, dobrano naliči onomu iz dana njegova usnuća u Gospodinu. Hod kojim je prolazila Crkva u Hrvata kroz to razdoblje, nezaustavljivo se upirao o svjedočanstvo Alojzija Stepinca. Taj povijesni hod učvrščivan je u vjeri po kojem su svećenstvo i narod sačuvali svoje kršćansko postojanje i po njemu se prepoznavali i predstavljali. Tijekom tih desetljeća, vjernički je narod, osuvremenjujući duhovni lik kardinala Stepinca, bio čimbenik mira i pravde, za koje se on, za zemaljskog života, odvažno zauzimao i dragovoljno prinio. Nakon tih 35 godina, uistinu je vrijedno uočiti do koje je mjere kršćanske savršenosti on oblikovao svoju dušu na istinama katoličke vjere.

Ponajprije se odlikovao vrlinom kršćanske jakosti, strpljivosti i predanja u volju Božju. Riječi prije usnuća: "Fiat voluntas tua!" - "Oče, budi volja Tvoja!" najbolje opečaćuju njegov životni hod sav usmjeren prema Bogu i za slavu Božju.

Njegov neoboriv ljudski značaj i odvažnost podržavani krepošću žive vjere zadivili su, osobito u tijeku montiranog političkog procesa 1946. godine, njegove suce istražitelje, njegove progonitelje i cijeli svijet. Te vrline i danas su poziv svim progonjenima radi Krista, na ustrajnost u ispovijedanju vjere. Nikakva prijetnja, laskava ponuda ili politička sila ne smiju nas pokolebati u istinama vjere. Kardinal Stepinac uči nas da ni prijetnja smrti ne može obeskrijepiti snagu biblijskih riječi: "U Tebe se, Gospodine, uzdam!" što ih je on uzeo za načelo navještanja Evanđenja u hrvatskom narodu:

Stoga bolest, zatvor, klevete, trpljenje i raznovrsni oblici ucjena nisu mogli slomiti njegov duh prožet jakošću u Gospodinu. Nakon što je iskusio sve te neugodnosti, reče: "Ako, dakle, ljudi nepravedno sude o tebi, a pogotovo ako bi se desilo ikada, da budeš sudski osuđen radi svoje vjernosti Kristu, raduj se i veseli se, jer Isus trpi u tebi... A kad se s Isusom trpi, onda sve biva lako."

Ta značajka jakosti u osobi kardinala Stepinca, prokušana radi bilo kojeg razloga ili bilo kakvih pobuda, neka bude nadahnuće svim patnicima kušanima, ovih godina, u ratnim stradanjima ili svakodnevnim kušnjama. On je trpio i umro zauzimajući se za ljudska prava, za etička načela i evanđeosku pravednost. Stoga nas nikakva kušnja, prijetnja ili poteškoća ne smiju pokolebati u našoj vjeri.

Alojzije Stepinac odlikovao se i krepošću ljubavi, i to na način koji nadvisuje redoviti vjernički život. Iskazivao ju je prema svim ljudima, bez razlike na narodnost, rasu ili vjersku pripadnost. Za njega su svi ljudi bili braća, i zato ih je pomagao i branio u svakom trenutku, u svakoj potrebi i na svaki mogući način.

Osobito je primjerena bila njegova ljubav prema djeci, najmanjima. Djeca su za nj bila osobita radost. Naročito progonjena i nebranjena. Siromašnu i izbjeglu djecu iz oskudnih hrvatskih krajeva zbrinjavao je hranom i odjećom i povjeravao ih na brigu redovnicama ili imućnijim obiteljima, dok ne prođu ratne strahote. Neke je smjestio u stakleniku podignutom u vrtu nadbiskupskog dvora, u dvorcu u Brezovici i drugdje. Za vrijeme sužanjstva u Krašiću djeca su u njemu otkrila "Isuseka", jer je imao za njih vremena, i znao im se istinski približiti. A oni su se tiskali oko njega sigurni da će ih pomilovati, udijeliti im karamelu, osmjehnuti im se.

Siromasi i potrebnici iz svih slojeva ljudi utjecali su se njemu sigurni da ih on neće otpraviti praznih ruku niti ojađene duše. Zauzeto je pomagao mnogobrojne pravoslavne vjernike, Židove, Poljake. Očinski je prihvatio svećenike koje je nacistički sustav protjerao iz Slovenije; obdario ih je hranom, odjećom, novcem, gostoljubivošću. Oko 200 svećenika iz Mariborske biskupije uvrstio je u dušobrižnički rad Zagrebačke nadbiskupije. Znakovite su riječi kojima je to posvjedočio, o njegovoj smrti, mons. M. Držečnik, biskup mariborski: "Ime kardinala Alojzija Stepinca ostat će zlatnim slovima upisano u povijesti Mariborske biskupije."

Mnogi katolički svećenici i vjernici, a osobito pravoslavci i Židovi, spasili su svoje živote zahvaljujući odvažnom svjedočanstvu ljubavi zagrebačkog nadbiskupa Stepinca. Za njega je svaki čovjek bio slika Božja i kao takav bijaše poštivan i ljubljen. Stoga je i vrlina ljubavi u Sluzi Božjemu proizlazila iz njegove bezgranične ljubavi prema Bogu.

Značajku velike ljubavi očitovao je i prema onima koji su ga progonili i mučili. Očitovao ju je i prema onim osobama koje su ga u sudnici krivo optuživale. Nikada prema njima nije podigao glas ili odgovorio ljutito. U svakom trenutku iznalazio je način opravdanja i praštanja prema njima. Osjećao je krive optužbe i od strane ljudi iz svoje svećeničke blizine, ali nije nikada za njih izgovorio riječi prijekora ili optužbe, već ih je velikodušno branio, pravdao i pomagao.

Nadnaravna bijaše i dimenzija njegove ljubavi prema Crkvi i prema Papi. Nikada mu je nije pomanjkalo. "Gdje je Petar, tamo je Crkva!" govorio bi i nadodao: "Otcijepljeni od Rima, što smo? Suha grana, dakle izgubljeni!" Da se odrekao vjernosti Rimu, primao bi partijska i državna odlikovanja. Oni bi ga, prema riječima jednog partijskog moćnika, za to otcjepljenje, "uzdigli do zvijez-

da"! No, kardinal Stepinac se radije, svjesno i radosno, podvrgao vjernosti Kristovu namjesniku na zemlji negoli primio prolazna odlikovanja političkih vlasti, koje su mu ih nudile za izdaju Crkve i otcjepljenje od Rima. U teškim trenucima komunističkog progona ponavljao je često: "Bolje časno umrijeti, nego sramotno živjeti izdajući Crkvu Božju!"

Primjereno upravljanje Zagrebačkom nadbiskupijom, predsjedanje Crkvi u Hrvata, njegovu vjernost Svetoj Stolici, visoko su vrednovali rimski prvosvećenici. Kardinalski grimiz koji je trebao zaodjenuti 1946. zamijenila je robijaška stega, ali nepravedna osuda i zatvor nisu mogli spriječiti da za svoju neporočnost i svjedočanstvo vjere bude 1953, po istom Piju XII, promaknut u Kardinalski kolegij. O vrednovanju njegove osobe i duhovne veličine posvjedočio je pred očima sviju naroda Ivan Pavao II, prošle godine, pohodivši njegov grob, moleći i navješćujući njegove kreposti.

Ovaj broj Glasnika želi obilježiti 35-tu obljetnicu uzdignuća k Gospodinu kardinala Stepinca. Svjedočanstva i fotografije, nastale u danima njegove zemaljske pobjede, koje radi protivnosti totalitarnog sustava vlasti nisu smjele biti objavljivane, neka i nas potaknu na što vjerniji evanđeoski život. Sluga Božji neka nam u tom bude primjer, ali i pomoćnik i zagovornik. Molimo da u bliskoj budućnosti to bude posvjedočeno i njegovim uzdignućem na čast oltara. ❖

KAZALO

•••

Sluga Božji Alojzije Stepinac - Glasnik Postulature - God. 2 (1995), broj 1-2; Izdavač: Postulatura Sluge Božjega Alojzija Stepinca, Kaptol 31 - 41000 Zagreb; Uređuje i odgovara: Dr. Juraj Batelja, Kaptol 31 - 41000 Zagreb; Adresa uredništva: Postulatura Sluge Božjega Alojzija Stepinca, Kaptol 31, 41000 Zagreb, telefon: 275-122. Sve što se u našem Glasniku navodi ili naziva "čudo", "svetost", "svetac" i slično, sve to, u duhu crkvenih propisa, treba uzeti i razumjeti u našem običnom ljudskom načinu izražavanja. O svemu će tomu konačni sud izreći Crkva. Lektor: Dr. Ante Stamać; Tehnički urednik: Marijan Banjšak; Cijena: 5 kuna; za inozemstvo 3 DEM ili 3 USA $. Izlazi četiri puta godišnje s dopuštenjem crkvenih poglavara. Rješenjem Ministarstva kulture i prosvjete Republike Hrvatske, br. 532-03-1-7-94-01, časopis "Sluga Božji Alojzije Stepinac" oslobođen je plaćanja poreza na promet. Layout: PLStudio. Tisak: tiskara Škaler, Nova Ves 7

Na naslovnoj strani: Jedna od rijetkih fotografija Sluge Božjega u boji. Sretni fotograf bijaše Dr. Joseph Tewes, danas profesor pedagogije u Dortmundu, koji je kao student, 1956, na proputovanju Zagrebom, pohrlio u Krašić pozdraviti kardinala Stepinca, "neustrašivog svjedoka vjere"

Na zadnjoj strani omotnice: Mila Wood: Krašić u svibnju 1958! Svjetlo iz sobe Sluge Božjega, osim što predstavlja njegovu nazočnost, podsjeća i na čudesno prevladavanje teške bolesti "polycitemia rubra vera" (prekomjerno umnažanje crvenih krvnih zrnaca), koja se pojavila ubrzo nakon njegova premještaja iz Lepoglave u Krašić

Nevini moraju trpjeti

Propovijed Mons. Ante Jurića, nadbiskupa splitsko-makarskoga na Misi za dobrotovre Kauze, u zagrebačkoj katedrali 10. listopada 1994

Mons. Ante Jurić, nadbiskup Splitsko-makarski, rođen je 17. svibnja 1922. u Vranjicu. Za svećenika je zaređen 18. svibnja 1947. Imenovan je nadbiskupom Splitsko-makarskim 10. rujna 1988, i posvećen 16. listopada 1988.

Abraham imao je dva sina: jedan od ropkinje, drugi od slobodne. I onaj od ropkinje progonio je sina od slobodne. Slika, možemo reći, čovječanstva. Podijeljenost. Ljudi se ne dijele ni na rase, ni na klase, ni na istok, ni na zapad, kako to izgleda u prvi mah. Nije to bitna podjela. Bitna podjela u čovječanstvu jest između onih koji žive kao robovi tijela, grijeha i onih koji žive u slobodi djece Božje. Radi toga i sukobi, radi toga i progonstva, sve to skupa često se događa neprotumačivo. Jer, često baš, nevini moraju trpjeti. Pa se pitamo: čemu i zašto? Sv. Pavao reče da će oni koji hoće živjeti podložni Kristu, trpjeti progonstvo. Isus je sam rekao: "Progonili su mene, progonit će i vas." Izgleda da je to, dakle, nekakov zalog, il' određeno, da onaj koji želi živjeti pobožno bude proganjan. Sukob onog slobodnog i onog roba.

Ne čudimo se onda da je sam Sin Božji u svom životu doživljavao progonstvo, konačno i smrt. Ali je interesantno to, da htjeli ili ne htjeli, oni koji gone nevinog, protjeruju nevinog, gnjave, muče, zlostavljaju, htjeli ili ne htjeli, konačno priznaju njegovu nevinost u onome zbog čega ga okrivljuju. Sina Božjeg su okrivljivali Židovi i sudili zato što je rekao da je Sin Božji. I tužili ga kao kralja: "Čini se kraljem." A on je bio i jest i Sin Božji i Kralj, samo njegovo kraljevstvo nije odavde, reče on: sasvim drukčije je naravi. To nije kraljevstvo koje zarobljuje, koje potčinja, nasilje donosi. Kraljevstvo slobode djece Božje. "Jest, ja sam kralj", potvrdio je i sam Pilat. A sudac Pilat došao je do spoznaje i izjavio je: "Nevin je!" A što iza toga? Priznaje ga nevinim, a ipak ga sudi, pa ipak ga daje bičevati! Koja nedosljednost kad je u pitanju pravednik, nevin koji mora trpjeti zato što pokušava i nastoji živjeti kao slobodno dijete Božje. Evo danas molimo za dobročinitelje, i znane i neznane, i žive i mrtve koji mole i žrtvuju

Mons. Ante Jurić, propovijeda u zagrebačkoj katedrali 10. X. 1994.

se na ovu nakanu, da bi naš dragi kardinal blage uspomene Alojzije bio proglašen blaženim. Sutra jest godišnjica njegove osude. U ovom času se sjetimo da nama baš ne trebaju puno dokazi za njegovu nevinost, jer je stvar posve očita. Htjeli ili ne htjeli, doći će čas kad će svi priznati na sudu Božjemu nevinost nevinih i oni koji su ih progonili. "Pa gle, to su oni koje smo mi zlostavljali, sudili nepravedno, a gle ubrojeni su među sinove Božje" Na svoju sramotu će morati priznati. A nastupit će tada svjedoci iz Ninive, obraćeni i svjedoci koji su puno morali žrtvovati da dođu do istine kao kraljica s Juga. Nastupit će toliki svjedoci da optuže one koji su istinu znali i nisu je htjeli priznati o nevinome. No Bog često ne čeka taj zadnji čas suda nego čini to već u ovome životu, i za ovog našeg kratkog vijeka takav je slučaj s našim blagopokojnim Kardinalom. Jest, već oni koji su ga sudili i progonili, možemo reći, da su ga kanonizirali time što su naglašavali njegovu krivicu koja nije postojala, nego je zapravo bila krepost. Vjernost Kristu, vjernost Crkvi, zauzimanje za nevine, za slabe, čuvanje vjere, vjernosti svetoj Crkvi, obrana svog naroda i njegove čestitosti. To je njegova krivica. A da li to može biti krivica u očima poštenog čovjeka? Tako da možemo reći da oni koji su ga sudili, već su ga kanonizirali. Eto, mi smo doživjeli, možemo reći barem tako, neslužbenu kanonizaciju njegovu iz ustiju Kristovog namjesnika. Toliko puta ga je spomenuo s poštovanjem, i u ovoj crkvi, i na Hipodromu i u Rimu. Tako da oni koji su ga uporno proglašavali zločincem, i to još i danas čine, Bogu će odgovarati radi svojih protivljenja istini poznatoj i priznatoj. I mi smo svjedoci kad se susretnemo i s inozemnim ljudima kako je ta kleveta i laž još prisutna u svijetu. Zato moramo moliti da to Bog dragi sve to stavi na pravo mjesto. Kleveta protiv njega, sveca, nevinog čovjeka, pravednika Božjeg. No mi, moleći za njega i za njegovu kanonizaciju, braćo moja, znate da molimo i za sebe. Možemo reći da je malo koji svetac, pravednik, toliko postao simbol svog naroda kao što je to Alojzije Stepinac. Jer postoji i priznanje Svetog Oca njemu, kao vjernom sinu Crkve, koji je radi te vjernosti podnio i osudu i zatvor, i sve to skupa. Možemo reći da je izražen kao simbol naroda iz kojega je nikao, jer taj narod podnosi klevete, nepravde, nasilja i bezakonja već decenijima radi svoje poslovične vjernosti svetoj Crkvi i Svetoj Stolici. Na sudu Božjem će se trebati, ali opravdati se neće moći, koji su tolika bezakonja i klevete bacili na ovaj narod radi njegove vjernosti Ckrvi, kao što su bacili na Alojzija Stepinca i proglasili ga zločincem. Uporno ponavljaju da je on zločinac, da bi mogli opravdati svoje teze kako je ovaj narod kao narod zločinac. Nismo sveci. Grešni smo ljudi. Da, to je

istina. Ali reći da je čitav narod zločinac, to je zaista, zaista strašna kleveta. A ta se uporno ponavlja protiv ovog naroda i pozadina svega toga, braćo moja, mogu s uvjerenjem reći, jest, jest krivica tog naroda što je vjeran Kristu i njegovoj Crkvi. Zato velim, mi smo tako tjesno povezani s likom našega pokojnog kardinala Stepinca. On je zaista simbol ovoga naroda iz kojega je izišao. Simbol njegov baš u povijesnom ovom času. Zato nam je potrebna njegova službena kanonizacija, da bi pred čitavim svijetom konačno kod ljudi dobre volje bile laži o njemu i o ovom narodu raskrinkane.

Jedan pokojni franjevac jednom zgodom je rekao: "Nismo sveci, grešni smo ljudi, ali među nama ipak ima svetaca." Mislio je on na svete članove svoje provincije. Možemo reći s pravom u ovom teškom povijesnom času za ovaj naš narod: "Jesmo grešni." Pojedinac možda napravi i zlodjelo ili što ne dolikuje. Ali, braćo moja, u ovom času, možemo reći, između nas ima svetaca. Ima svetaca koji slijede svijetli lik svetog našeg blagopokojnog kardinala, čovjeka koji je ostao vjeran Bogu i Crkvi, Evanđelju dokraja, i koji je opraštao svojim neprijateljima. Za vrijeme pohoda svetog Oca bilo je tu ljudi stranih i dobre volje, a i onih kojih nisu došli dobre volje. Očito su neki otišli pokisli zbog toga jer nisu doživjeli ono što su očekivali: kakav škandal, kakav atentat, i koješta toga. Pa su tražili prigodu da bi se nekako opet nabacili na ovaj narod, da bi mu pridjenuli neku krivicu.

Jedan mi je naš svećenik u Rimu pripovijedao, da mu je jedan novinar rekao: "O, papa je dao Hrvatima lekciju kad im je rekao da moraju oprostiti i moliti oproštenje." A ovaj je na to smireno njemu rekao: "A jeste li vi zapazili da je na tu riječ čitav onaj narod pljeskao? I to vama ništa ne govori?" Da taj narod, komu se kaže da treba da oprosti i da moli oproštenje ako je što zla učinio, plješće u tom času na riječi Svetog Oca. Što to znači? Nismo kao narod zločinci, niti zločinački narod, nego narod koji iskreno želi živjeti u miru sa svakim, svim ljudima. I spremni smo opraštati i možemo navesti, ne desetke, stotine slučajeva u ovom teškom ratu, divnih primjera, i u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini, našeg naroda, kako je nakon strašnih nasilja što ih je podnio i kad mu je sve uništeno bilo i možda njegovi poklani, sposoban bio oprostiti. Nismo sveci, grešni smo ljudi, ali među nama zaista ima svetaca. Zato neka je Bog proslavljen u tome, neka je Gospodin slavljen za tu veliku milost što je dao ovom narodu da je u ovoj teškoj kušnji ostao vjeran Bogu, svojoj Crkvi, i trudi se da ostane uza sve svoje slabosti vjeran Evanđelju. Evo, u tome nam je primjer, uzor i potkrepa divni lik našeg blagopokojnog Kardinala. Zato nastavimo i dalje, i molitvama svojim i žrtvama, podupirati to sveto djelo, da ga čim prije ugledamo i službeno na oltarima, da bi zasjao njegov lik konačno pred svim ljudima dobre volje, da shvate da se radilo o zagrebačkom nadbiskupu kardinalu Stepincu, nevino suđenome, da se radilo o liku sveca, čovjeka Crkve, Božjeg čovjeka, i da je on onaj koji je utjecao i na ovaj narod, da taj narod i dalje ostane Bogu svome vjeran, svetoj Crkvi i Kristovom namjesniku.

Euharistijsko slavlje za dobrotvore Kauze, 10. X. 1994. svojom su pjesmom popratili mladi pjevači zbora "Kefa" iz Zagreba i "Navještenje" iz Velike Gorice

U opereti što ju je skladao u Splitu 1940. godine pokojni maestro Josip Fulgozi, u prizoru kada se vraćaju poslanici od svetog oca Ivana VIII. iz Rima, a dočeka ih, to poslanstvo, i knez Branimir i narod, starac Višeslav hvali Boga, jer, kaže ovo je uzvišeni čas u kojemu imam osjećaj da je cijeli narod postao jedno srce i jedna duša, okupljena oko Svetog Oca i svoga kneza.

Braćo i sestre, zaista smo se osjetili kao narod Božji, kao jedna duša, okupljena oko Svetog oca. Jest, bili su i predstavnici naše vlasti, tada i naše države. Jest, možemo reći i oko svoje vlasti, ali ima knez ovog naroda koji je bio njegov, duhovni možemo reći vođa, ne samo dok je živio, nego će ostati i unaprijed, a to je kardinal Stepinac koji je nadahnjivao ovaj narod u danima teških progonstava, ulijevao mu nadu, snagu, koji ga je bodrio svojim primjerom dok je i sam patio, koji ga sada svojim zagovorom štiti i zagovara kod Boga.

I narod okupljen oko Svetog Oca, okupljen tu oko tog divnog lika, pokazao je svoju jednodušnost da je jedno srce i jedna duša. Gospodine, daj nam milost po zagovoru Sluge tvoga našeg dragog nadbiskupa Alojzija da zaista ovaj narod ostane i unaprijed okupljen oko Svetog Oca, okupljen oko lika ovog našeg zagovornika, zaista jedno srce, jedna duša, da ostane i postane zaista, Božji narod koji živi u slobodi djece Božje.

❖

“Kako bih rado još jedanput posjetio grob Stepinčev!”

MONS. PETAR ČULE, biskup mostarski - pismo kard. Franji Kuhariću

Mons. Petar Čule rođen je 18. veljače 1898. u Kruševu nadomak Mostara. Gimnaziju je završio u Travniku, a teologiju u Sarajevu. Za svećenika je zaređen 20. lipnja 1920. Postdiplomski studij dovršio je u Louvaineu i Innsbrucku. Za biskupa mostarskog posvetio ga je 4. listopada 1942. Dr. Alojzije Stepinac, zagrebački nadbiskup i hrvatski metropolit. U srpnju 1948. bijaše uhićen i osuđen na 11 godina i 6 mjeseci strogog zatvora. Godine 1980, nakon umirovljenja, imenovan je počasnim naslovom nadbiskupa. Preminuo je u Gospodinu, u Mostaru, 28. srpnja 1985.

Mons. Petar Čule

Mostar, dne 22. veljače 1983.

Dragi Uzoriti naš Gospodine Kardinale!

Primio sam Vaše pismo iz Rima pisano prigodom Vašeg preuzimanja kardinalskoga šešira. Hvala! - Sad sam iz Zagreba primio Vaš poziv, da u nedjelju 27. veljače 1983. prisustvujem s ostalim našim biskupima prvom Vašem svečanom kardinalskom bogoslužju i akademiji tom zgodom u Vašoj prijestolnici u Zagrebu.

Duhom ću biti prisutan. Tjelesnu prisutnost priječi gripa, koja me je shrvala. A da i nije gripe, u svojoj 86-godišnjici života teško bih se mogao odvažiti na put Mostar-Zagreb u ovo zimsko doba.

Sa obitelju Kuharić mene vežu davne i prijateljske veze. Još od dana Mahnićeva đačkoga pokreta, kad sam se upoznao s Vašim pokojnim bratom pravnikom, s kojim sam održavao veze i kasnije kao biskup.

Posebno su bile dugotrajne i važne moje veze sa Zagrebom. Kad sam se vraćao sa študija iz Innsbrucka u Domovinu 1923. nadbiskup Bauer pozvao me je, da ostanem u Zagrebu. Zahvalio sam se na tom pozivu rekavši, da ipak volim ići u svoju kamenitu Hercegovinu i pomagati razvoj dijecezanskoga klera u ovoj najsiromašnijoj hrvatskoj biskupiji.

Za vrijeme bogoslovije u Sarajevu i kao predsjednik Zbora duhovne mladeži vrhbosanske podržavao sam živu vezu s predsjedništvom duhovne mladeži zagrebačke.

Moje veze sa zagrebačkom Crkvom postale su posebno žive i djelotvorne, kad sam u 1942. stupio na čelo mostarske Crkve. Bile su te veze brojne i bolne. Moje biskupsko posvećenje htjeli su omesti Talijani sa svojim četnicima na 4. X. 1942. Četnici su vođeni Talijanima u rujnu 1942. ubili u Prenju kod Stoca starinu 80-godišnjeg Don Vida Puticu, protjerali tisuće vjernika od Stoca preko Neretve, počinili strahoviti pokolj u Drežnici i Rami, zapriječili preko Bradine dolazak željeznicom iz Sarajeva u Mostar. Moji konsekratori morali su avionom stizati u Mostar.

Tako su stigli iz Zagreba nadbiskup Stepinac i opat Ramiro Marcone s tajnikom Massucijem. Nitko nije zastupao hrvatske vlasti na mojoj konsekraciji. Novac, za banket predviđen, predat je za opskrbu i konačište izbjeglicama od Stoca, koje su četnici protjerali i masakrirali. Stepinac je s opatom Marconeom nakon vrlo kratkog ručka sjeo u avion i odletio u Zagreb. Nije imao prilike, da na banketu drži bilo kakve govore.

Stepinac više nikada nije dolazio u Hercegovinu. Sastao sam se s njime na dvjema biskupskim konferencijama. U rujnu 1945, kad je objavljeno famozno pastirsko pismo, zatim na konferenciji i slijedeće godine, poslije čega je uslijedio Stepinčev zatvor, pa smrt.

Prigodom biskupske konferencije u rujnu 1946. počela je sistematska kampanja protiv Stepinca, da se pripremi njegovo stavljanje pod sud. Pokojni biskup-nadbiskup Smiljan Čekada i ja pošli smo, da se s njime oprostimo prilikom polaska kući. Zvali smo ga sa sjednice Konzistorija. Izrazili smo mu naše suosjećanje s njegovim patnjama u tolikoj hajci na njega i obećali mu svoju podršku i da ga nećemo ostaviti, ma što se dogodilo. I mislim, da smo održali naše obećanje. Domalo prigodom vršenja krizme po Duvnu saznao sam za hapšenje Stepinčevo. Stepinca sam vidio još samo mrtvoga. Došao sam na sprovod i našao Stepinca u katedrali u njegovu mrtvačkom sanduku. Imao je mitru na glavi, koju sam ja skinuo, nakon čega je tajnik Pišonić zatvorio lijes.

Nadbiskup Šeper opraštao se sa svojim predšasnikom u pogrebnom govoru. Imao sam veliku želju, da se priključim tom nadgrobnom slovu, posebno da iznesem, kako je blagopokojni Kardinal prigodom moje konsekracije u Mostaru dao lijepu svotu za one izbjeglice, koje su četnici protjerali iz stolačkih Dubrava i za žrtve masakra četničkog po Drežnici i Rami, ali nisam mogao, jer su mi suze navirale na oči, pa ne bih mogao drugačije govoriti nego s plačem, što ne bi dolikovalo sprovodu velikoga Kardinala.

Dragi naš Kardinale! Kako bih rado još jedamput posjetio grob Stepinčev. Isto tako, kako bih rado - još jednom - susreo svu braću biskupe i s njima se oprostio, možda i za uvijek. Sve ih toplo pozdravljam i svima sve najbolje želim, posebno ustrajnost u Božjoj službi, u ljubavi za svetu Crkvu, posebno za Crkvu u hrvatskom Narodu. Molit ću se za sve vas, posebno za Vas, dragi Kardinale, da vjerno surađujete za dobro Svete Crkve i našega hrvatskoga Naroda.

Dragi Kardinale, čuvajte baštinu kardinala Stepinca. Borite se i molite, da naša draga Gospa, Kraljica i Majka našega hrvatskoga naroda, bude uvijek naša obrana, pomoć i zaštita. Neka tradicionalnu pobožnost našega naroda prema Gospi

vjerno čuvaju i šire svi hrvatski biskupi. I svi oni, koji budu u našem narodu gojili i širili pobožnost i kult Blažene Djevice, zaštitnice Hrvata, neka čista srca i iskrene pobožnosti šire marijanski kult u našem hrvatskom narodu. Uz kult Majke Marije širite u čitavom našem narodu i kult Apostolskog Prvaka, ljubav i vjernost prema Apostolskom Prvaku i temelju Kristove Crkve!

Kao kardinal Vi ste u neku ruku glava čitave Crkve kod Hrvata, morate o svima nama voditi brigu, bez obzira na biskupiju ili pokrajinu, pa činite to pod zaštitom i blagoslovom naše nebeske Majke!

Molit ću se za Vas, a uz Vas i za sve naše biskupe, da ih Bog blagoslovi, pomaže i čuva. - Uz tople pozdrave svima našim natpastirima, posebno Vama, dragi Kardinale.

Vaš u Kristu
Petar Čule, naslovni nadbiskup

"Biti nepokolebljiva značaja"

Propovijed kardinala Franje Kuharića, u Krašiću, 6. studenoga 1994. (32. nedjelja kroz godinu), u spomen Misi povodom 30-te obljetnice smrti preč. Josipa Vranekovića, krašićkog župnika (1950-1964)

Draga braćo i sestre u Isusu Kristu!

Mi stariji, koji pamtimo prošle događaje, dobro je da mladima kažemo što se događalo ovdje u Krašiću. Vi, kojima je 30, 35, pa i 40 godina, vi to ne znate, jer to niste iskusili, a mi to znamo, jer smo to živjeli. I dobro je, da u ovom susretu, vama, dragi Krašićanci dozovem u pamet vrijednost koju ste imali u svojoj sredini. Sv. Otac Ivan Pavao II, u Zagrebu, prije gotovo dva mjeseca, koja je mjesta spomenuo? Uz Zagreb i neka druga mjesta, spomenuo je i Krašić. Zašto je taj Krašić tako važan da ga i Papa spominje prigodom svoje prisutnosti među nama u Hrvatskoj za vrijeme svog posjeta? O kome je on to govorio? U Katedrali u susretu sa svećenicima, redovnicima, redovnicama i pripravnicima za Bogu posvećeni život, na Hipodromu u susretu s ovim cijelim Božjim narodom, u susretu s cijelim hrvatskim narodom i sa svim građanima Republike Hrvatske, jer su njegov posjet pratili svi ljudi dobre volje, a oni koji nisu bili ondje gledali su ga na televiziji i tako bili svi uživljeni u taj događaj. Koja je to osoba, koji je to čovjek dao sadržaj, a možemo reći, i čast Krašiću? Sigurno Sluga Božji, Alojzije kardinal Stepinac.

Dana 11. listopada 1946, nakon jednog ponizujućeg montiranog procesa bila je izrečena osuda protiv zagrebačkog nadbiskupa. Osuđen je na 16 godina zatvora, a onda su još dodali pet godina gubitka građanskih prava. Ljudi su bili poniženi, Crkva je bila ponižena, hrvatski narod u velikoj većini bio je ponižen tom osudom. Možda se u nekim srcima pobudila sumnja ili klonuće, pa su mislili: sve je gotovo, kao da nema izlaza. Nasilje je uzelo maha i htjelo uzeti zadnju riječ! Činilo se kao da tom "pobjedničkom" nasilju neće biti svršetka.

Kadgod smo dolazili u Krašić, za vrijeme Nadbiskupova boravka ovdje od 1951. do 1960. dolazili smo da umnoži našu vjeru, jer je Sluga Božji zaista bio čovjek vjere.

U 1. čitanju, danas, čuli smo kako prorok Ilija dolazi u Sareptu, u vrijeme velike gladi u Izraelu, i ugleda tamo jednu udovicu koja sabire suho granje da bi pripremila nešto za jelo sebi i svome sinu. Ilija joj kaže neka mu donese vode. Kad je pošla donijeti vode proroku, Ilija joj reče: "Donesi mi malo kruha!" A ona odgovri: "Nemam kruha. Imam još nešto malo brašna u ćupu i malo ulja u vrču, pa ću to spremiti sebi i svome sinu da pojedemo i onda umremo od gladi." Prorok joj reče: "Ništa se ne boj! Idi i uradi kako si rekla, ali najprije umijesi meni kolačić, a onda pripremi za sebe i za svoga sina, jer ovako veli Gospodin Bog Izraelov: "U ćupu neće brašna nestati, niti će se vrč s uljem isprazniti, dok Gospodin ne dade da kiša padne na zemlju." Prorok govori udovici u Božje ime. Kako odgovara udovica? Ona vjeruje!

Bogu se vjeruje ili se ne vjeruje! Bog je apsolutna istina i vjera je povjerenje u Boga. I Bog je nagradio vjeru udovice. Nije ponestalo ni brašna ni ulja, a hranila je i čovjeka Božjega Iliju.

Krepost kojom je Sluga Božji Alojzije Stepinac bio prožet, možemo reći, u svakoj žilici njegova bića, bila je vjera. Bila je to vjera Crkve koju je on usvojio svim svojim srcem, svom snagom. Ta je vjera bila njegova snaga, njegova nada, njegova ljubav, njegova uspravnost i nepobjedivost. I s tom vjerom on je podržavao nas, tada mlade svećenike, koji smo dolazili k njemu. Vjera! Bog! Kad je on izgovarao ime Bog, činio je to s najvećim poštovanjem. Vidjelo se da je njemu Bog najviša ljubav i pouzdanje: "U Tebe se Gospodine, uzdam!" Kada na to mislim, kako je Sluga Božji izgovarao ime Božje s poštovanjem, ljubavlju, vjerom, onda ostajem žalostan, kada toliki naši Hrvati, koji kažu da su vjernici, Boga psuju! Sveto ime Bog im je neka poštapalica. Boga vrijeđaju! Tko u Boga vjeruje, taj Boga ljubi. Tim smo se mi mislima nadahnjivali u razgovorima koji su trajali satima, ovdje, u vašem župnom stanu, sa Slugom Božjim Alojzijem Stepincem.

Dana 11. listopada 1946. ga osudiše, a on nije gubio nadu. Govorio je: "Ovo će proći! Bezboštvo će proći! Bog je onaj koji pobjeđuje!" Oni koji ga osudiše mislili su: To je gotovo, naša je presuda neopoziva, naš je sud neopoziv i tkogod kaže da ćemo proći zaslužuje progon i tamnicu. A 10. rujna 1994., na grobu Sluge Božjega Alojzija Stepinca u Zagrebačkoj katedrali, kleči Papa! Tko je onda pobjednik? Onaj tko u Boga vjeruje, tko se Bogu predaje, koji ljubav Božju živi - on je pobjednik, takav je uvijek pobjednik!

Ali providnost je ovdje uprisutnila još jednu osobu da bude uz toga čovjeka Božjega. Kardinal Alojzije Stepinac doživljavao je tolika poniženja u tisku, na radiju, u vojsci, u školama Ûuvijek su ga oslovljavali kao zločinca. Čovjeka Božjeg su nazivali zločincem! Ali on je imao veliku utjehu i ovdje u Krašiću. Imao je utjehu u vama, koji ste punili

crkvu, koji ste stajali s njim i bili podrška njemu, a on podrška vama. On vama svojom vjerom, a vi njemu svojim povjerenjem. Bili ste mu podrška kada ste se svaku večer okupljali na molitvu krunice u ovoj crkvi, bili ste mu podrška kada ste dolazili u ispovjedaonicu da dobijete oproštenje svojih grijeha, bili ste mu podrška svojom pjesmom i svojom pobožnošću. On je hranio tu vašu pobožnost, tu vašu vjeru, vašu privrženost svojom vjerom.

Providnost je ovdje stavila i ondašnjeg vašeg župnika vlč. Josipa Vranekovića. On je po školi bio godinu dana mlađi od mene, ali zajedno smo ređeni 1945. godine. To su bila dva tečaja bogoslovije - peti i šesti. On je bio u petom, a ja u šestom tečaju. Naš nadbiskup Alojzije odlučio je rediti za svećenike oba tečaja zajedno, jer se nije znalo kakva će biti budućnost.

Nasrnulo se na Crkvu, progonilo se i ubijalo svećenike, pa je Nadbiskup odlučio zarediti s nama koji smo završili cijeli studij i one kojima je preostala još jedna godina, pa da nas kao svećenike pošalje u narod Božji. Tako smo zajedno ređeni 15. srpnja 1945. Bilo nas je 15 ređenika za Zagrebačku nadbiskupiju: 11 iz petog i 4 iz šestog tečaja. Vraneković se i u sjemeništu i u bogosloviji isticao kao čestit mladić koji je ozbiljno shvatio poziv i koji se za taj poziv ozbiljno pripremao. Mi smo pošli u pastvu, a on je već nakon početnog pastoralnog iskustva morao u vojsku. U vojsci je također prošao kroz kušnju. Krivo je optužen, iskusio je nekoliko mjeseci samice, a nakon što je oslobođen, dolazi ovamo u Krašić za župnika. Došli smo on i ja biciklima u Krašić, da vidi gdje će biti župnik. Tog svećenika, također jake vjere i potpune privrženosti Crkvi, svećenika dubokog poštovanja prema zagrebačkom nadbiskupu Alojziju Stepincu, Bog je pripremao da bude tu župnik, uz njega i s njim. Tu se u to vrijeme tražio svećenik koji će biti istovjetne vjere s Nadbiskupom, gojiti istu jaku ljubav prema Crkvi i biti nepokolebljiva značaja. Trebalo je ovdje župnika koji neće imati straha. Strašilo se svećenike, plašilo se svećenike, ucjenjivalo se svećenike! Tu je trebao svećenik koji se neće dati ustrašiti niti ucijeniti i koji će ostati uspravan. Takav je Josip Vraneković bio uz Slugu Božjega Alojzija Stepinca.

Nadbiskupu je bio utjeha, bio mu je podrška, on je u župnika imao potpuno povjerenje! On je Nadbiskupu služio s potpunim predanjem, pripravan na sve, ali nikada ne izdati, nikada ne iznevjeriti svoju službu. Tako je, eto, Providnost povezala ta dva čovjeka, jerdnog Nadbiskupa i jednog svećenika ovdje u vašem Krašiću, u župnom stanu.

Svjedok blažene smrti nadbiskupa Stepinca, župnik Vraneković zajedno s časnim sestrama, slijedio je Nadbiskupa i na putu smrti četiri godine kasnije. Za nas je to bilo također iznenađenje. Mlad svećenik, tek 19 godina svećenik - otišao je s ovoga svijeta. Ali i u svojoj je smrti on svjedočio svoju vjeru. Kazali su mi, kad je bio u zagrebačkoj bolnici, da se približava njegov svršetak, te da bi bilo dobro da ipak ode iz bolnice, da se vrati kući, da umre na svom radnom mjestu, u župnom stanu, kao župnik krašićki. Tko će mu to kazati? Rekli su meni, koji sam tek pred koji mjesec bio posvećen za biskupa, da njemu, kao svom kolegi, priopćim da je stanje kritično. Došao sam k njemu u bolnicu i rekao mu: "Josipe, stanje je kritično, idemo kući!" Zašutio je, a onda je kazao odlučno: "Deo gratias! Idemo!" - "Bogu hvala! Idemo!" Nije to bio samo polazak kući. To je bio polazak u vječnost. Te njegove riječi shvatio sam u smislu da je spreman za konačni odlazak iz ovog našeg jadnog i kratkotrajnog vremena i često tako bijednog. Njegova smrt, koja je uslijedila dan - dva nakon toga, događaj je meditacije. Mi uopće ne meditiramo o susretu sa smrću. Previše smo prožeti materijalističkim pojmom čovjeka, života i smrti. Čak i vjernici često ne doživljavaju pravo otajstvo smrti. To se najviše vidi po nemarnosti, na žalost, kojom se odlazi s ovoga svijeta.

U našoj nadbiskupiji ima iz nekih župa, napose gradskih, katastrofalnih statistika. Velika većina tih naših ljudi, koji ne moraju biti bezbošci, koji kažu čak da su i vjernici, umire bez svetih sakramenata. Ne trbaju Isusa u sv. Pričesti da bi ih on pratio u vječnost. Ne trebaju ni odrješenje grijeha, a Isus je umro za oproštenje naših grijeha na križu, ali ne trebaju oni toga! Bolesničko pomazanje nije samo za smrt, nego i za ozdravljenje, također, ali ni toga mnogi ne trebaju. Evo, tu se vidi materijalističko poimanje i života i smrti i čovjeka. U mjesecu studenom, za blagdan Svih Svetih i za Dušni dan, smrt nam je nekako zadana kao događaj, apsolutno sigurni događaj našeg života i kao tajna.

U smrti Božjih pravednika pipamo Božju prisutnost. Nije to nešto strašno, prokleto, nego je smrt sveti prijelaz u susret s Bogom. Mi samo gledamo u

Sluga Božji s poglavarima Bogoslovskog sjemeništa i ređenicima, 15. srpnja 1945; sjede u prvom redu s lijeva na desno: Franjo Kuharić (kasnije kardinal i nadbiskup zagrebački), Josip Kovač, Josip Salač (kasnije pomoćni biskup zagrebački), Franjo Šeper (kasnije kardinal i nadbiskup zagrebački), Dragutin Nežić (kasnije biskup porečko-pulski), Ivan Šalić, Augustin Holi, Ivan Šimunović; stoje u drugom redu s lijeva na desno: Petar Folivarski, Josip Dumić, Ivan Tilšer, Faustin Čubranić, Hrvoje Lisac, Marijan Radanović, Josip Dumnečić, Miro Jovanović, Mirko Cigrovski, Dragutin Denačić, Josip Vraneković, Matej Duduković, Petar Kaličanec

smrti grob i tijelo koje se raspada, ali čovjek nije samo raspadljivo tijelo, nego je čovjek i duh, duh koji živi, duh koji ne može umrijeti, a vjerujemo da će tijelo uskrsnuti! Kad bismo mi duboko vjerovali u otajstvo smrti, koja je prijelaz u sveti susret, sveti prijelaz u pravi život, onda bismo i drugačije živjeli. Sveto se živi za svetu smrt! Zato Sluga Božji Alojzije Stepinac smrt nije smatrao tragikom, nego kao susret sa samim Bogom, ne da u njega vjeruje kao nevidljivoga, nego da Ga gleda u svoj njegovoj božanskoj neizrecivoj ljepoti, ljubavi i radosti.

Vaš župnik Vraneković također je s tom vjerom doživio svoju smrt. Zato je rekao: "Deo gratias! Idemo!" Vi stariji ga pamtite. Pamtite njegovu zauzetost za vjeronauk, za odgoj vaše djece, vaših mladih, pamtite njegove propovijedi, pamtite njegov život. Nije to bio život s nekim interesom, nego život žrtve, život založen za župu, za male i odrasle, za mlade i stare, život založen u ime Isusa Krista, da bi poslužio spasenju braće. Zato je sigurno u Vašem pamćenju živ, dragi moji Krašićanci, i nakon 30 godina njegove smrti, uz kardinala Stepinca, kao svjedok života, svjedok vjere i nade. Zapamtili ste ga kao svjedoka otpora bezboštvu, materijalizmu, nevjeri ovoga svijeta.

Čuli smo danas u poslanici Hebrejima: "Kao što je ljudima jednom umrijeti, a potom na sud, tako i Krist. Jednom se prinese." Kada? Prinio se na drvu križa kao žrtva ljubavi da grijehe mnogih ponese, da mi možemo umirati u svetosti, da mi možemo umirati u milosti, u svjetlosti duše za svjetlost vječnu. To je plaćeno cijenom križa, cijenom ljubavi Bogočovjeka Isusa Krista.

Poslanica naviješta dolazak Isusa Krista na svršetku svijeta kao Suca povijesti, da se konačno ukaže onima koji ga iščekuju kao Spasitelja. On će biti onaj koji će završiti tu povijest, izreći posljednji sud nad životom svakog čovjeka, nad životom cijele povijesti, da bi konačno bila vječnost. Kakva? Kakvu tko izabere. Mi cijeli život biramo, naš je cijeli život biralište u kojem odlučujemo, biramo. Što? S jedne nam je strane ponuđen Bog, sva njegova ljubav, njegova sreća i vječni mir. To Bog nudi, ali ne nameće. Ljubav nije nametanje, ljubav ne pozna nasilja, ljubav je ponuda, a izbor je prihvaćanje. Vjerom se prihvaća Bog. Vjerom se prihvaća vječnost, vjerom se prihvaća Kristova ljubav i njegovo otkupljenje. Vjera se svjedoči i sakramentima i molitvom i misom i životom. Izabravši Boga u konačnici znači da smo izabrali nebo. Ali ima i jedan drugi mogući izbor. Jedan švicarski pisac kazao je, kako on zna da je u paklu strašno, on zna da to nije sretan život, ali kaže: "Ja biram pakao, jer tamo Boga nema!" Koliko se može izobličiti čovjekova duša! On bira pakao, jer Boga u paklu nema.

Neki sam dan čuo da u Zagrebu ima mračnih kultova u čast sotone. Neki se mladi okupljaju da bi se klanjali sotoni. Čujem također da nastoje doći do posvećenih hostija, do Pričesti, da bi divljali pogrđujući, obeščašćujući Euharistiju. Čak sam čuo da neki idu na pričest da bi uzeli posvećenu hostiju, kako bi je kasnije prodali takvim satanistima za 500 maraka. Čovjek može svjesno birati sotonu. A što bira sa sotonom? Bira grijeh, pakao, bira svoju apsolutnu i vječnu nesreću.

Zato je dobro razmišljati o primjerima koji su svjedočanstvo onog boljeg izbora. Eto, Sluga Božji Alojzije Stepinac, zatim njegov ovdašnji župnik Josip Vraneković, kojemu je Nadbiskup služio kao kapelan, ispovijedao, propovijedao kao kapelan. Zato smo znali reći vlč. Vranekoviću da on ima najslavnijeg kapelana na svijetu. To su bili ljudi koji bijahu dar ovoj župi. Na taj dar vi morate biti ponosni, za taj dar Bogu zahvalni, ali i prihvatiti poruku toga dara! Da se u svekolikom Vašem životu odražava prisutnost one poruke, koju su Vam pružili i kardinal Stepinac i župnik Vraneković. Treba se opredijeliti. Mladi, ne možemo ići na dva kolosjeka! Ne možemo biti na dvije stolice! Isus je to rekao: "Vi ne možete služiti Bogu i bogatstvu!" (...). Predanje Bogu, vjera u Boga raspolaže dušu za velikodušnost, za dobrotu prema drugome, prema Bogu i prema čovjeku. Velikodušnost je odraz vjere.

Isus je promatrao kako ljudi bacaju svoje darove u hramsku riznicu za održavanje hrama. Bogataši su dublje posegnuli u džep jer su imali puno, dali su od svog suviška, pa to nisu ni osjetili. A ona starica imala je u rupcu zamotana dva novčića i to joj je bila sva gotovina. Odvezala je rupčić i bacila ta dva novčića u riznicu. Isus promatra tu staricu i kaže: "Ona je najviše dala, jer je sve dala!" Onaj koji je Božji, on sve daje! Samog sebe daje Bogu, a ne đavlu. Onda i Bog prihvaća s ljubavlju i s velikodušnošću takav dar. I u daru humanitarne i karitativne pomoći koja dolazi k nama ima najmanje bogataša. U tom daru sudjeluju jednostavni ljudi koji jedva spajaju kraj s krajem, ali vjeruju, ljube, odriču se da bi drugom pomogli. To je plod vjere! ❖

Braćo i sestre! Sjećajući se te nedavne prošlosti, koja se u ove dane tako promijenila, te se očituje kako su oni koji su nekad bili poraženi sada pobjednici, želimo da i Alojzije Stepinac i Josip Vraneković ohrabre našu vjeru, neka učvrste našu pobožnost, našu pobožnost prema Majci Božjoj, neka vrate mir u naše obitelji. A katoličkih obitelji nema bez zajedničke molitve! I vjera se izražava baš molitvom. Onaj koji vjeruje, taj i moli.

Amen.

❖

Poklonik euharistijskog Isusa

Sluga Božji - čovjek Euharistije

Sluga Božji shvatio je od svoje mladosti da je Euharistija kruh života; ona daje život svijetu i zalog je vječnog života.

Poklonik Euharistije

Ljubav prema Oltarskom sakramentu Alojzije Stepinac je poprimio i obogatio gledajući svoju majku u zanosnom poklonu prema euharistijskom Spasitelju. Od djetinjstva je kao ministrant posluživao kod svete Mise, zavlačio se u unutrašnjost crkve u Krašiću i tu, potiho moleći, razgovarao s Isusom, svojim Spasiteljem, u svetohraništu.

Za boravka u Rimu, u Germanicumu (1924-1931), njegovi kolege svjedoče da se on dugo zadržavao u kapelici u razgovoru sa svojim dragim Spasiteljem. Ako nije bio u svojoj sobi, njegovi su kolege znali da će ga naći u kapelici.

Kad je postao svećenik (26.X.1930.), ta pobožnost doseže svoj svijetli vrhunac. Njegovo euharistijsko slavlje poticalo je mlade bogoslove i svećenike na pobožnost i vjeru u euharistijsko otajstvo.

Kao biskupijski ceremonijar i bilježnik Nadbiskupskog duhovnog stola savjesno je i mirno obavljao svoj posao. Ako nije bio za pisaćim strojem, na svom radnom mjestu, znali su gdje će ga sigurno naći: u kapelici pred Presvetim.

Kao mladi svećenik upisao se u Zajednicu svećenika klanjalaca presvetom Oltarskom sakramentu, i svaki je tjedan redovito obavljao svoj sat klanjanja. Toj obvezi ostao je vjeran sve do svoje smrti.

Župnik Josip Vraneković piše 14. listopada 1958. u svoj dnevnik: "Već mjesec dana svaki dan obavlja adoraciju u crkvi...Obavlja adoraciju dnevno za sve one dane, u koje je bio spriječen, pa i unaprijed kad bude spriječen." A bio je tada teško bolestan.

U svojoj upisnici u Društvo klanjalaca pomno bilježi svoje adoracije. Posljednji sat je obavio 1. veljače 1960. Dana 7. veljače više nije mogao, ali je tada služio posljednju svetu Misu za Božji narod.

Kao nadbiskup koadjutor (1934-1937) izgrađivao je i zanosio narod svojom pobožnošću i sabranošću noseći Presveto na Tijelovo. Neka žena iz mnoštva uzdahne u jednoj takvoj prigodi promatrajući njegovu duboku vjeru: "Ovo je naš i naše domovine spasitelj."

Euharistijski kongresi

Sluga Božji je u zagrebačkoj nadbiskupiji našao živ euharistijski pokret, koji se očitovao posebno na euharistijskim kongresima. Kao nadbiskup koadjutor i kasnije, kao nadbiskup ordinarij, redovito je osobno nazočan na svim euharistijskim kongresima, koji su se održali od 1935. do 1940. u Zagrebačkoj nadbiskupiji, a bilo ih je 14. Na svima njima je Sluga Božji bio djelatno prisutan, osim na jednom, u Kloštru Podravskom, koji je bio u isto vrijeme kad i onaj u Čakovcu. Kod otvaranja i zaključka pojedinog kongresa njegova topla riječ pokretala je vjernička mnoštva na obnovljeni kršćanski život. On obavlja glavne liturgijske službe. Prema potrebi znade sate i sate ispovijedati vjernike, kadšto i preko pola noći.

U svojim govorima naglašava bitnu značajku euharistijskog kongresa. Upozorava vjernike da ne nasjedaju izazivačima, koji bi htjeli euharistijski kongres pretvoriti u svoje političke, stranačke, ideološke ciljeve.

Što mora biti euharistijski kongres, iznio je u okružnici od 10. siječnja 1938, povodom Međunarodnog euharistijskog kongresa, koji se imao održati u svibnju u Budimpešti, na kojem će on osobno biti nazočan. Iznosi tri dužnosti, koje izviru iz vjerske istine o stvarnoj i bitnoj Isusovoj nazočnosti u euharistiji:

"Prvo, davati zadovoljštinu i naknadu Spasitelju u Euharistiji, jer su bezbožnici u porušenim i zapaljenim crkvama, osramoćenim redovnicama i poubijanim svećenicima obeščastili samoga Krista." (Misli na progonstva Crkve u Meksiku, u Njemačkoj, u Španjolskoj i u Rusiji.)

Druga nam je dužnost, da prosvjedujemo svetim gnjevom protiv svih nepravda i uvreda, koje bezboštvo nanosi Kristu...

Treća nam je dužnost, da preko Euharistije radimo za mir u svijetu."

U svojim govorima na euharistijskim kongresima, Sluga Božji je vrlo konkretan. Upozorava na opasnosti koje prijete kršćanskom narodu od nacizma i komunizma, od masonerije i liberalizma, od raznih sekta i lažnih ideologija. U krajevima gdje vlada bijela kuga, govori o težini tog grijeha te o njegovim zlim posljedicama za opstanak naroda. U krajevima gdje se psuje, govori o kletvi kao zlu i narodnoj sramoti.

Sa svih strana prijeti nam propast, prijeti osveta pravde Božje, postavljene su paklenske zasjede. Gdje naći sigurno sklonište? Daje nam ga Euharistija. Pri tom se on služi smionom slikom: kad dijete nešto skrivi, skriva se pod krilo majke od gnjeva očeva, tako i mi pod Euharistijom.

Na Euharistijskom kongresu u Samoboru (12. VI. 1938), završava svoju propovijed riječima psalmista u prognanstvu, primjenjujući ih na Euharistiju: "Ako zaboravimo kada tebe, Kriste Gospode, neka se preda zaboravi i uspomena na nas!"

Svećenik i Euharistija

Posebno je na srcu Sluzi Božjemu bilo da njegovi svećenici žive istinskim euharistijskim životom. I u tome je sam prednjačio svojim primjerom.

Kad je započeo Drugi svjetski rat u Europi, odlazio je svake subote u hrvatski karmel u Brezovicu i tu pred izloženim Presvetim, na kamenom podu, klečeći molio sva tri dijela svete krunice. A kada je ratni vihor zahvatio i Hrvatsku, posebno u listopadu, svake ratne godine išao je u drugu zagrebačku crkvu i tu s narodom, pred izloženim Presvetim, na kamenoj stepenici, molio sva tri dijela svete krunice.

Nastojao je da sve što je u vezi s Euharistijom bude u najljepšem redu i sjaju: liturgijsko ruho, svetohranište, kaleži i ciboriji. Sam je na svoj trošak za vrijeme svog zatočeništva u Krašiću dao pozlatiti ključ od svetohraništa i naručio srebrni ciborij u vatri pozlaćen za čuvanje posvećenih čestica.

Na svojim kanonskim pohodima najprije se kroz neko vrijeme zadržao u crkvi pred svetohraništem, nakon toga je počeo svoju kanonsku vizitaciju. Svaki svećenički sastanak, a ti su bili brojni otkako je postao Ordinarij, i na kojima je on redovito osobno prisustvovao, započinjao bi adoracijom pred Presvetim barem od pola sata i zatim se počinjalo s redovitim radom.

Sluga Božji pripravljao se za svetu misnu žrtvu razmatranjem, a poslije svete Mise obavljao je dugu zahvalu. To je preporučivao toplo svojim svećenicima.

U pismu jednom svećeniku (2.VI. 1957) govori:

"Lice zemlje se obnovilo dolaskom Kristovim na svijet i dovršenjem njegove krvave žrtve na drvetu križa. 'Znajte, veli sv. Petar, da niste otkupljeni nečim raspadljivim - srebrom ili zlatom - od ovoga bezvrijednog, od otaca baštinjenog života, nego skupocjenom krvi Krista kao nevina i bez mane Janjeta' (1 Pet. 1,18) Ako je pak tako, a tako sigurno jest, onda moramo i mi svećenici 'ernst machen', s naj-

svetijim činom na zemlji. A sigurno se ne može 'ernst machen', ako se svećenik brižno ne pripravlja na sv. Misu i dolično ne zahvaljuje."

I nastavlja kako dolikuje svakom svećeniku dolična priprava za svetu Misu, makar ne znam kako bio zaposlen, a tako i zahvala. Sve to potvrđuje navodima Svetog pisma. I zaključuje: "Ako se budemo Krista držali, onda i samo onda bit ćemo u stanju 'obnoviti lice zemlje', jer je samo on put, istina i život."

U istom pismu izlaže misao kako se svećenik mora sjediniti s božanskom žrtvom ljubavi u svetoj Misi: "Mi se moramo danas svaki dan zajedno sa svojim stadom žrtvovati, često puta krvavo, kako dokazuje nedavna prošlost i još bi se moglo ponoviti, pa gdje ćemo naći više snage i pouke u tu svrhu negoli u sv. Misi?"

Sluga Božji govori iz vlastitog iskustva. U jednom pismu iz Krašića (7.VII.1954), piše: iz svete Mise "izvire sva naša snaga u ovoj borbi za čast imena Božjega i prava njegove Crkve."

To potvrđuje i drugim pismom (19.III. 1957): "Hvala Bogu na svemu. Radostan sam da mogu služiti svetu Misu, posebno za narod (gotovo 90 Misa godišnje), za sve svoje ovce: da ostanu Božje, a zalutale da se vrate na pravi put."

Sluga Božji, zatočenik u Krašiću, piše jednom svećeniku (2.VI. 1957), s obzirom na zajedničko pastirsko pismo biskupa o sv. Misi za godinu 1957. "Dobro su učinili. Jer mi, dok su nam skučene ruke u djelovanju, tako reći, na svim stranama, bez štampe, bez radija, bez kina i toliko drugih pomagala u modernom životu Crkve u slobodnom svijetu, vrlo lako zaboravljamo, da najvažnije i najmoćnije sredstvo za osvajanje svijeta, za posvećenje duša, za procvat naših obitelji, za spas mladeži itd. još uvijek ostaje u našim rukama, a to je sv. Misa."

I zaključuje: "Iskoristite, dakle, ovogodišnju skupnu korizmenu poslanicu Episkopata o sv. Misi, te je puku dobro protumačite i stavite na srce, da još revnije, još pobožnije i s još većim razumijevanjem polazi na svetu Misu, ako želi osigurati Božji blagoslov sebi i skratiti dane kušnje u ovom obliku, u kakvu ih proživljavamo već drugi decenij."

Sluga Božji vjeruje u euharistijsko otajstvo, živi iz euharistijske žrtve, crpi snagu i jakost, mudrost i silu Božju. Sretan je ako može svaki dan slaviti Euharistiju, ako se može i kroz više sati zadržati pred Presvetim u tišini razmatranja i zrenja. Žalostan je ako zbog bolesti ne može služiti svetu Misu, a pogotovo ako je bolest takve naravi, da ne može primiti ni svetu pričest.

Za svetu Misu nije primao nagradu (stipendij). Svete je mise prikazivao za narod, za potrebe Crkve, misija, za svoju rodbinu i znance, za prijatelje i za svoje progonitelje. Posebno se žarko molio i satima pred Presvetim, ako je čuo da je netko od njegovih svećenika u opasnosti i da mu prijeti sud i zatvor.

Dio procesije na Euharistijskom kongresu u Jastrebarskom (1939), kojem je predsjedao sluga Božji

Euharistija - najvažnije i najmoćnije sredstvo posvećenja

Jednoj redovnici piše iz Krašića (17.IV.1954): "Žrtve su najsigurniji znak ljubavi prema dragom Bogu, i dok taj znak nosite u sebi, to jest živite životom žrtve, bit ćete na dobrom putu. Ali za žrtvu treba snage! Naći je pak nigdje nećete koliko u svetoj Euharistiji, koja je proizašla iz najveće žrtve na svijetu, žrtve Isusa na drvetu križa."

Najdublju glad za Bogom, za Božjom ljubavlju, vjernik doživljuje u razmatranju utjelovljenja Sina Božejga. Euharistija je vrhunac utjelovljenja. U Euharistiji vjernik doživljava dioništvo na utjelovljenju Sina Božjega i euharistijska slavlja su nastavak utjelovljenja u nama i u svijetu. Potrebno je blagovati tijelo i piti krv Sina čovječjega da imamo život, život vječni i jamstvo uskrsnuća u posljednji dan.

A "koji se udubi u misterij utjelovljenja Sina Božjega i koji samo malo shvati svu dubinu Božje ljubavi prema čovjeku, taj će na ljubav odgovoriti ljubavlju i život svoj udesiti prema načelima evanđelja Sina Božjega...i može ići kroz život s najvećim optimizmom i apsolutnom vjerom u konačnu pobjedu dobra" (Iz pisma iz Krašića, 17.XII. 1953).

Shvaćanje otajstva dara tijela Kristova i krvi Kristove omogućuje nam spoznati i prihvatiti ispovijest vjere Petrove: "Gospodine, kome da idemo? Ti imaš riječi života vječnoga! I mi vjerujemo i znamo: Ti si Svetac Božji" (Iv. 6, 68-69).

Za Slugu Božjega Alojzija Stepinca otajstvo Euharistije je najvažnije i najmoćnije sredstvo za osobno posvećenje i za "život svijeta": ono znači i sadrži "duh i život". Slavio je vjerno to otajstvo, klanjao mu se, blagovao ga i njime okrijepljen prešao u slavu Uskrsnuća. Ostavio nam je u svemu primjer kako slaviti Isusa euharistijskog Kralja i ostati mu vjeran do kraja zemaljskog života.

Celestin TOMIĆ, OFM Conv.

Pred 35 godina u Gospodinu je preminuo Alojzije kard. Stepinac Nadbiskup zagrebački

"BUDI VOLJA TVOJA!"

POSLJEDNJI DANI I POSMRTNA SLAVA NJEGOVE UZORITOSTI DR. ALOJZIJA KARDINALA STEPINCA zagrebačkog nadbiskupa (prema bilješkama vlč. Josipa Vranekovića i nepoznatog suvremenika)

"Evo, kako umire pravednik..."

U srijedu 10. II. oko sedam sati pohodio ga je njegov šogor. No, kad je starac vidio kako je Uzoriti slabo, nije smogao ni riječi, samo je zaplakao. Na to mu je Uzoriti rekao: "Sve bu dobro, samo se ne bojati, nego moliti." To je prvi posjet nakon ova tri teška dana. Zatim je dopustio da uđe njegovo kumče, mali četirigodišnji Josip. Dječak se približio krevetu sa cvijetom u ručici te zapitao djetinjom jednostavnošću svoga velikog kuma, koga je jako volio: "Kaj te boli?" - Uzoriti ga je milo pogledao i rekao: "Dobro je, Joža, dobro."

Djeca su bila Uzoritom najdraži posjetitelji. Ona su mu donosila, uz kitice poljskog cvijeća, sjaj vedrine i ljepote svoje nevine duše. Pogotovo ona najmanja. Bila su mu radost i utjeha. On im je zauzvrat dijelio slatke bombone i molio se za njih. Mali Josip bio je zadnji koji ga je još živa vidio.

Taj dan ujutro htjeli su župnik i sestra da Uzoriti izmjeri temperaturu, no jedva je držao toplomjer 5 minuta; više nije mogao. Također im nije uspjelo ni puls izmjeriti. Bilo je vrlo nepravilno kucalo ili se uopće nije moglo naći. U ponedjeljak i utorak temperatura se kretala od 36,6 do 38,3 C.

Sestre, u brizi kakovu bi mu okrepu pružile, ponudile su mu šato od vina, da uzme s lijekom što ga svakako mora s nečim popiti. To je vrlo rado primio, no prije je pitao župnika da li smije. Radi lakšeg disanja namjestili su mu uzglavlje povisoko i pustili ga da se malo odmori. Uzoriti je stalno upirao pogled na sliku u zidu i molio. Časovi njegove česte šutnje bili su časovi molitve. A ta molitva bila je veoma dragocjena u očima Božjim!

U 10 sati ušao je u sobu župnik i najavio da će sestra donijeti odmah iskuhane šprice, te će mu dati injekcije. Još je nešto htio reći, ali ga Uzoriti prekide riječima: "Znate što, župniče? Pustite vi sada injekcije. Idemo najprije ono što je najvažnije. Uzmite štolu, sjednite ovdje, pa idemo od početka (mislio je tu na generalnu ispovijed cijelog života). Čemu se zavaravati. Osigurati se, pa što Bog da. Dajte mi onda i sv. Pomast. Ne zaboravite ni "Benedictionem papalem". Malo prije sam uzeo vinski šato, pa ne znam kako bih sa sv. Pričesti, ali - kad sam bolesnik mislim da mogu odmah sada i to primiti. Dajte mi onda sve, što Crkva daje kršćaninu u ovakvim časovima. Pozovite i sve sestre ovamo neka se mole. Pozovite preč. Šimečkog. Običaj je, da kod podjeljivanja Sakramenata Ordinariju prisustvuje i Kaptol. Prečasni je začasni kanonik i na neki način pripada Kaptolu, pa je red da bude tu. A onda u ruke Božje."

Župnik je učinio po želji Uzoritom. Kad su sestre pripremile u sobi sve što je potrebno za posljednju Pomast, pošao je Župnik po sv. Popudbinu, a usput je dao pozvati sestru Uzoritoga, Josipu Mrzljak, koja nedaleko stanuje, te preč. Šimečkog. Oboje su odmah došli. Prisutne su bile i sve časne sestre (pet). Uzoriti je mirno ležao, gotovo sjedio na krevetu. Jedna od prisutnih sestara izjavila je da je Uzoriti taj čas izgledao lijep kao anđeo. Nitko od prisutnih nije pravo slutio, da je on još samo par sati živ među njima. Jedini je Uzoriti to dobro osjećao i znao, kako se kasnije vidjelo iz svih okolnosti.

Kroz cijelo vrijeme, dok je primao sv. Sakramente, mogao je Uzoriti biti posve miran. Sve nevolje i smetnje u organizmu posve su nestale. Pozorno je promatrao svaku kretnju župnika, te pratio pobožno, da, upravo dirljivo i odgovarao jasnim i povišenim glasom na sve

Krašički župljani, osobito oni najmanji, bdijeli su i uz mrtvog svog Pastira

molitve. Kod podjeljivanja sv. Pomasti, kad mu je župnik pomazivao dlanove, povišenim je glasom i malo otežući, kako to inače nije nikada činio, izgovarao svaki "Amen".

Svi prisutni primijetili su kod Papinskog blagoslova, kako je u zanosu, polagano, načinio znak križa ispruživši ruku koliko je više mogao.

Primivši sv. sakramente bio je neobično vedar. Počeo je glasno i veselo govoriti, kako to nije mogao još od nedjelje. Tješio je

Bogoslovi unose lijes sa zemnim ostacima kardinala A. Stepinca u zagrebačku prvostolnicu

svoju sestru Josipu, koja je sjela uz njegov krevet i samo plakala: "Što plačeš? Zar se ne sjećaš, kako sam ja tebi doveo Šimečkoga prije 40 godina pa si još tu. Čemu sada plačeš? Za kršćanina nema veće sreće, nego li su ovi sv. sakramenti. U ruke Božje, i čega se onda imamo bojati?" Zatim ju je poslao da ide kući.

Nakon toga mu je župnik dao dvije injekcije, a oko 11 sati pošao je u Kupčinu, da obavi jedno vjenčanje. No već u 12 sati opet je bio uz krevet Uzoritog i zajedno su molili Angelus. Bolesnika je i opet obuzela prijašnja slaboća. Kad su mu ponudili da nešto pojede za objed odgovorio je: "Ne mogu, pa ne mogu. Slab sam. Nemojte me ostaviti sama." To je nadodao, makar od ponedjeljka nije bio ni trenutka sam. Drago mu je bilo da više ukućana bude uz njega. Čim župnik nekuda iziđe, odmah pita gdje je. Osjećao je dobro, da su mu to posljednji časovi, premda to još nisu slutili oni oko njega, koji su ga gledali već 1958. još u većim mukama. Bio je pri potpunoj svijesti. Patio je i molio.

U 1 sat uzeo je šalicu kompota, zapravo časna sestra mu ga je davala žličicom, jer se sam više nije mogao poslužiti. Još se i našalio. Kad je bilo pri kraju upitao je: "Koliko još ima?" Još tri, odgovorili su i sestra i župnik, te su se svi smijali, a Uzoriti će: "Dajte onda do kraja, pa što Bog da." Tada mu je župnik pružio toplomjer, no na licu dragog bolesnika odrazila se bol, te ga nisu htjeli mučiti i s mjerenjem. Ni puls nisu mogli izmjeriti.

U 13.30 sati župnik mu je svakako htio dati injekciju za jačanje srca. "Nemoćan sam - uzdahnuo je - i ne mogu se više okretati. Ako me vi možete samo okrenuti, dajte, ali ja tu ne mogu više ništa pomoći. Radite kako znate."

I dali su mu injekciju. Tada je župnik primijetio, da mu je pogled postao umoran i da oči ne izgledaju onako svježe kao do sada. Uzoriti je ponovio pet puta "Deo gratias!" Zatim se pridigao na rukama, pogled upravio prema Gospinoj slici na zidu uz krevet i glasno izgovorio: "Blagoslovljeno Božje Ime! Fiat voluntas Tua!"

Tada je prisutnima postalo jasno, da je svršetak vrlo blizu. - Svaki čas su trebali stići liječnici iz Zagreba, koje su pozvali nakon podjeljivanja sv. Pomasti. Rekli su to i Uzoritom, no on je odvratio: "Lijepo mi ih pozdravite, ali mi se više vidjeti nećemo!"

U susjednoj sobi molile su ostale četiri časne sestre krunicu i plakale. - Uzoriti je disao sve teže i teže. Izgovarao je sad tiše, sad glasnije: "Deo gratias! - Fiat voluntas Tua! Budi blagoslovljeno Božje Ime!" - Grčevi su ga hvatali, velika bol mu se odražavala na licu. Upire se o krevet, nema daha. Odjednom veliki naš patnik uzdahnu i s bolom izusti: "Ah, teško je! Blagoslovljeno Ime Božje! Fiat voluntas tua!" Časna sestra ga tješi da će mu biti bolje, jer sestre mole krunicu. - "Samo neka mole, veli on isprekidano, neka samo mole krunicu."

Uzoriti je disao sve teže i teže. Da mu olakšaju disanje, podigli su mu malo ruke. Odmaknuli su krevet od zida, koji mu je bio s desne strane, te je župnik podržavao desnu a časna predstojnica lijevu ruku." "Da li vam je ovako lakše?" - "Malo je lakše", odgovorio je. Zatim ga časna predstojnica upita bi li sestre smjele ući da mole krunicu? Uzoriti pogleda u Gospinu sliku te ponovi ona svoja tri zaziva. Sluša "Zdravo Marijo", lagano miče usnama i moli. O, tko bi zagledao u ljepotu, dubinu i svetost ove molitve? Tko bi shvatio što se toga časa događalo u divnoj i svetoj duši toga velikog Božjeg pravednika, koji je bio spreman da se pojavi pred licem Božjim? Samo i jedino je to znao Gospodin Bog. On je za se pridržao vrijednost i ljepotu ovih časova, nad kojima mi stojimo nijemi od bola radi skorog rastanka.

Točno u 2 sata po podne Uzoriti glasno reče. "Dajte mi onu moju svijeću!" - Ta je svijeća po njegovoj želji bila blagoslovljena te godine na Svijećnicu, jer je sam rekao da će mu još ove godine trebati. Kad su mu je pružili, pogledao ju je, a zatim čvrsto stisnuo ruku. Župnik je jednom rukom pomogao držati upaljenu svijeću, dok je drugu imao pod jastučićem i pridržavao glavu koja je nemoćno klonula. Sestre mole. Uzoriti pri potpunoj svijesti gleda u sliku Majke Božje. Moli: "Deo gratias! Fiat voluntas tua!" To su bile zadnje riječi koje su prisutni čuli. Zatim još tri ili četiri bolna uzdisaja. Župnik ga zovne tri puta. "Eminencijo, Eminencijo, Eminencijo!" Umisleći da još nije svršetak. Tišina. Tek je pogled umirućega zaostao na Gospinoj slici, dok se duša oslobođena ovih zemaljskih okova vinula u naručje velikoga Boga.

Kroz puni sat sestre su redom pridržavale svijeću u posvećenoj mrtvoj ruci i molile, a duša je našeg predragog Nadpastira, čvrsto smo uvjereni, već uživala svijetlo nebeske slave.

Župnik je odmah telefonski javio smrt Uzoritoga u Nadbiskupski dvor i naredio da se zvoni, a zatim je poslao po spremljeno odijelo za pokojnika. Začas je cijeli Krašić bio na ulici. Kad su doznali da je Uzoriti umro, svi su zaplakali. I malena djeca, koja su ga tako iskreno i srdačno ljubila, kao i on njih, padala su u plaču na cesti. U to su stigli i liječnici iz Zagreba, ali - bilo je kasno. Vratili su se natrag, nakon što im je župnik ukratko sve ispripovjedio. ❖

U šest sati navečer došao je u Krašić Preuz. nadbiskup koadjutor dr. Franjo Šeper. Ušao je u sobu gdje je ležao Uzoriti. Oh, kakav susret. Priopćio je zatim župniku da se sprovod mora obaviti na području Krašića i to gdje god žele. Pošli su u crkvu i odabrali mjesto u svetištu pred glavnim oltarom.

• • •

Zbog nagle smrti policija je tražila da se obavi obdukcija. Mrtvo tijelo bilo je navečer prevezeno u Zagreb. Obdukcijom je ustanovljeno da je smrt nastupila uslijed začepljenih većih i manjih ogranaka plućne arterije u oba plućna krila. Stoga je i srce zatajilo. /Kako je naknadno kod ekshumacije ustanovljeno, mrtvo tijelo nije balzamirano; iz mrtvog su tijela uklonjeni, pod strogim nadzorom predstavnika tajne policije, svi unutarnji organi, op. Urednika/. Nakon toga Uzoriti je ponovno odvezen u Krašić. Obukli su ga u biskupsko misno ruho ljubičaste boje, što su ga načinile njemu tako drage sestre Bosonoge Karmelićanke iz Brezovice. Uzoriti je sam o svom trošku nabavio to ruho, propisano za biskupov ukop, kad je bio jednom zgodom u Rimu. Župniku je rekao kad je došao u Krašić: "Pobrinuo sam se za sve (ruho, lanac, križ i prsten). Očekivao sam unaprijed da ću na smrtnom času biti bez ičega. Mislim bez novaca i drugih vrijednosti. Čemu onda da Nadbiskupija troši za me." Na glavu mu je postavljena mitra, dar vjernika župe Krašić za njegov posljednji biskupski jubilej.

Uzoriti Kardinal bio je izložen u lađi župne crkve. Danju i noću dolazili su vjernici, da još jednom vide svog Natpastira i da se pomole kod njegovog odra. I najmanja djeca su ga htjela vidjeti. Zato su ih stariji i časne sestre dizali na ruke, a ona su tepala. "Spava, spava," i milovala ga po rukama i licu.

Za to vrijeme zidali su u svetištu crkve grobnicu. Dječja ljubav i opet je progovorila. Njih oko dvadesetak, među njima je bilo i mališana od tri godine, nosili su svojim ručicama cigle i dodavali majstorima.

Došli su u Krašić u petak po podne strani novinari (talijanski, engleski i američki), snimatelji za kino i televiziju, te su snimali blagog pokojnika i narod koji je plakao. "Nikada u svom životu nisam takvo nešto vidio", rekao je jedan Amerikanac, duboko potresen.

Oko četiri sata pronijela se Krašićem vijest, da će Uzoriti biti odvežen u Zagreb i pokopan u Katedrali. Sav se narod zgrnuo u crkvu na ispraćaj. Pred odlazak došao je u crkvu preuzv. nadbiskup-koadjutor, koji je skupljenom narodu progovorio označivši ukratko veličinu i svetost velikog sina krašićke župe.

Ujedno se zahvalio karšićkim župljanima za sve što su učinili Uzoritom Kardinalu, koji se njima uvijek ponosio. Kad je rekao da je došao čas rastanka i pozvao ih da se oproste od svog ljubljenog Natpastira, sav je narod glasno zaplakao. Bol je provalila u potresnim jecajima. U 19.30 sati iznijeli su lijes blagog pokojnika njegova četiri nećaka pred crkvu, odakle je prevezen u Zagreb. Mrtvo tijelo pokojnika pratio je preuzv. nadbiskup-koadjutor, zatim Dr. Bogićević, liječnik Njegove Uzoritosti, vlč. Mijo Pišonić, nadbiskupski tajnik, te krašićki župnik preč. Josip Vraneković.

• • •

U Zagrebu je veliko mnoštvo naroda u katedrali i pred njom čekalo svog ljubljenog Natpastira, makar nije bio objavljen čas dolaska. U 9.15 sati zajecalo je veliko zvono katedrale. Stigao je jako željno čekani Natpastir! Bogoslovi su na svojim ramenima unijeli lijes u katedralu i položili ga na odar sav obasut cvijećem i vijencima. Čim se lijes pojavio, na vratima katedrale nastao je sveopći plač, a pogotovo kada je lijes bio otvoren. Čuli su se zazivi: "Ti si Svetac! Moli za nas!" Kraj odra su bogoslovi otpjevali "Miserere" i "Libera me" s pripadnim molitvama. Dočeku su prisustvovali svi biskupi, koji su došli na pokop.

Katedrala je ostala otvorena cijelu noć. Vjernici su neprestano dolazili, odavali zadnju počast, molili i pobožnim se predmetima doticali tijela vjernog Sluge Božjega. Ispred lijesa prošle su tisuće i tisuće njegova vjernog stada.

Već rano ujutro u subotu 13. II. katedrala je bila puna vjernika, a u 9 sati bilo je ispunjeno i zadnje mjesto. Veliko je mnoštvo naroda moralo ostati prek katedralom na trgu ili u dvorištu oko katedrale. Svećenici i bogoslovi neprestano su glasno molili Gospinu krunicu, a franjevački su bogoslovi otpjevali nekoliko moteta. U 9.30 sati bio je zatvoren lijes s tijelom uzoritog Kardinala. Bio je to bolan i potresan momenat.

Čekalo se samo na dolazak bečkog Kardinala, Dr. Franju Königa, koji je imao služiti requiem i obaviti pokop.

U deset sati stigla je vijest, da je uzoriti bečki kardinal, zajedno sa svojim pratiocem, doživio tešku prometnu nesreću nedaleko Novog Marofa. Nešto poslije 10 sati počeo je svečani requiem u katedrali, a služio ga je preuz. Dr. Franjo Šeper, nadbiskup-koadjutor uz asistenciju članova Prvostolnog Kaptola. Na koru je pjevao Katedralni zbor pod ravnanjem maestra Albe Vidakovića.

Nakon svršenog requiema održao je preuz. Nadbiskup-koadjutor posmrtno slovo i oprostio se od pokojnog Uzoritog Kardinala.

Nakon završenog govora podijelila su apsoluciju petorica biskupa. Nakon toga su zagrebački bogoslovi podigli lijes i uz pjevanje Katedralnog zbora "U raj poveli te anđeli" ponijeli ga prema otvoru kripte iza glavnog oltara. Franjevački bogoslovi primili su lijes i položili ga u kripti, na strani Evanđelja glavnog oltara, pokraj lijesa biskupa Vrhovca. Na kraju je Katedralni zbor otpjevao "Ecce quomodo moritur justus", od J. Gallusa, i time je završen svečani obred pokopa.

• • •

"Prošlo je otada već trideset dana. Vjernici dnevno dolaze na dragi grob, mole se, donose svježe cvijeće i nove vijence. Navečer zajednički mole krunicu. I djeca dolaze na grob. Gledaju sliku Njegove Uzoritosti i sklapaju pobožno djetinje ručice. "Djeco, molite se za me i ja ću za vas dok je svijeta i vijeka!" bilo je napisano na jednoj traki na grobu. Poruka je to Uzoritoga djeci.

Eto, kako umire Pravednik! Grob njegov bit će slavan uvijeke!

Odano i ožalošćeno njegovo stado ovjenčalo je njegov grob ljubavlju i vijencima svježeg proljetnog cvijeća. Gospodin ga je ovjenčao, čvrsto vjerujemo, vijencem nebeske slave, koji mu je pripravio odvijeka. Molimo se, da i sveta Majka Crkva ovjenča svetačkom aureolom našeg velikog i divnog Natpastira, Njegovu Uzoritost Dr. Alojzija kardinala Stepinca! Slava Velikom Kardinalu!

• • •

Trideseti dan nakon smrti, 10. ožujka, navečer u 7 sati, odslužio je nadbiskup-koadjutor Dr. Franjo Šeper u katedrali svečani requiem za pokojnog Uzoritog Kardinala i nad kriptom podijelio odrješenje. Katedrala je bila dupkom puna vjernika, a mnogo je naroda ostalo i vani pred katedralom.

Nakon toga uklonjena je s groba velika slika Njegove Uzoritosti, vijenci i šest svijećnjaka na kojima su dnevno gorjele svijeće.

Narod i dalje dolazi u velikom broju na grob.

Vjernici sami donose i pale svijeće. Također donose i svježe cvijeće. Mnogi mu se utječu u svojim potrebama i mole Njegov zagovor."

PROPOVIJED MONS. FRANJE ŠEPERA

Prigodom sprovoda Sluge Božjega Alojzija kardinala Stepinca, tadanji administrator Zagrebačke nadbiskupije i nadbiskup koadjutor, mons. Franjo Šeper održao je prigodnu propovijed, iz koje donosimo nekoliko misli:

Mons. Franjo Šeper ukratko je iznio životni put i duhovno usavršavanje Sluge Božjega

"Preuzvišena gospodo nadbiskupi i biskupi, braćo svećenici, dragi vjernici!

Prije nego ćemo se oprostiti od voljenog natpastira, dragog kardinala Alojzija Stepinca, potrebno je osvrnuti se na njegov kratki život. Svoj govor podijelit ću u tri dijela. U prvom dijelu obuhvatit ću njegovo sazrijevanje, u drugom dijelu njegov uspon i rad, a u trećem dijelu patnju."

Nadbiskup Šeper najprije je iznio nekoliko misli o najranijem djetinjstvu i školovanju nadbiskupa Stepinca, ukoliko se posebno isticao među svojim vršnjacima. Zatim je govorio kako je konkretno u svom vlastitom životu mladi Alojzije Stepinac iskušao sve patnje rata u kojima je sam, u I. svjetskom ratu, aktivno sudjelovao.

Izričito je spomenuo kako je mladi Stepinac u tom razdoblju svoga života iskusio sve tegobe zarobljeništva jer je za vrijeme rata bio i zarobljenik. Nakon povratka iz I. svjetskog rata upisao je Agronomski fakultet u Zagrebu, te je tako iskušao i tegobe studentskog života, sve dok u njemu nije sazrela odluka da postane svećenik.

U 27. godini života otišao je studirati teologiju i filozofiju u Rim, na Gregorijanu. Odmah u početku studija bila je zapažena njegova ozbiljnost i pobožnost, te su ga njegovi poglavari postavljali za nadglednika nižih razreda. U tijeku školovanja vježbao se osobito u propovjedničkoj službi, i među svojim kolegama često je nastupao. Jedan stari svećenik, koji ga je dobro poznavao, rekao je tada za Alojzija Stepinca: "Pustite ga neka govori. Mnogo dobra će napraviti za Rimokatoličku crkvu." /Kad je ovo izgovorio, u katedrali su se čuli glasovi: "Slava kardinalu!" i sl. - na što je mnoštvo odgovorilo: "Slava mu!" mumljanjem. Nadbiskup Šeper je na povik prisutnoga mnoštva zamolio vjernike neka u crkvi vlada potpuni mir i tišina, jer je to najbolji način iskazivanja poštovanja pokojnome nadbiskupu./

Nakon završetka školovanja na Gregorijani on je svoju Mladu misu proslavio u dragoj mu crkvi Santa Maria Maggiore u Rimu, a kad se vratio u domovinu, prvu Misu rekao je u svom rodnom mjestu.

Kao mlad svećenik postavljen je, godine 1931., za ceremonijara nadbiskupu Antunu Baueru. Tu je imao priliku bolje se upoznati s vođenjem administracije Nadbiskupije. U svojoj 36. godini, godine 1934., imenovan je nadbiskupom koadjutorom, i tada bio najmlađi biskup Katoličke crkve. Od tog vremena nastupa drugi dio njegova života.

Govoreći o drugom razdoblju Kardinalova života, nadbiskup Šeper je istaknuo da se nadbiskup Stepinac osobito isticao ljubavlju prema vjernicima i ljudima uopće. Pomagao je svakomu, bez obzira kojoj vjeri tko pripadao, nikada on nije gledao na vjeroispovijest, narodnost i rasu. Prema svim ljudima bio je dobrostiv. Nadbiskup Šeper je to ilustrirao govoreći kako je jednom prilikom dobio veću svotu novaca te je odmah pošao u kartoteku pogledati koji su najsiromašniji, te naredio da se istima odmah pošalje novac. Spomenuo je i to kako se Stepinac osobito zalagao za pomaganje i zbrinjavanje progonjenih Židova, koji su godine 1938. i 1939. bježali iz Njemačke i Austrije.

Mons. Franjo Šeper, apostolski administrator zagrebačke nadbiskupije, predvodi misnu Žrtvu, prije ukopa Sluge Božjega, uz asistenciju zagrebačkih kanonika (s lijeva na desno: Janko Oberški, Nikola Kolarek, Dragutin Hren, Josip Mikrović i Franjo Cvetan

Kao dokaz da je pomagao svakomu, nadbiskup je Šeper naveo primjer kako ga je, odmah nakon smrti kardinala Stepinca, u Nadbiskupskom dvoru posjetio jedan čovjek. Iz razgovora s tim nepoznatim on je izveo zaključak, da se radi o jednom intelektualcu. Nepoznati se predstavio kao Srbin i rekao mu da dolazi kao Srbin. Nepoznati je ispričao nadbiskupu Šeperu, kako je on vrlo dobro poznavao pokojnoga Kardinala, jer da je za vrijeme rata surađivao s njim oko zbrinjavanja srpske siročadi. "Na odlasku iz Nadbiskupskoga dvora, nepoznati mi je, nastavio je nadbiskup Šeper, izrazio svoju sućut zbog smrti kardinala Stepinca."

Kao treće razdoblje Stepinčeva života, nadbiskup je Šeper, navodeći primjere iz Svetoga pisma govorio o tamnovanju kardinala Stepinca. Govoreći o dozrijevanju njegove osobe, nadbiskup Šeper je kazao da je ovaj mnogo patio. Psihički, jer je bio odvojen od svog stada, i fizički, zbog teške bolesti koja ga mučila osam godina, te drugih teškoća kojima je bio izložen. Nadbiskup Šeper, opisujući posljednje dane nadbiskupa Stepinca, rekao je da je on, dajući blagosloviti svijeću, predosjećao smrt, što se uskoro obistinilo. U tom dijelu propovijedi nadbiskup Šeper, ističući trpljenje kardinala Stepinca, citira jednog filozofa koji je rekao: "Pojedini ljudi svojim patnjama doprinose mnogo za svoja djela".

U srijedu 10. veljače Kardinal je zatražio od župnika posljednju pomast. Svete je sakramente primio pri punoj svijesti, i pri punoj svijesti je izgovorio svoj posljednji uzdah: "Fiat voluntas tua - Oče, budi volja tvoja!"

Nakon što je nadbiskup Šeper spomenuo da će pročitati nekoliko odlomaka iz duhovne oporuke kardinala Stepinca, ponovno se čuo poklik: "Slava kardinalu Stepincu!" Nadbiskup Šeper na to je ponovno zamolio vjernike da ne uzvikuju, jer to ne dolikuje hramu Božjemu i nije u

skladu sa svetim obredima. Ovu Nadbiskupovu napomenu vjernici su prihvatili.

Nadbiskup Šeper pročitao je iz Kardinalove duhovne oporuke odlomke u kojima se ističe svijest poniznosti i siromaštva Sluge Božjega, poticaj vjernicima da ostanu vjerni Katoličkoj crkvi i Petrovom nasljedniku. U njima ih potiče na čašćenje Majke Božje, oprašta svojim progoniteljima i svoju dušu preporuča u molitve svojih vjernika.

"ODLIČAN PRIMJER NESAVLADIVE USTRPLJIVOSTI"

Papa Ivan XXIII, u zadušnicama za preminulog Slugu Božjega Alojzija kardinala Stepinca, u bazilici Sv. Petra, 17. veljače 1960, tronutim je glasom prije zaključnog odrješenja izrekao, ovu besjedu:

Gospodo kardinali, časna braćo, dragi sinovi!

Razlozi izvanrednog poštovanja i ljubavi ponukali su naše srce, da održimo ovaj posmrtni obred u bazilici Sv. Petra za ispokoj duše kardinala Alojzija Stepinca, premda nije običaj da se to čini za kardinala, koji nije pripadao rimskoj kuriji. Jednostavni i odlični lik ovoga oca i pastira Crkve Božje bio je našoj duši veoma mio. Njegova dugotrajna patnja 15-godišnjega izgona u vlastitoj domovini kao i vedro dostojanstvo, kojim je on pun pouzdanja nastavio trpljenje, izazvalo je sveopće divljenje i poštovanje.

Kao tužni i žalobni zvuk zvona proširila se vijest o okolnostima njegove smrti i svratila pozornost njegovih najbližih sinova na odličan primjer nesavladive ustrpljivosti, što ga je pružao za vrijeme tolikih godina odvojenosti i tako maloj udaljenosti svog obitavališta od njihova. Ove nam okolnosti dozivlju u pamet riječi liturgije Velike subote nad Spasiteljevim grobom: "Ostavio nas je naš pastir, izvor žive vode, za čijeg je umiranja sunce pomrčalo." I doista, sunce je pri njegovu prijelazu u vječnu domovinu potamnilo na kišnom i oblačnom obzorju ovih zimskih dana.

Kardinal Stepinac, koji je svojoj čuvenoj nadbiskupiji darovao 26 godina biskupovanja, bio je doista vjerna i pobudna slika Dobrog Pastira. Ponajprije u neumornu i gorljivu apostolskom radu. U posljednjim pak odveć dugim godinama bolne odijeljenosti zgrnuo je toliko bogatstvo zasluga, da ih je za uzvrat nebeski Otac sigurno upisao kao glavnicu milosti i blagoslova za sve obitelji i sve vjernike gorljive i bogoljubne Hrvatske.

Ovih posljednjih tjedana ponizni je nasljednik sv. Petra kao rimski biskup doživio veliku utjehu u dijecezanskoj sinodi. Često i ugodno su se na njoj pastir i stado - kler i puk - povezani crkvenom intimnošću pozabavili sjajnim i ljubeznim Isusovim likom promatrajući ga u slici Božanskoga Pastira, koji je dao svoj život za svoje.

Duša kardinala nadbiskupa Alojzija Stepinca, odlazeći na nebo, ponavlja nam onu veliku pouku i onaj božanski primjer iz desetog poglavlja sv. Ivana. Molimo se, da bi sretno došlo do proslave njegova izabranog duha. A on će nam zato odozgor isprositi žar u pastirskoj službi i odvažnost da spremno snosimo žrtve vezane s vršenjem naših dužnosti.

Draga braćo i sestre! Nemojmo zaboraviti ozbiljni poziv u njegovoj oporuci, kojom nas potiče, da postojano opraštamo i promičemo mir. Kako je nježna, kako je ganutljiva njegova prošnja, kojom moli oproštenje, ako je možda bilo koga - usprkos čistoj i dobronamjernoj nakani - za života pa i samo malo uvrijedio! Kako je uzvišeno, što je ponovio riječi umirućeg Isusa: "Oprosti im, jer ne znaju što čine", u prilog onima koji su mu nanijeli tako nepravedne patnje!

Plemenita je to tvrdnja: "Ne znaju što čine!" Ona je znak velike sućuti, koja tragičnim bljeskom prodire u tajnu čovječje izopačenosti i shvaćanja smisla pojedinačnog kao i zajedničkog života, čemu smo svi mi svjedoci.

U velikoj našoj tuzi nas tješi to, što se tu i tamo zapaža pokoja iskra ljudskog suosjećanja.

Sva četiri evanđelista spominju Pilatov postupak prema mrtvom Kristu, koji je visio na križu. Tijelo je naime na smrt osuđenoga ustupljeno samilosti Josipa iz Arimateje, koji je zatražio smrtne ostatke, i samilosnu Nikodemu, koji je donio obilatu smjesu mire i aloje za ukop. U teškoj boli, koja ne prestaje probadati našu dušu, viša je vlast dopustila - po primjeru nekadašnjega rimskog upravitelja - da puk uzmogne iskazati poštovanje smrtnim ostacima pastira i oca. To će ostati kao sveta uspomena u svim skromnim domovima za cijeli jedan naraštaj. Bit će poticaj za duhovnu plemenitost, na ljudsko i kršćansko suosjećanje.

Oh! Zašto se ne bi sada, kad je veliki svećenik dovršio svoju žrtvu, dopustilo svim vrijednim i dobrim dušama, da barem izdaleka pozdrave povratak građanskog i vjerskog mira? To bi značilo poštivanje plemenite i snažne tradicije. Osiguralo bi i obnovilo zajednički uspon prema visokim idealima, koji dosežu vrhunac u Kristovu duhu. Ujedinilo bi lojalnu i složnu suradnju u promicanju pravog blagostanja, što bi ljudski zajednički život učinilo manje žalosnim a većma ugodnim.

Liturgijska molitva, koja se diže iz naših usta i srdaca ovijena blagoslovljenim kolutima tamjana, neka isprosi još jednoć mir i nebesku slavu oplakivanom po-

Prigodom smrti kardinala Stepinca, po prvi je put jedan Papa, Ivan XXIII, pribivao rekvijemu za jednog kardinala koji nije bio član Rimske kurije

kojnom kardinalu Stepincu. Ugodno se osjećamo u toj molitvi okruženi ovdje prisutnim članovima kardinalskog zbora, kao i onima koji su se sa sviju strana svijeta htjeli sjediniti u žalosti zajedničkog oca, s izrazima ganutljiva bratstva, želeći time izraziti suosjećanje cijele Crkve.

Kardinal Stepinac nije mogao nijedanput izvan svoga rodnog mjesta i prisilnog zatočeništva razviti svoj i te kako zasluženi grimiz. No, uvjereni smo i nadamo se, da će u milosti i svjetlu Gospodnjem razviti svoju zaštitu nad cijelim kardinalskim zborom, kojem služi na osobitu čast, kao i nad cijelom sv. Crkvom i cijelom Jugoslavijom.

Još jednu posebnu milost molimo s njime zajedno, da bi naime Gospodin očuvao i ozdravio drugog odličnog i tako dragog subrata, kardinala Franza Königa, bečkog nadbiskupa. Izvanredni izraz bratske ljubavi koja ga je potaknula, da pogrebnu počast zagrebačkog kardinala učini svečanijom, bila mu je prigoda prometne nezgode, zbog koje strepimo za njegov dragocjeni život.

Mons. Smiljan Čekada, biskup skopski, mons. Dragutin Nežić, biskup porečko-puljski (pazinski), mons. Celestin Bezmalinović, pom. biskup hvarski i mons. Gabrijel Bukatko, vladika križevački sudjeluju u obredu sprovoda kardinala A. Stepinca

Oh! Kolike li boli! Draga braćo i sinovi! Kolike li boli zbog tih čudnovatih nezgoda svagdašnjega opasnog života! One nas sile, da se bacimo u Isusove ruke kao što su učinili njegovi učenici na Galilejskom jezeru: "Gospodine, spasi nas, izgibosmo!"

Da će Gospodin spasiti svoju Crkvu, nema sumnje. I u času žalosti spremni smo poslušati njegove riječi, premda nam ih upravlja s naglaskom ukora: "Malovjerni, zašto si posumnjao?" Isus voli, da ga zazivamo. I mi se pridružujemo ovom zazivu sinova uvijek drage "Austriae fidelis", da se uspostavi krepko zdravlje njihova zaslužnog i revnog pastira, koji se u svojoj odluci nadahnutoj od bratske ljubavi osjećao združen s gg. kardinalima i cijelim episkopatom katoličke Crkve kao i njihovim zastupnikom.

Dosta, Gospodine! Dosta! Blagoslivljamo te svaki dan, pa i u dan žalosti. Gospodine, bilo milosrđe tvoje nad nama, kao što smo se ufali u tebe! Amen, i uvijeke: Amen!

"NIJE HTIO POSTATI SLIJEPO POSLUŠNIM SLUGOM MARKSIZMA"

Kardinal i nadbiskup milanski Giovanni Battista Montini, kasnije izabran za Papu, koji si uze ime Pavao VI, povodom smrti kardinala Alojzija Stepinca, govoreći 12. veljače 1960. članovima Katoličke akcije, prozborio je ovako:

Stojeći pod dojmom vijesti o smrti kardinala Alojzija Stepinca, zagrebačkog nadbiskupa, ova je naša večerašnja pobožnost prožeta velikim mislima, koje možemo tek natuknuti, da bismo svojoj molitvi dali što dublju pobudu.

Prva od misli odnosi se na samu činjenicu: jedan kardinal sv. rimske Crkve, nadbiskup jedne od najuglednijih i najvećih biskupija svijeta, natpastir i duhovni predstavnik katoličkog naroda, koji je kao manjina uklopljen u okvir države različitih narodnosti i vjerskih zajednica, umire zatočen u jednom selu. Predveden na sud, bio je osuđen na 16 godina kao urotnik protiv svoje zemlje!

Stojimo pred izvanredno teškom i jedinstvenom činjenicom. Ona nas sili, bili prijatelji ili protivnici, da se upitamo: Je li uopće moguća takva osuda? Jest, ona je moguća. Tako nam odgovara ova nadasve žalosna činjenica.

Počiva li ova činjenica na pravednosti? Je li on bio zločinac ili mučenik? Možemo li pripisati normalnom i kulturnom obavljanju sudačkog pravorijeka ovu činjenicu, koja će odjekivati kroz stoljeća? Ili se možda ona ima pripisati onoj dramatičnoj sudskoj presudi, koja osuđenom služi na čast, a onome, koji se tu osudu usudio izreći, donosi osudu cjelokupnog čovječanstva?

Vozač kard. Königa stradao na licu mjesta

I sudski postupak protiv Sokrata i Krista bio je zaogrnut plaštem zakonitosti. Kakva je razlika između zakonitosti i pravednosti? Što vele na to branitelji modernog heroja, koji se suprotstavi ugnjetavanom patriotizmu, ili progonjenim ideologijama? Može li država odstraniti onoga, koji ne slijedi ideologiju režima? Kako daleko seže pravo državnih interesa - te maglovite izlike - pod kojim se može proganjati i politički osvećivati?

Može li se uopće pretpostaviti, da ne bi ljubio svoju zemlju ili lojalno obdržavao pravedne zakone jedan kardinal nadbiskup, komu nitko, tko ne niječe sunčano svjetlo, ne bi mogao to poricati? Je li uopće moguće, da bi on jednoj državi, koja zaslužuje ovo ime, dao povod, da ga ovako nesmiljeno sudi? Ili, možda sila stvara pravo? Kakvo pravo?

Ova činjenica postaje simbol, i kao takva ulazi u povijest. Problematika, koja je uslijed te činjenice nastala, već je u civiliziranoj savjesti našla svoje rješenje. Da je Stepinac htio od slobodna i ponosna čovjeka postati slijepo poslušnim slugom marksizma, mogao je postati "velik" predstavnik svoga naroda. On to nije htio, i zato je morao pasti.

To je tražio sistem. Ništa nije bilo u stanju da zadrži tešku ruku onoga, koji se sam postavio za suca nad slobodom drugih: niti dostojanstvo povijesne tra-

dicije, niti posvećeni auktoritet onoga, koga je cijeli svijet poštivao, niti neustrašiva obrana naroda kao ni hrabra zaštita, koju je Stepinac pružao potlačenima od prijašnje nasilne vlasti, pa čak ni sebični interes, koji je računao s lozinkom: "ne stvarati mučenike", da ne bi nasilno nametnuta šutnja tragično odjekivala u savjestima. Sucu je bio svet jedino vlastiti neobuzdani egoizam.

Ali Stepinac nije osamljen. S njim dijele istu sudbinu kardinal Mindszenty, mađarski primas, praški nadbiskup mons. Beran, rumunjski, bugarski, litvanski, letonski i estonski biskupi, jer to zahtijeva sistem. Opozicija nema pravo da postoji.

Marksistički humanizam, koji se na taj način predstavlja, otkriva u svojim karakterističnim eksperimentima, kakvo je čovještvo on kadar proizvesti. Gledajući ovo nasilje u okviru koji nas zanima, ono je bilo usmjereno protiv onoga, koji posjeduje samo jednu silu, silu duha, i to duha istine, ljubavi, vjernosti, blagosti i opraštanja - duha evanđelja.

Time drama doseže vrhunac izvanredne osjetljivosti: zašto duh Kristov, koji dalje živi u njegovoj Crkvi, mora izazvati bijes i takvu osvetu?

"Vlast tmina", koja posjeduje užasnu snagu, njezina je tajna. Ona ne nalazi veće i neslomljive zapreke od nenaoružane nemoći duha. I tmina nadvladava. Da, ona nadvladava. Povijest između ostalog bilježi takav zlosretni obrat. Crkvena povijest je sva protkana takvim zgodama. Kristovo trpljenje se nastavlja.

Odatle izvodimo zakon, koji nas iznenađuje, koji nam ne prija, ali koji je nuždan i spasonosan: "Bilo je potrebno da Krist trpi" (Lk 24, 26). I danas je tako: nužno je, da Crkva trpi, da trpi zbog svoje vjernosti Kristu, zbog svoje nepatvorenosti, zbog svoje sposobnosti da potiče svijet, da ga pridigne i spasi. Mučeništvo je, dakle, jedan od njezinih darova Duha Svetoga.

Dok ovo govorimo, dršćemo. No, premda dršćemo, ne smijemo se bojati, ako smo kršćani.

Evo nove misli: Nakon izdržanog rata za slobodu, nakon pobjede demokracije, nakon proglašenog ideala mira, slobode misli i vjeroispovijedanja, kojoj je sve oduševljeno kliktalo, mislili smo da su progonstva u XX. stoljeću nemoguća. A kad tamo, pred našim se očima događaju progonstva, ona traju i sve dalje se šire tako da skoro stvaraju uvjerenje, da su ona nešto normalno.

Braćo moja, moji sinci i kćeri! Da se ne bi i ovdje što takvo zbilo! No, ovo je zakon Kristov: Hoćemo li biti pravi njegovi učenici, treba da budemo spremni, da za svoju vjeru trpimo. Dandanas bismo htjeli, da zbog ispovijedanja vjere i života nemamo nikakvih neugodnosti. Vjera, koja traži žrtve, izgleda nije suvremena. A ipak, naša je vjera takva. Ona traži sljedbenike, spremne da izgube, a ne ljude koji hlepe za dobitkom; ona traži junake, ne kukavice; ona traži svjedoke, ne slabiće; ona traži sinove, vjerne i dosljedne apostole, a ne tek pristalice i propagatore oportunizma i kompromisa, koji su više skloni da se sporazume s protivnikom, negoli da očuvaju jedinstvo s prijateljima.

Stepinac neka nas uči! Neka nas nauči pouzdanju i dobroti! On je umro obavijen šutnjom, koja je svojstvo njegove Crkve, kojoj preostaje jedino glas molitve i praštanja. Iz njegovih usta nije izašla nikakva oštra riječ, nikakva psovka. Svoju zemlju nije htio napustiti iz ljubavi prema njoj.

Braćo moja, sinci i kćeri, praštajmo i mi i molimo. ❖

IZBOR MISLI

Izbor misli iz nekoliko sažalnica upućenih Mons. Franji Šeperu, apostolskom administratoru zagrebačke nadbiskupije

Dr. Hermann Schaufele, freiburški nadbiskup piše Mons. F. Šeperu, 13. II. 1960: "Nema više među nama našega dragoga subrata. Gospodin ga je uzeo k sebi, pozvao ga je u domovinu. Naša je Crkva osiromašila za jednoga vjernog svjedoka, a svijet za jednog velikog plemenitog muža. Premda nije mogao nastupiti i govoriti, kardinal Stepinac je postao za svoju zemlju budna savjest. Njegov će grob nakon smrti dalje naviještati, opominjati i jačati. Time što je Natpastir otišao k Ocu, približio se još više svom stadu i njegovim pastirima, postao je njihovim zagovornikom kod Boga."

Ni najznatiželjniji nisu mogli prebrojiti nazočno mnoštvo u katedrali

Božji narod je u sabranosti, ganuću i pobožnosti sudjelovao u sprovodnim svečanostima

Talijanski vicekonzul u Zagrebu piše msgr. Šeperu, 13. II. 1960: "Preuzvišeni! S osjećajima dubokog poštovanja prema vjeroispovijesti, koja podržava u hrvatskom kleru vjeru, koja zadivljuje, izrazujem živu sućut prigodom smrti uzoritog kardinala Stepinca. Pridružujem se Vašoj boli i dijelim s Vama utjehu, što sam mogao iskazati pogrebnu počast svetom Kardinalu, kako dolikuje njegovu dostojanstvu i moralnoj veličini.

Ne mogu zaboraviti strahovito proročanstvo, koje je mons. Stepinac u listopadu 1946. izrekao: "Učinili ste sudbonosnu pogrešku, što ste ubili 230 svećenika. Narod vam to neće zaboraviti, jer ste mu time pokazali, kakvu mu slobodu donosite." Danas ujutro je narod dao odgovor na to proročanstvo s onim izvanrednim dostojanstvom, kakvim Hrvati svjedoče pred poviješću, da znadu trpjeti.

Kardinal je za nas Talijane visoki kršćanski simbol mučeništva, koga on predstavlja. Ono što nas više približava vama u težnji za idealom kršćanskog mira, jest onaj mir, koga nazivljem pravim mirom, ne ukoliko je oprečan ratu, nego ukoliko je vedrina duha pravednika, koju sam jučer mogao čitati na Kardinalovu licu.

U jednom uglađenom pismu, koje je g. 1943. upravio opunomoćenom ministru kraljevine Italije, podsjeća on na duh kršćanskog bratstva, koji je kroz 13. stoljeća spajao Talijane i Hrvate na obim obalama Jadranskog mora. Ovaj duh je bio teško povrijeđen uskim i histeričnim nacionalizmom dvaju štetnih režima u našim obim zemljama u jednakoj mjeri. Kardinal Alojzije Stepinac trpio je i od jednoga i drugoga, a je ne znam, na koji se od dvaju imamo većma žaliti.

Ganuće, koje sam danas vidio na licima Hrvata, osjećaji, koji su me uzbuđivali, dokazuju, da nepravednosti despota nisu posvema uništili onaj duh, koji ja ljubim. Je li nužno, da to tvrdim, kad Talijani izrazuju toliko udivljenje prema Vašem kleru? S osjećajem prijateljstva spreman na uslugu, najodaniji

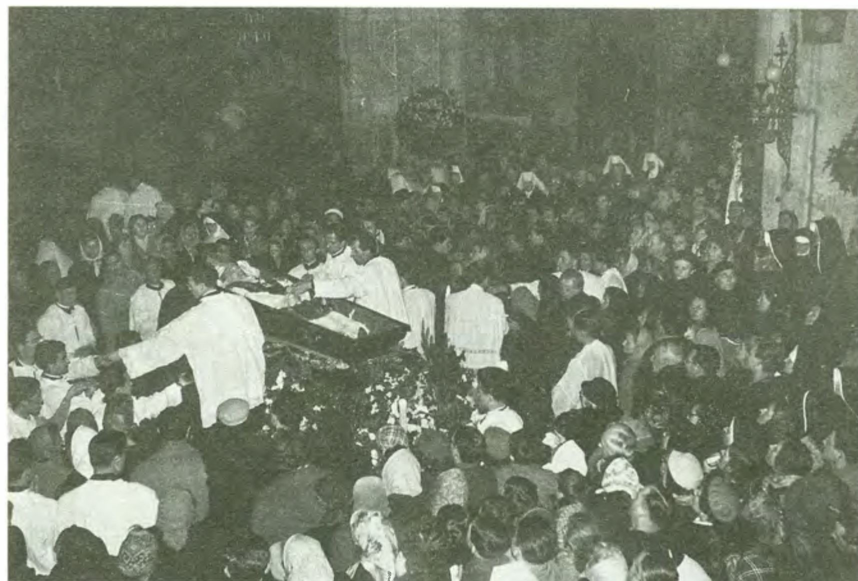
Vašoj Preuzvišenosti - P. A. Udoni.

• • •

S. Marija od sv. Križa - Samostan sv. Klare, Samobor, 15. veljače 1960: "Gospa Lurdska ga uzela da učini kraj njegovom mučeništvu i uvede u rajsku slavu. Njemu se molimo, da svojim zagovorom prati i pomaže sve nas, koji smo za njim ostali u ovoj suznoj dolini."

• • •

S. Marija Pia Beata, Samostan sv. Križa, Zagreb, 13. veljače 1960: "U uvjerenju, da ga je Gospodin primio u svjetlo svoga blaženstva, molimo se njemu, da ostane pokroviteljem naše Družbe i da nam izmoli milost, da budemo uistinu onakve redovnice, kakvima nas je želio imati."

Svaki je vjernik nastojao ponijeti relikviju po doticanju mrtvog Kardinalova tijela

• • •

Dr. Urbani Krizomali, opat-župnik u Trogiru, 14. veljače 1960: "Neka se ispune želje vjernika, da još veću nagradu primi i ovdje na zemlji, gdje da ga budemo i na oltarima štovali. Fiat! Fiat!".

• • •

S. Marija Ignacija Galijan, O.S.U. (Uršulinka): "Čvrsto vjerujemo da imamo u njemu kod Boga i Presvete Djevice zagovornika i molimo ga, da proslavi svoga vjernog i dostojnog slugu!"

• • •

Miroslav Ćorković, Zagreb, Kozarčeva 4, 19. veljače 1960: "Mogu s pravom reći, da nam je bio snaga, putokaz i ufanje!"

• • •

Dr. Ivan Pavić, Poreč, 11. veljače 1960: "Neka nas ipak tješi uvjerenje, da imamo gore na nebu još jednoga zagovornika!"

• • •

Sr. M. Katarina od 5 rana Isusovih, Karmel D.C.J., Prišlin - Hum na Sutli, 15. veljače 1960: "Pišem ove retke tintom pomiješanom sa suzama žalosnicama, a još više radosnim, jer smrt pravednika nama je dobitak, a ne gubitak. Njegov sveti i mučenički život bit će plod mnogih obraćenika na slavu sv. Majke Crkve".

• • •

Vlč. Marijan Radanović, župnik-Karlovac, 14. veljače 1960: "Primite moje sažaljenje radi smrti dragog nam našeg Kardinala Nadbiskupa. Zapravo ova smrt i nije izazvala žalost, nego veliku utjehu i radost, jer to je bila svetačka smrt i kako rekoste: "Ecce quomodo moritur justus!" - "Eto kako umire pravednik!". Ovdje zbilja vrijede riječi prefacije, da se život ne oduzima, nego samo mijenja, i to u bolji. Svetački primjer obljubljenog nam pokojnika bit će nama svećenicima uvijek jedan veliki memento za sve dobro, kreposno i sveto."

• • •

Obitelj Sambolec iz Zagreba, 22. veljače 1960: "Preuzvišeni gospodine Nadbiskupe, da biste nam što prije proveli proces za proglašenje blaženim našega velikog pokojnika i učitelja sv. Rimokatoličke Crkve, uzoritog gosp. Dr. Alojzija Stepinca, rodom iz Krašića. Moja obitelj se moli Kralju Kraljeva, Svevišnjemu Gospodinu Bogu, da naš uzoriti gosp. Kardinal dođe što prije na oltar!"

• • •

Don Jakov Rendić, župnik katedrale Stari Bar, 14. veljače 1960: "Njegova uspomena je neizbrisiva, njegovo svjetlo je sjajno, njegov uzvišeni lik anđela mira i sveca ostat će svima, osobito nama svećenicima, kroz sva pokoljenja divan svjetionik u burama i olujama ovozemnoga života. Njegove kreposti bile nam poticaj u duhovnoj savršenosti. Bio je sličan, i nutrinom i vanjštinom, znamenitom Papi (Piju XII)."

• • •

P. Pijo Polonijo, provincijal konventualaca, 14. veljače 1960: "Kad je prije

26 godina postao zagrebačkim nadbiskupom koadjutorom, nismo ni slutili, kako će duboke tragove ostaviti u našim srcima i našim dušama i kako će nas ozbiljno i djelotvorno obvezati na ljubav i zahvalnost.

Ne može se i ne smije se zaboraviti Njega, koji je tako duboko zaorao ne samo u osjećaje i srca sviju nas, već u našu prošlost, sadašnjost, a vjerujem i u budućnost. Svi smo osjećali i osjećamo, da smo od njegovih molitava i žrtava živjeli i da još živimo. Zato ga jednako osjećamo svojim svi mi bez razlike: mi redovnici jednako kao i svi svjetovni svećenici, mi koji nismo bili njegovi podanici, kao i Vi, koji ste mu bili podređeni. Svima nam se nametnuo, makar ne snagom jurisdikcije, nego snagom svoje ljubavi i svojih djela.

Stoga smo i mi svi s Vama, Preuzvišeni gospodine, i s Vašim duhovnim stadom zajedno združeni u bolima i suzama. Tješi nas isto što i Vas, da smo ga izgubili. No, ne zauvijek. Da smo ga izgubili slabog, da bismo ga dobili jakog, izgubili poniženog, da bismo ga dobili uzvišenog, a ja osobno vjerujem u to, jednoga dana na oltaru."

• • •

Mgr. John J. Oman, župnik i zač. kanonik ljubljanski biskupije Cleveland (U.S.A.), 22. veljače 1960: "Ameriški Slovenci, duhovniki in vsi drugi verniki Vam ob težki izgubi, ki je zadela s smrtjo Kardinala dr. A. Stepinca bratski hrvatski narod, izražamo globoko sožalje, posebno še tudi ob zavesti, da so zelo mnogi med nami v času sovražne okupacije bili deležni njegovega toplega sprejema in očetovskega varstva."

• • •

O. Ivo Samardžija, O.F.M, Sinj, veljače 1960: "Preuzvišeni! Vjerni narod starodrevne i slavne župe naše Čudotvorne Gospe Sinjske i ja lično, duboko smo potreseni radi smrti Uzoritoga Kardinala Dr. Alojzija Stepinca, zagrebačkog nadbiskupa i našeg hrvatskog metropolite. Zagrebačka nadbiskupija, Hrvatski narod i cijela Katolička crkva ima sada na nebu svoga zagovornika, a nadamo se jednom i kanoniziranog sveca."

• • •

Prof. Ivan Meštrović, brzojavio je sljedeće: "Njegov će grob vjernici Kristova nauka i cijeli svijet čuvati kao amanet njegova i svojeg vjerovanja. Uvjeren sam, da će naše svećenstvo slijediti primjer svog neustrašivog prvoborca za Krista i Hrvatski Narod."

Kardinal Franz König o Sluzi Božjemu

Na sprovod Sluge Božjega pohrlio je i Kardinal Franz König. Svojom nazočnošću želio je počastiti kardinala Stepinca i pokazati ljubav cijele Crkve prema katoličkim vjernicima iza "željeznog zastora". Nažalost, umjesto u katedrali, završio je u varaždinskoj bolnici. Pokraj Novoga Marofa, u prometnoj nesreći nad čijom su zbiljom ostale nerazjašnjene mnoge okolnosti, smrtno je stradao Kardinalov vozač gosp. Martin Stadler, i teško ranjen njegov osobni tajnik mons. Dr. H. Kratzel.

Došavši 1984. u Hrvatsku kao izaslanik Pape Ivana Pavla II, na Nacionalni Euharistijski kongres u Mariji Bistrici, kardinal König u svojem je govoru posvjedočio: "Bila je za mene velika radost kad sam jučer u zagrebačkoj katedrali mogao kao izaslanik Svetoga Oca prisustvovati otvaranju Euharistijskog kongresa u blizini groba kardinala Stepinca, uvijek ukrašena cvijećem, a s kojim me povezuju godine zajedničkog studija u Rimu kao i godine zajedništva preko groba."

• • •

Mons. Mate Garković, biskup i apostolski administrator Zadarske nadbiskupije, piše 11. II. 1960: "Nadamo se i molimo, da će on kod prijestolja Svevišnjega biti zagovornik Vaše nadbiskupije, kao i svih ostalih biskupija Jugoslavije, koje su mu sve bile toliko na srcu, kao i svog hrvatskog naroda.

Veliki pokojnik ostavio nam je svima blistavi primjer uzornog pastira, kreposnog nadsvećenika i milosrdnog samaritanca."

• • •

Brojni su vijenci i svijeće u katedrali dugo godina podsjećali na slavno uzdignuće Sluge Božjega u slavu neba

Premda je radnicima bilo zabranjeno udaljiti se s radnih mjesta u vrijeme ukopa kardinala Stepinca, tisuće su vjernika ispunile prostor oko katedrale i trg pred njom

• • •

Mons. Frane Franić, apostolski administrator Splitske biskupije pisao je 12. II. 1960., iz zagrebačke klinike s bolničkog kreveta: "Njegova smrt znači neprocijenjiv gubitak za Zagrebačku nadbiskupiju, pa stoga s bolesničkog kreveta vama, kao predstavniku Nadbiskupije izražavam u ime svoje i u ime splitske nadbiskupije duboko saučešće.

Uvjeren sam da ovih dana smrt Kardinala Stepinca duboko potresa srcima svećenika i vjernika splitske biskupije, jer je veliki pokojnik duboko prirastao srcima našega naroda i u našim južnim hrvatskim krajevima".

Preuzvišeni gospodine Nadbiskupe! Vijest o smrti Kardinala Stepinca duboko potresa ovih dana srcima vjernika širom svijeta.

Mislim da je Katolička Crkva u XX. stoljeću dala dva velika moralna genija: pok. Papu Pija XII i Kardinala Stepinca. To nam može služiti na utjehu i ponos.

Sa moje strane smatram još da je naš pokojni Kardinal bio ne samo velika duša, nego i sveta duša, za koju se nadam, da će biti uzdignuta na čast oltara".

• • •

II. OPORUKA SLUGE BOŽJEGA

"Nema sreće jednog naroda bez Boga"

Mojim dragim dijecezanima

Nedokučiva providnost Božja postavila me je bila prije mnogo godina za pastira. Znam, da je u ono doba bilo u našoj dijecezi mnogo učenijih svećenika od mene. Znam, da ih je bilo i mnogo kreposnijih od mene. Znam, da ih je bilo mnogo zaslužnijih od mene, jer ja sam tada bio svećenik tek tri i pol godine, nepoznat svemu svijetu. I kad se sada nakon svega toga pitam, zašto je Bog upravo mene odabrao za tu zadaću, onda moram odgovoriti ono, što veli sveti Pavao apostol u poslanici Korinćanima: "Što je ludo pred svijetom izabra Bog, da posrami mudre; i što je slabo pred svijetom izabra Bog da posrami jake; i što je neplemenito pred svijetom i prezreno, izabra Bog, i ono, što nije, da uništi ono što jest, da se ***ne hvali nijedan čovjek pred Bogom****"(I. Kor. 1, 27-29).*

Prošlo je od dana moga izbora mnogo godina. Sve su one bile burne i teške, i konačno slomile moju životnu snagu. Osjećam, da dugo neću boraviti među vama. Ja sam si duboko svijestan da nisam bio bez pogrješaka. Tim manje, kad apostol sveti Ivan piše: "Ako kažemo da grijeha nemamo, sami sebe varamo, i istine nema u nama." (Iv. 1,8) Ako sam dakle kome što krivo učinio, iskreno ga molim za oproštenje. Inače ne bi bio dostojan stupiti pred Krista Spasitelja, koji je i na križu molio za svoje ubojice: "Oče oprosti im, jer ne znaju što čine!" (Lk. 23,34)

Na rastanku pak s vama moji dragi dijecezani, smatram potrebnim, da vam stavim na srce nekoliko riječi, koje neka budu moja duhovna oporuka. Želim naime i nakon smrti učiniti što mogu, da odvratim od vas pogibelji, koje vam prijete, i umnožim vašu sreću, koliko je to moguće u ovoj dolini suza. Smatram to tim više potrebnim, što vi, dragi moji dijecezani, sačinjavate dobar dio hrvatskog naroda, u koji me je Božja providnost postavila da radim, pa što kažem vama, koristiti će i svima ostalima.

Biskupi, svećenici i dio Božjeg naroda u molitvenom zajedništvu prije ukopa Sluge Božjega, u subotu, 13. veljače 1960.

1. U našu su se sredinu uvukli bezbožni ljudi, koji i ako su bili ništavna manjina (kad ovo pišem, niti dva postotka), dočepavši se vlasti, sve su poduzeli, da istrijebe ime Božje iz vaših duša, i da vas učine, vele, blaženim i bez Boga. A ja vam, dragi moji dijecezani, u času kada odlazim s ovoga svijeta, moram reći na sve te pokušaje ono, što je o takvim vođama rekao Izaija prorok: "Narode moj, zavodnici su tvoje vođe. Oni kvare tijek tvojoj stazi." (Iz. 3. 12.) Zar niste nikada čuli , što kaže Bogom nadahnuti pjesnik? "Ako Gospod ne gradi kuće, uzalud se muče, koji grade. Ako Gospod ne čuva grada, uzalud bdije, koji ga čuva." (Ps. 126. 1) Htjeti biti sretan bez Boga, znači graditi babilonski toranj, čija je gradnja svršila za graditelja pometnjom jezika i rasapom širom svijeta. ***Tako će sasvim sigurno biti i u buduće! Svaki pokušaj, izgraditi kulturu, civilizaciju, sreću jednog naroda bez Boga, znači zapečatiti njegovu vremenitu i vječnu propast.*** *Zato, dragi moji dijecezani, ono što je sveti Pavao doviknuo Filipljanima to i ja dovikujem vama na rastanku: "Stojte čvrsto u Gospodinu!" (Flp. 4.1.)* ***Samo u Bogu je vaša sreća i vremenita i vječna. Izvan Boga ne ostaje ništa nego propast.***

Zar nije i izgubljeni sin iz Evanđelja mislio, da će biti sretan, kad napusti oca? Otišao je pun blaga iz očinske kuće. A onda? "Rado bi bio utišao glad svoju mahunama, što su jele svinje; ali mu ih ih nitko nije davao." (Lk. 15, 16) Ljudi dakle, koji preziru Boga i vas hoće udaljiti od Boga i učiniti sretnim bez Boga, degradirat će vas konačno na nivo ispod životinja. Rad je njihov proklet od Boga, kao što je i razumljivo, jer "se Bog ne da ismjehivati!" (Gal, 6, 7) i na koncu mjesto blaženstva, koje obećavaju, ne će moći pružiti ni onaj minimum, koji je potreban za egzistenciju nijemih životinja. Da ovo nisu prazne riječi, sjetite se samo poratnih godina onamo od 1945. dalje, kad je jedna, po prirodi bogata zemlja, morala godinu za godinom prosjačiti žito, da ne izumre od gladi. Vidite li obećani raj na tome svijetu bez Boga, i rutu stvarnost? Tako će biti uvijek, jer je riječ Božja neprevarljiva. A kaže prorok: "Nado Izraelova: Gospode! Svi, koji Te ostave, posramit će se; koji odstupe od tebe, zapisat će se u prah. Jer ostaviše izvor vode žive, Gospoda." (Jer. 17, 13)

2. Taj veliki i dobri Bog nije napustio čovjeka nakon pada u raju zemaljskom, makar je čovjek to zaslužio. Nego je tako ljubio svijet, da je poslao Sina svojega, da spasi svijet, kao što veli apostol: "Koji nas izbavi od vlasti tame i premjesti u kraljestvo Sina ljubavi svoje." (Kol.1,13) To kraljestvo je Crkva Kristova, Crkva Katolička, stara toliko, koliko i kršćanska vjera. Ona nije mijenjala svoje nauke ni za dlaku, nego naučava i da-nas ono, što je primila od svetih apostola. Ona ima, kao što znadete, svoje sjedište u Rimu i imat će ga do konca svijeta. Tu je sjedio prvi Namjesnik Isusa Krist u upravi Crk-ve, sveti Petar. Tu sjede i njegovi na-sljednici, Pape. A vi znadete, što je Isus rekao Petru: "Ti si Petar, i na toj stijeni sagradit ću Crkvu svoju, i vrata je paklena neće nadvladati." (Mt. 16, 18) Pravilo je dakle: "Gdje je Petar, tamo je i Crkva Kristova."

Ostanite dakle, dragi moji dijecezani, pod svaku cijenu, pa ako treba i uz cijenu života, vjerni Crkvi Kristovoj, koja ima na čelu Petra, Papu za poglavara. *Vi znadate, da su očevi i djedovi naši prolili kroz stoljeća potoke i rijeke krvi, da si sačuvaju blago svete vjere katoličke i da ostanu vjerni Crkvi Kristovoj. Vi ne biste bili dostojni imena svojih otaca, kad bi se dali otrgnuti od pećine, na kojoj je Krist sagradio Crkvu. Godine 1941. mi smo spremali, da svečano proslavimo 1.300 godišnjicu svojih prvih veza sa Svetom Stolicom. Rat je omeo našu nakanu za tu proslavu. Ali niti rat, niti mir, niti sreća, niti nesreća, ne smije nas pokolebati u našoj odlučnosti, da ostanemo vjerni do smrti Crkvi Kristovoj. Moramo biti kao Izraelci na vodama Babilona: "Ako zaboravimo tebe, Jeruzaleme, neka se preda zaboravi desnica naša!" (Ps. 136,5) Kad bi se dakle ikada našao u našoj sredini netko, bio on laik ili*

svećenik, koji bi ma samo i na čas kolebao u toj stvari, neka mu je daleko kuća od vas! Možda ćete reći, da prestrogo sudim? Ja bih bio vaš najveći neprijatelj, kad bih vam sakrivao istinu. Kad ovako govorim, govorim radi vašega najvećeg dobra. Zar nije sam Isus upozorio: "Gledajte, da vas tko ne prevari." (Mt.24,4) Biti naime odrezan od Crkve, znači biti odrezan od Krista, koji je glava Crkve. Biti odrezan od Krista znači biti odsječen od čokota kao loza. Što mu je onda sudbina takvom čovjeku, nego ono, što veli Isus na Posljednjoj Večeri: "Tko u Meni ne ostane, izbacit će se napolje kao loza i osušit će se, i skupit će je i u oganj baciti, i gorjet će." (Iv.15,6) ***Vjernost dakle do groba Crkvi Katoličkoj!***

3. Život bi u obitelji bio težak, kad ne bi bilo majke.

Crkva je jedna velika Božja obitelj. Bog se je pobrinuo za Majku te obitelji, a to je Blažena Djevica Marija, Majka Božja i Majka naša.

Dragi moji dijecezani! Naši su očevi i djedovi upravo posijali Marijinim crkvama čitavu našu domovinu. Njezin sveti lik stajao je na bojnim zastavama naših pređa, kad su polazili u boj "za krst časni i slobodu zlatnu". Pred Njezinim su svetim likom klečali raskajani, moleći od Boga oproštenje grijeha po zagovoru One, koja je "utočište griješnika". U Nju su stavljali svoje nade u svim teškim časovima i osobnoga i narodnoga života. ***Nastavite tradiciju svojih otaca,*** *na što vas uostalom bez prekida opominju i vrhovni poglavari Crkve, kao vrhovni učitelji vjere. Ako budete uvijek iskreno štovali i ljubili Bogorodicu, onda će se i na vama ispuniti ono, što veli Mudrac: "Tko časti mater svoju, sabire blago". (Sir. 3, 4) Samo komunističko bezboštvo, koje je odbacilo svaki stid, bilo je u stanju, kad se je dočepalo vlasti u našoj domovini, da čak u školske udžbenike uvrsti besramnu hulu protiv Bogorodice, koju sam im uostalom spočitnuo već 1946. na poznatom nazovi-sudu, kad su se ponadali, da će jednim potezom pera izbrisati Katoličku Crkvu iz naše domovine. Ne dao Bog, da ikada itko od vas pođe tragom tih nesretnika u huljenju Bogorodice! Za takvoga će vrijediti riječ istoga Mudraca: "Tko ogorčava život materi svojoj, proklet je od Gospoda." (Sir. 3, 16).*

4. Konačno, jer je Bog ljubav, kao što veli apostol, ljubite se među sobom! Pomažite se uvijek bratski među sobom! Budite jedno srce i jedna duša! Ali ljubite i neprijatelje svoje, jer je zapovijed Gospodnja. "Tada ćete biti djeca Oca svojega nebeskoga, koji pušta da sunce Njegovo izlazi nad dobre i zle i daje da dažđi na pravedne i na grješne." Neka vas od te ljubavi prema neprijatelju ne odvrate opačine njegove. Drugo je čovjek, drugo je opačina njegova. Čovjek je, veli sveti Augustin, djelo Božje, opačina je djelo ljudsko. Ljubi ono, što je Bog načinio, a ne ono što je čovjek načinio.

5. Sjetite se kadkada u molitvama i mene, svoga pastira u teškim vremenima, da mi Gospodin bude milostiv. Ja se nadam, da će mi milosrdni Isus dati milost, da mogu uvijek u nebu moliti za sve vas, dok bude svijeta i trajala naša dijeceza, da svi prispijete k cilju, za koji vas je Bog stvorio.

U Krašiću, 28. svibnja 1957.

+ Alojzije kard. Stepinac nadbiskup zagrebački

III. OPORUKA SLUGE BOŽJEGA

Ja ne ostavljam nikakve imovine...od srca opraštam svima svojim neprijateljima i progoniteljima"

U ime Presvetog Trojstva, Oca, Sina i Duha Svetoga - Amen!

Ja niže potpisani Alojzije Kardinal Stepinac, nadbiskup zagrebački, odlučio sam pri potpunoj svijesti i promišljeno odrediti svoju posljednju volju ovako:

Zagrebačkoj nadbiskupiji ostavljam:

1. jedan dragocjeni prsni križ (crux pectoralis) od zlata sa četiri draga kamena ljubičaste boje (ametist). Sa prednje strane urezan je u kosti na kamenu lik Majke Božje. S obratne strane nalaze se svete moći i to prema autentikumu: komadić križa, na kojemu je bio razapet Sv. Petar Apostol, komadić kosti Sv. Pavla Apostola, komadić kosti Sv. Jakova Mlađega Apostola, te konačno komadić kosti sv. Bartolomeja Apostola.

Ovaj sam prsni križ primio u svojoj teškoj bolesti g. 1958. na dar od blagopokojnoga Sv. Oca Pape Pija XII, koji je i sam nosio ovaj križ. Neka ga moji nasljednici na stolici biskupa zagrebačkih pobožno i zahvalno nose, dok ih bude. Ja mislim, da je veliki Papa Pijo XII. htio ovim svojim darom simbolički pokazati meni i mojim nasljednicima, da moramo neprestano imati na pameti pregorku Muku i Smrt našega raspetog Otkupitelja i biti spremni sve pretrpjeti za Njega, za Njegovu svetu Crkvu i za prava Božja: ako treba ići i na križ, poput Svetog Petra; ako treba staviti glavu pod mač, poput Svetog Pavla; ako treba biti strovaljen s visine, poput Svetog Jakova; ako treba sebi dati i kožu oderati, poput Svetog Bartolomeja. Dao Bog tu jakost meni i mojim nasljednicima do vijeka.

2. jedan dragocjeni prsten od zlata s dragim kamenom od smaragda, obloženim naokolo s briljantima, s dva križića sa strane, ispunjene s briljantima. Prsten ima zlatni umetak, s datumom 21.6.1914., pomoću kojega čvršće stoji na ruci, a može se i rastegnuti, kad se nose rukavice prigodom svečanog pontifikala.

Ovaj sam prsten dobio na dar g. 1959. od Svetog Oca Pape Ivana XXIII. Neka bude draga uspomena mojim nasljednicima i poticaj na vjernost Svetom Ocu i Apostolskoj Stolici.

Jedan veći zlatni prsten s ovećim dragim kamenom od rubina, koji je okružen naokolo s briljantima. S jedne je strane urezan u zlato znak križa, a s druge strane znak kaleža s hostijom. Ovaj

Božji narod je svojom nazočnošću svjedočio svoje poštovanje prema Sluzi Božjemu

Mnoštvo je vjernika u dubokoj sabranosti sudjelovalo u obredima ukopa Sluge Božjega

prsten ima svoju kutiju od kosti ružičaste boje. Dobio sam ga na dar god. 1959. od talijanskih katoličkih žena.

Neka oba ova prstena uvijek sjećaju moje nasljednike na stolici zagrebačkih biskupa na strašna vremena koja smo proživljavali, kada su ovi prsteni došli u naš posjed i uvijek ih potiču na vjernost do smrti Svetom Ocu i Svetoj Apostolskoj Stolici, a potiču i na katoličku solidarnost, kakvu su nam pokazale i talijanske katoličke žene u najtežim vremenima.

Osim navedenih dragocjenosti, koje sam dobio na dar, ja ne ostavljam nikakve imovine, ni pokretne ni nepokretne. Štogod sam primao kao zagrebački nadbiskup, a nije mi bilo nužno za osobne potrebe, to sam odmah upotrebljavao prema propisima Crkvenog Zakonika pro pauperibus et piis causis. Prema tomu nemam iza smrti što ostaviti.

Za stvari koje se budu našle kod mene u času smrti, moram izjaviti slijedeće:

1. Jedan srebrni kalež, u vatri pozlaćen, koji sam dobio na dar prije 20 godina, sada je vlasništvo Samostana Bosonogih Karmelićanki u Brezovici, kojemu sam ga još za svoga života darovao, a sebi pridržao pravo, da se njime služim do svoje smrti. Poslije moje smrti ovaj se kalež ima odmah izručiti vlasniku, navedenom Samostanu u Brezovici.

2. Biskupski križ i prsten što sam ga nosio prije nego sam dobio na dar gore označeni od Svetog Oca, bili su vlasništvo zagrebačke nadbiskupije, te sam ih već za života vratio upravitelju nadbiskupije, nadbiskupu koadjutoru Dr. Franji Šeperu.

3. Crkveno ruho za sveto bogoslužje, koje se kod mene nađe, a pripada nadbiskupskoj kapelici u Zagrebu, ima se odmah vratiti toj kapeli, ukoliko nije već vraćeno.

4. Knjige, koje se kod mene nađu, imadu se predati nadbiskupskoj knjižnici u nadbiskupskom dvoru u Zagrebu, kao njezino vlasništvo odmah iza moje smrti.

5. Nešto pokućstva, kojim sam se služio u zatočenju ima se vratiti nadbiskupskom dvoru u Zagrebu, jer je vlasništvo nadbiskupije zagrebačke.

6. S ono nešto odijela i rublja, što ostane iza smrti, neka moj nasljednik na biskupskoj stolici raspoloži, kako bude želio.

Još jednom izjavljujem, da nemam nikakvog privatnog vlasništva, pa što bi se našlo kod mene, vlasništvo je zagrebačke Nadbiskupije i njoj se ima vratiti nakon moje smrti.

Izvršiteljem ove moje oporuke imenujem krašićkoga župnika, preč. g. Josipa Vranekovića. Njemu sam dao i potrebne upute za izvršenje ove moje oporuke.

Vjernicima Zagrebačke Nadbiskupije namijenio sam posebnu duhovnu oporuku, koja je pohranjena na drugom mjestu; i publicirat će je oni, koji su za to odredjeni.

Ipak smatram uputnim, da i ovdje zamolim za oproštenje, ako sam koga uvrijedio ili mu što na žao učinio. Sa svoje pak strane od srca opraštam svima svojim neprijateljima i progoniteljima, kako nas je učio Krist Gospodin.

Dragom Bogu neizmjerna hvala za milost svete vjere, u kojoj nikada nisam kolebao, kao i za sve nebrojene milosti, kojima me je obasipao u životu! Hvala Majci Božjoj za više nego Majčinsku zaštitu kroz cijeli život! Hvala Svecima, Sveticama i Anđelima Božjim za njihov zagovor i pomoć u životu!

Svetom Ocu, Namjesniku Kristovom, nastojao sam biti vjeran do smrti, a ako sam u svojoj teškoj službi po ljudskoj slabosti što skrivio, neka mi oprosti!

Hrvatskom narodu, iz kojega sam nikao, nastojao sam koristiti, koliko sam mogao, a sada u času smrti, kad se stvari gledaju drugim okom nego inače, stavljam mu ponovno na srce, da ostane uvijek čvrst u svetoj vjeri katoličkoj i vjeran Svetoj Apostolskoj Stolici Petrovoj!

Moje biskupsko geslo glasilo je: "In Te, Domine, speravi!" A sada se ufam u beskrajno milosrđe Božje, da ću iskusiti istinitost onoga drugoga dijela: "Non confundar in aeternum!"

U Krašiću, dana prve godišnjice smrti Svetoga Oca Pape Pija XII., mojega velikodušnog dobročinitelja, devetog listopada godine 1959.

+ Alojzije kard. Stepinac, nadbiskup zagrebački

DOKUMENTI (4)

Radi donošenja objektivnog suda o nekim događajima koji su se zbili u Drugom svjetskom ratu, nastavljamo s objavljivanjem dokumenata, koji će svim čitateljima i svim tražiteljima istine omogućiti istinito prikazivanje i tumačenje osobe Sluge Božjega. Tako ćemo iz broja u broj upoznavati desetke, stotine i tisuće osoba različitih narodnosti, vjeroispovijesti i svjetonazora, koji svoj životni iskoračaj iz bunkera smrti ili sablasti tamnice duguju ili zahvaljaju zagrebačkom nadbiskupu Alojziju Stepincu.

20. Molba kojom se nadbiskup Dr. Alojzije Stepinac, kao pokrovitelj akcije "Za pripomoć izbjeglicama", obratio pojedinim vjernicima, 11. siječnja 1939, za mjesečni doprinos u novcu za židovske izbjeglice. Radi ovog pisma pojavili su se u javnosti letci i tisku jetki, sramotni i uvredljivi napadi na nadbiskupa Stepinca. To se pismo prikazivalo kao "nečuveni izazov!" i radi njega se pozivalo građanstvo da se u "opravdanom gnjevu okomi na ovakav postupak zagrebačkog Nadbiskupa, odnosno katoličke Crkve". U neutemeljenim tvrdnjama išlo se tako daleko da se nadbiskupa Stepinca prikazivalo kao "nenacionalni i nečisti element", "farizeja koji na grudima potajno nosi Davidovu Zvijezdu a javno svećenički kolar", koji će biti istjeran iz svoje sredine. Evo cjelovitog teksta pisma, s napomenom, da su se sredstva za Židove, protjerane uslijed nacističkih progona, sakupljala preko Kancelarije: Kaptol 3 prizemno, Telefon 23-973 - Čekovni račun br. 35548 (Dr. M. Beluhan, Zagreb):

Zagreb, 11. januara 1939.

Poštovani Gospodine!

Uslijed žestokih i nečovječnih progona morao je veliki broj ljudi ostaviti svoju domovinu. Ti su jadnici ostali ne samo bez domovine nego i bez sredstava za život. Lutaju po svijetu da nađu zemlju koja će im dati mogućnosti da stvore sebi i svojima novu egzistenciju. Velik broj takovih boravi privremeno u Jugoslaviji. Mnogi su od njih sa ženom i djecom. Njihova je tragika teška, a bijeda neopisiva.

Svaki se dan obraća na nas veliki broj takovih emigranata tražeći savjeta, intervencije, preporuku, pripomoć u novcu ili u naravi. Ima medju njima i intelektualaca, i takovih koji su negda dobrostajali.

Naša je kršćanska dužnost da im pomognemo. Stoga držim za potrebno obratiti se na ljude dobra srca i plemenitih osjećaja s molbom za pripomoć spomenutim bijednicima. Slobodan sam obratiti se i na Vas, Poštovani Gospodine, kao člana naše Crkve, koji ćete najbolje shvatiti tragiku ovih ljudi bez doma, bez sredstava, bez pravoga cilja, da dadete svoju potporu fondu koji će biti upotrebljen u korist emigranata.

Molim da na priloženom listu označite svoj dobrovoljni mjesečni doprinos kojim ćete podupirati ovu tako potrebnu akciju.

Uz odlično poštovanje

Dr. Alojzije Stepinac
nadbiskup zagrebački

21. Pismo nadbiskupa Dr. Alojzija Stepinca, godine 1940, Dr. Josipu Rasuhinu, odjelnom predstojniku za socijalnu politiku Banovine Hrvatske, u kojem moli pomoć za zbrinjavanje najbjednije djece u Domu Majke Božje Dobroga Savjeta, u Poredju - Hum na Sutli, župa Prišlin:

Gospodine predstojniče!

Molim Vas da izađete ususret čč. sestrama Karmelićankama u Humu na Sutli da mogu primiti odmah najbjedniju djecu.

Primum vivere deinde philosophare. Djeca gotovo umiru od gladi i za njih je važnija hrana nego sve drugo. Potanje će moći izvjestiti i Vaš g. Tajnik Perinić.

S odličnim poštovanjem

+ Alojzije Stepinac,
nadbiskup zagrebački

Ps. U spomenutom domu, nekoć dvorcu Josipa i Emilija Šrimph, boravilo je od god. 1940. do 1945. oko 100 siromašne djece i 30 djevojaka-učenica na šivaćem tečaju; Sestre su k tome hranile svu školsku djecu, te djecu i siromahe iz šire okolice.

22. Pomoć i zaštitu pružao je nadbiskup Alojzije Stepinac i ljudima odvedenim iz hrvatskog područja u logore u Italiji, osobito nakon obaranja fašističkog Mussolinijeva režima. Tim ljudima, različitih narodnosti i vjeroispovijesti, Nadbiskup je priskočio u pomoć u hrani, odjeći i novcu, te im pomogao u izbavljenju iz logora putem ogranka "Karitasa zagrebačke nadbiskupije" u Rimu, na čelo kojeg je imenovao gosp. Ivicu Elijaša, ili putem međunarodne ustanove "Crvenog križa", u čiju su delegaciju za obilazak zasužnjenih imenovani vlč. Dr. Stjepan Lacković, njegov osobni tajnik, i Dr. Luka Perinić. Evo imena zasužnjenih u logoru Chiesanuova kod Padove. Pomoć i zaštita pruženi su im 1943.

POPIS hrvatskih žitelja koji su dne 18. lipnja 1943. došli iz konfinacije na otoku Ustica u "Campo di Concentramento Internati Civili Chiesanuova-Padova", Kapelanov ured.

A. ČASNICI

1) Pravoslavci

1. BOGOJEVIĆ Stanko pok. Ilije i Šimić Anastazije, rođen u Kraljevčanima, 27. 8. 1895, sa stanom u Ljubljani, ul. Jegličeva 15, br. matr. 599
2. BOGUNOVIĆ Slobodan pok. Tome i Vučković Jelene,rođen u Jesencu, 1. 10. 1914, sa stanom u Ljubljani, Ilirska ul. br. matr. 3954
3. BRANKOVIĆ Branko Ilije i Kukić Cvete, rođen u Virovitici, 19. 3. 1913, sa stanom u Ljubljani, Šusteršičeva ul. 13-1 br. matr. 3953
4. DREAKALOVIĆ Dušan pok. Jovana i Miljković Savete, rođ. u Skocjanu, 13. 4. 1897, sa stanom u Sv. Petru kod Novog Mesta, br. matr. 633
5. KOSTIĆ Dušan Jovana i Palavestra Mare, rođ. u Dubrovniku, 6. 4. 1908, sa stanom u Splitu, Ul. 2. divizije 4-2, br. matr.
6. MIŠKOVIĆ Branko Valislava i Popović Julijane, rođ. u Sremskim Karlovcima, 7.4. 1908, sa stanom u Ljubljani, Kongresni trg 3-1, br. matr. 3958
7. MIHALAČKI Branislav pok. Jovana i Stanišić Drage, rođ. u Kraljevu, 10. 10. 1902, sa stanom u Kraljevu, Ul. Knez Mihajlova 11, br. matr. 3943
8. NEĆAK Svetozar pok. Dušana i Kusić Sofije, rođ. u Prnjavoru, 15.6.1909. sa stanom u Ljubljani, Zaloška ul. 18, br. matr. 4328
9. ORLOVIĆ Svetozar pok. Ilije i Šubanović Ane, rođ. u Sušaku, 13.11.1895. sa stanom u Ljubljani, Bleiweisova ul. 15, br. matr. 801
10. PETRIČIĆ Petar Luke i Grubić Eve, rođ. u Korenici, 28.5.1894, sa stanom u Tivtu 354, br. matr. 3915
11. RADAKOVIĆ Stevan pok. Steve i Maoduš Ane, rođ. u Zagrebu, 6.11.1901. sa stanom u Ljubljani, Ul. 3. maja 4, br. matr. 855
12. RELIĆ Dušan pok. Mihajla i Mitić Pavlije, rođ. u Glini, 14.5.1910., sa stanom u Ljubljani, Vodovodna ul. 36, br. matr. 3956
13. VUJNOVIĆ Milan Ilije i Matić Marije, rođ. u Mašiću, 3.10.1911. sa stanom u Ljubljani, Tolstojeva ul. 4, br. matr. 3957
14. BUĆIN Branko Jovana i Vlastelinović Anastazije, rođ. u Kotoru, 3.12.1895. sa stanom u Ljubljani, Kotnikova ul. 13, br. matr. 600
15. CRNJAJEV Boris pok. Pave i Krelenberg Marije, rođ. u Kazanu (Rusija), 9. 3. 1895. sa stanom u Šibeniku, Ul. Težačka Kula, br. matr. 3876
16. BRAJIĆ Dobrosav Živana i Milovanović Leposave, rođ. u Šapcu, 1911. sa stanom u Ljubljani, br. matr. 4767
17. MILAČIĆ Milorad pok. Stanka i Milutinović Jovane, rođ. u Podgorici, 1914, sa stanom u Ljubljani, br. matr. 4411
18. MEŠKOVIĆ Živojin Vidoja i Žežić Leposave, rođ. u Obrenovcu, 1914, sa stanom u Ljubljani, br. matr. 4763
19. VUKDRAGOVIĆ Milić Petra i Srdić Milice, rođ. u Gor. Skradu, 1916. sa stanom u Ljubljani, br. matr. 4764
20. NIKOLIĆ Dragovan pok. Stevana i Đurić Lindije, rođ. u Maloj Vrbici, 1913. sa stanom u Ljubljani, br. matr. 4330
21. KOSIR Teodor Ludvika i Ševcov Domenice, rođ. u Novom Mestu, 1921. sa stanom u Novom Mestu,br. matr. 4586
22. MILEUSNIĆ Petar Vasilija i Batinić Pere, rođ. u Brloškoj dubrovci, 1914. sa stanom u Ljubljani, br. 6556
23. MALIKOVIĆ Lazar Damijana i Bašarić Milice, rođ. u Medaku, 1914, sa stanom u Šibeniku, br. 4741
24. STRUNA Andrej Andreja i Dular Marije, rođ. u Kočevju, 1908. sa stanom u Kočevju, br. 4638
25. MAREK Jovan pok. Filipa i Saler Kosa-

Vjernici su pozorno pratili tijek obreda ukopa kardinala A. Stepinca

Dana 15. rujna 1940. Sluga Božji blagoslovio je "Dom Majke Božje dobroga Savjeta" na Poređu

re, rođ. u Saraorci, 1910. sa stanom u Ljubljani, br. 4413
26. VUKOTIĆ Lazar Jakova i Pejović Đurđe, rođ. u Kotoru, 1905. sa stanom u Budvi, br. 4566
27. ŽIVKOVIĆ Vladimir Sime i Popivoda Milice, rođ. u Cetinju, 1915. sa stanom u Ribnici, br. 4406
28. VLAISAVLJEVIĆ Lazar Milana i Prodanović Sofije, rođ. u Gagovu, 1915. sa stanom u Ribnici, br. 4747
29. ĐURKOVIĆ Petar Save i Viković Zagorke, rođ. u Staroj Banji, 1916. sa stanom u Ljubljani, br. 4765
30. MARTINOVIĆ Ljubo Jovana i Martinović Gorde, rođ. u Bajicama, 1919. sa stanom u Cetinju (Crna Gora), br. 4407
31. KRIVOKAPIĆ Stevo Blaža i Zvicer Zorke, rođ. u Zaljudu, 1920. sa stanom u Kotoru, br. 4410
32. BJELOPETROVIĆ Branko Mile i Pjevac Ljubice, rođ. u Primislju, 1915. sa stanom u Donjem Logatecu, br. 4745
33. KLAIĆ Vlado pok. Stanka i Barzetović Jovanke, rođ. u Gorici-Ljubuški, 1918. sa stanom u Ljubljani, br. 4746
34. AĆIMOVIĆ Drago pok. Ilije i Mihajlović Stanojke, rođ. u Kninu, 21.4.1910. sa stanom u Ljubljani, br. 3931
35. ANTIĆ Nikola Nikole i Spasić Bogdane, rođ. u Kumanovu, 18.12.1910. sa stanom u Ljubljani br. 3878
36. BULATOVIĆ Vuk pok. Milana i Jojić Mirjane, rođ. u Kolašinu, 28.7.1905. sa stanom u Ljubljani, br. 3901
37. BATALIĆ Mihajlo Dimitrija i Milić Petrane, rođ. u Kotoru, 19.9.1912. sa stanom u Kotoru, br. 4309
38. CEROVINA Jovo pok. Riste i Sukovec Anđe, rođ. u Metkoviću, 27.8.1902. sa stanom u Ljubljani, br. 3990
39. ĐURKIN Jovo pok. Milana i Acanski Katice, rođ. u Sv. Sivcu, 7. 4. 1909. sa stanom u Sticanu, br. 3928
40. ĐURKOVIĆ Borislav pok. Pane i Jovanović Marije, rođ. u Štipu, 25.12.1910. sa stanom u Ljubljani, br. 3838
41. DUDUKOVIĆ Mihajlo pok. Simeona i Krneta Sofije, rođ. u Karlovcu, 13. 10. 1903. sa stanom u Ljubljani, br. 4086
42. DIKLIĆ Ilija Dane i Mašić Marije, rođ. u Otočcu, 27.8.1902, sa stanom u Zagrebu, br. 3927
43. DIMITRIJEVIĆ Rista pok. Dimitrija i Paraskava Mete, rođ. u Lapovu, 25. 8. 1911. sa stanom u Šibeniku, br. 3943
44. DEGORIZIA Josip pok. Mane i Nikšić Marije, rođ. u Kompolju, 6.6.1888. sa stanom u Šibeniku, br. 3907
45. GERIĆ Lazar Radivoja i Ipić Milice, rođ. u Benkovcu, 8.9.1906. sa stanom u Žablju (Bačka), br. 3886
46. INJAC Branko pok. Nikole i Milić Ljubice, rođ. u Nevesinju, 14.10.1915. sa stanom u Beogradu (Srbija), br. 3911
47. IGNJATOVIĆ Emilijan pok. Svetozara i Kontić Živane, rođen u Sibcu (Hrvatska), 4.10.1902. sa stanom u Šibeniku, br. 3906
48. JOKIĆ Jovan pok. Lazara i Vuksanović Stanice, rođ. u Kotoru, 16.3.1913. sa stanom u Kotoru, br. 4305
49. JOVANOVIĆ Vitomir pok. Dušana i Stajić Marije, rođ. u Vrscu (Srbija), 28.8.1908. sa stanom u Murteru, br. 3942
50. KNEŽEVIĆ Mane pok. Petra i Diklić Milke, rođ. u Glavacima (Otočac), 14. 2. 1900. sa stanom u Donjem Logatecu, br. 3959
51. KOVAČEVIĆ Dejan pok. Marka i Catović Ane, rođ. u Risnu, 10.10.1905. sa stanom u Risnu, br. 4320
52. KACAMAKOVIĆ Ivan pok. Dušana i Dimitrijević Kosare, rođ. u Aleksincu (Srbija), 2.7.1910.
53. KULAS Ljubomir pok. Luke i Kostić Slavke, rođ. u Mostaru, 18.8.1889. sa stanom u Šibeniku, br. 3904

U društvu Vlč. Ferdinanda Hermana, župnika u Prišlinu, dok blagoslivlje "Dom Majke Božje dobroga Savjeta" na Poređu, 15. rujna 1940.

54. LAKIĆ Ivan pok. Bogdana i Filipović Velike, rođ. u Kuli, 19.7.1909. sa stanom u Kuli, br. 3889
55. LUKIĆ Dušan Nikole i Blagojević Živane, rođ. u Miloševcu (Srbija), 8. 2. 1905. sa stanom u Hercegnovom, br. 3940
56. MENIČANIN Dušan Pavla i Dupalo Milice, rođ. u Rujevcu, 10.5.1904. sa stanom u Ljubljani, br. 3929
57. MARKOVIĆ Velimir pok. Ilije i Radenković Stane, rođ. u Knjaževcu (Srbija), 6. 10. 1891. sa stanom u Splitu, br. 3939
58. MIRKOVIĆ Veljko pok. Mišura i Popović pok. Marice, rođ. u Nikšiću, 24.3.1907. sa stanom u Šibeniku, br. 3897
59. MILOSAVLJEVIĆ Svetozar pok. Žarka i Andrić Zorice, rođ. u Bežaniji, 18. 4. 1910. sa stanom u Šibeniku, br. 3902
60. MILINOVIĆ Emanuelo pok. Konstantina i Popović pok. Božice, rođ. u Kotoru, 29.1.1909. sa stanom u Kotoru, br. 4310
61. MASANOVIĆ Mihailo pok. Todora i Mijac Stane, rođ. u Virpazaru, 3.11.1909. sa stanom u Ljubljani, br. 3891
62. NIKOLIĆ Vuk Staniše i Nikolić Stefanije, rođ. u Ozrinici, 12.3.1905. sa stanom u Šibeniku, br. 3888
63. NOTAROS Milivoj pok. Mite i Vuković Elene, rođ. u Petrovgradu (Srbija), 17.2.1919. sa stanom u Petrovgradu, br. 3937
64. NENEZIĆ Slobodan pok. Mila i Milinović Anđelije, rođ. u Podgorici, 4. 8. 1919. sa stanom u Kotoru, br. 3898
65. NIKOVIĆ Dušan Milana i Berberović Sofije, rođ. u Risnu, 28.3.1912. sa stanom u Risnu, br. 4311
66. POPOVIĆ Branislav pok. Lazara i Krsteković Katarine, rođ. u Somboru, 19.3.1906. sa stanom u Šibeniku, br. 3887
67. POPOVIĆ Slobodan pok. Lazara i Krsteković Katarine, rođ. u Segedinu, 17. 8.1919. sa stanom u Šibeniku, br. 3884
68. RAKOČEVIĆ Milovan pok. Boška i Grgić Stojane, rođ. u Trebaljevu Kolašin, 23. 4. 1902. sa stanom u Ljubljani, br. 3895
69. RAĐENOVIĆ Radomir Save i Zabelić Milice, rođ. u Tudorovici, 29.7.1914. sa stanom u Hercegnovom, br. 4319
70. RADOSAVLJEVIĆ Bogdan Milivoja i Dimitrijević Darinke, rođ. u Beloj Crkvi, 7.9. 1908. sa stanom u Beloj Crkvi (Srbija), br. 3934
71. RAJKOVIĆ Milan pok. Nikole i Marković pok. Marije, rođ. u Sisku, 21. 5. 1897. sa stanom u Skradinu, br. 3913
72. SOKOLOVIĆ Tomislav Jakova i Martinašević Anke, rođ. u Bos. Brodu, 10. 1. 1908, sa stanom u Ljubljani, br. 3921
73. ŠALJIĆ Milorad pok. Milije i Novović pok. Stane, rođ. u Masnjici, 3.2.1909. sa stanom u Ljubljani, br. 3894
74. ŠUŠTERŠIĆ Ratko Ernesta i Peselj Margherite, rođ. u Zagozdacu, 18. 10. 1915. sa stanom u Ljubljani, br. 4189
75. SEKULOVIĆ Nikša Jovana i Car Pave, rođ. u Hercegnovom, 9.1.1911., sa stanom

u Hercegnovom, br. 4304
76. SETENČIĆ Nikola pok. Filipa i Kaluđerović Stane, rođ, u Luštici, 13. 4. 1885. sa stanom u Bijeloj Luštici, br. 4313
77. TEPŠIĆ Jovan pok. Stefana i Hajduković Jelene, rođ. u Velikim Zdencima, 18.1.1901. sa stanom u Mokronogama, br. 3951
78. TOMOVIĆ Mašan, Mitra i Gospave Orović, rođ. u Matešcvu, 12.11.1887. sa stanom u Hercegnovom, br. 3900
79. TAŠIN Biško Milutina i Sajtinac Leposave, rođ. u Novom Bečeju, 26.8.1911. sa stanom u Šibeniku, br. 3038
80. UŠĆUMLJIĆ Blagoje pok. Jovana i Šipšić Stanke, rođ. u Uncu, 7.4.1909. sa stanom u Šibeniku, br. 4307
81. VIDNJEVIĆ Nikola pok. Milana i Vukelić Latinke, rođ. u Jesenicama-Lipa, 2.11.1903. sa stanom u Šibeniku, br. 3926
82. VUKMIROVIĆ Nikola Spasenija i Knežević Kaje, rođ. u Utbinama, 25. 3. 1915. sa stanom u Kaštel Starom, br. 3909
83. VLAŠČIĆ Svetozar Vladimira i Pejin Makre, rođ. u Vrscu, 30.12.1917. sa stanom u Vrsacu, br. 3936
84. VASILJEVIĆ Mirko pok. Kuzmana i Kuzmanović Katerine, rođ. u Tetovu, 28. 6. 1908. sa stanom u Šibeniku, br. 3880
85. SLIJEPČEVIĆ Vuk pok. Damjana i Ljubice Kocilović, rođ. u Kamenici-Dunav, 12.3.1907. sa stanom u Šibeniku, br. 3920
86. ZDRAVLJEVIĆ Vaso pok. Sime i Jovanović Anđelike, rođ. u Risnu, 30.12.1910. sa stanom u Risnu, br. 3808
87. BAOŠIĆ Baoša pok. Maksima i Jovanović Gospave, rođ. u Kolašinu, 21. 5. 1908. sa stanom u Šibeniku, br. 3890
88. BERBEROVIĆ Nikola Tripa i Mršić Đ uke, rođ. u Morinju, 3.12.1919. sa stanom u Morinju, br. 4322
89. BESARABIĆ Svetozar pok. Stevana i Stojaković Zorke, rođ. u Velikom Gradištu, 9.8.1910. sa stanom u Velikom Gradištu, br. 3944
90. BODROŽIĆ Branko Jovana i Mice Ivanke, rođ. u Zadru, 1.5.1910. sa stanom u Šibeniku, br. 4324
91. DJIKANOVIĆ Marko Filipa i Pajanović Marije, rođ. u Cetinju, 14.4.1904. sa stanom u Šibeniku, br. 3893
92. DRAŠKOVIĆ Vojin Mirka i Đurđevac Miloše, rođ. u Nikšiću, 5.5.1913. sa stanom u Hercegnovom, br. 3892
93. PERKOVIĆ Petar pok. Filipa i Bobarević Goje, rođ. u Glogovcu (Hrvatska), 21. 11. 1906. sa stanom u Glogovcu Gjelini, br. 3912
94. KAPETANOVIĆ Milan pok. Steve i Pešut Zorke, rođ. u Beslincu, 30.5.1907. sa stanom u Ljubljani, Celovska ul. 260, br. 4757
95. BLAŽEVIĆ Miloš Milića i Drokulić Vasile, rođ u Tustiloviću, 1.10.1909. sa stanom u Ljubljani, Parmova ul. 48, br. 4776
96. BOSNIĆ Jovo Pere i Bjelobaba Đuje, rođ. u Drvaru, 8.7.1905. sa stanom Ljubljani, Zvezdna ul. 14, br. 4757
97. NJEGOVAN Mirko pok. Petra i Manaos Sofije, rođ. u Medaku, 7.1.1903. sa stanom u Ljubljani, Ul. Vittorio Emanuele 42, br. 4758
98. GNJATOVIĆ Todor pok. Laze i Cuda Ružice, rođ. u Bilićanima, 20.6.1910. sa stanom u Ljubljani, Linhartova ul. 20, br. 4755
99. BODLOVIĆ Damjan pok. Sime i Drpa Milke, rođ. u Čemernici, 23.4.1913. sa stanom u Ljubljani, Beljaška ul. 10, br. 4748
100. CELEBIĆ Savo pok. Joke i Marković Gorodone, rođ. u Cetinju, 12.1.1913. sa stanom u Ljubljani, Ul. Sv. Petra nasip 43,br. 4421
101. POKRAJAC Marko Miloša i Graovac Đurđe, rođ. u Varivodama, 3.8.1904. sa stanom u Ljubljani, Pod Jezami 9, br. 4674
102. MARTINOVIĆ Ljubomir pok. Save i Vujović Savete, rođ. u Brezoviku, 17. 11. 1906. sa stanom u Ljubljani, Poljanski nasip 12-10, br. 4561
103. IVANOV Pavel pok. Konstantina i Grozdova Evdahije, rođ. u Gateini (Rusija), 16. 3. 1897. sa stanom u Ljubljani, Ritnikova ul. 3, br. 4415
104. FILIPOVIĆ Đorđe pok. Ljubomira i Vasiljević Velike, rođen u Grivcu, 4. 10. 1912. sa stanom u Ljubljani, Jesenkova ul. 2, br. 4762
105. MIHALJICA Dušan Marka i Jurić Ane, rođ. u Provi, 17.9.1907. sa stanom u Vrhniki, Verd. 105, br. 4768
106. PEKLIĆ Rajko pok. Mitra i Meden More, rođen u Opličićima, 23.10.1911. sa stanom u Koprivniku, 41 com Kočevje, br. 4754
107. RAJČEVIĆ Petar Janka i Bojić Jelene, rođ. u Cepelisu, 19.3.1914. sa stanom u Ljubljani, Malejeva ul. 9, br. 4753
108. BOBIĆ Vid Jovana i Rašić Jovanke, rođ. u Aleksandrovu, 21.3.1908. sa stanom u Ljubljani, Bavdkova ul. 5, br. 4775
109. OLUJIĆ Jovan Sime i Olujić Soke, rođ. u Bilišanima, 3.2.1920. sa stanom u Bilišanima, br. 4383
110. STOJČEVIĆ Pavle Dragutina i Janković Stane, rođ. u Šapcu, 14.10.1905. sa stanom u Boki Kotorskoj, br. 4766
111. PAVIČEVIĆ Petar pok. Todora i Jovanović Jane, rođ. u Cetinju, 14.8.1908. sa stanom u Kaštel Novom, br. 4409
112. BOŠKOVIĆ Miladin pok. Vojislava i Jeremić Dobrije, rođ. u Grosnici, 26. 11. 1906. sa stanom u Ljubljani, Zaloška ul. 6, br. 4782
113. KUZMAN Ilija Miće i Vujošević Zlatane, rođ. u Ljesev Stupu Bjelice, 26. 6. 1908. sa stanom u Ljubljani, Pokopališka ul. 14, br. 4408
114. VIGNJEVIĆ Branko pok. Jandre i Vukmirović Vasilije, rođ. u Vrginmostu, 13.1.1913. sa stanom u Vrhniki, Kolodvorska ul. 8, br. 4750
115. MARKOVIĆ Dragutin N.N. i Marković Stoje, rođ. u Mosvini, 14.1.1905. sa stanom u Boki Kotorskoj-Stolivo 82, br. 4379
116. ARCAŠ Čedomir Tome i Čičić Ane, rođ. u Bos. Gradišci, 25.1.1912. sa stanom u Hercegnovom - Boka Kotorska, br. 4760
117. TEODOROVIĆ Blagoje pok. Jovana i Kovačević Jeke, rođ. u Gornjem Daruvaru, 21.7.1907. sa stanom u Ljubljani, Ul. Vittoria Emanuele 42, br. 4675
118. PREDOJEVIĆ Jovo pok. Jovana i Benić Stoje, rođ. u Luci Polankov, 21. 6. 1913. sa stanom u Splitu, br. 4751
119. MIZDRAK Miloš pok. Marka i Tinta Milice, rođ. u Risnu, 23.9.1896. sa stanom u Risnu, br. 4759
120. RADMILOVIĆ Ljubo pok. Luke i Veselinović Janje, rođ. u Žegaru, 17. 8. 1922. sa stanom u Žegaru, br. 4382
121. OBRADOVIĆ Drago Petra i Dimitrijević Jefimije, rođ. u Peći, 28.9.1910. sa stanom u Melinama Boka Kotorska, br. 4414
122. KOSIJER Milan pok. Nikole i Matković Stane, rođ. u Poklenici, 10. 2. 1911. sa stanom u Ljubljani, Hrenova ul. 17. br. 4752

Predstavnici Veleposlanstava u Zagrebu na sporovodu: gosp. Aleksandar Bilokapa, kancelar austrijskog konzulata, gosp. Edmund Krahl, austrijski generalni konzul, gosp. Rocco Roscigno, tajnika talijanskog konzulata, Martin Douglas, konzul američkog konzulata, Peter Hoppe, njemački konzul, Reginald R.S. Milward, konzul britanskog konzulata

123. JOVANOVIĆ Dragomir Živka i Pavković Milunke, rođ. u Malom Izvoru, 24. 3. 1910. sa stanom u Ljubljani, Aljazeva ul. 41, br. 4774
124. MILOŠEVIĆ Luka pok. Vida i Gozani Kristine, rođ. u Splitu, 8.12.1910. sa stanom u Ljubljani, Predojevićeva ul. 33. br. 4761
125. MARKOV Andrija pok. Ljubomira i Božić Darinke, rođ. u Osijeku, 15.7.1909. sa stanom u Melinama Boka Kotorska, br. 4420
126. SAVIĆ Danilo pok. Stevana i Josipović Anice, rođ. u Dugom Polju, 8. 12. 1899. sa stanom u Benkovcu, br. 4419
127. MILIĆ Špiro Gnatije i Srbotić Stevanije, rođ. u Obrovcu, 27.9.1921. sa stanom u Žegaru, br. 4384
128. POPOVIĆ Rista Aleksandra i Kamberović Veronike, rođ. u Strumici, 15. 9. 1909. sa stanom u Ljubljani Rožna Dolina 5, br. 4697
129. TEŠIĆ Stanoje pok. Milana i Jovanović Nikolaje, rođ. u Bajinoj Bašti, 14.2.1899. sa stanom u Gradacu 4 (Ljubljana) br. 4773

II. Katolici

1. CAR Đuro pok. Nikole i Begović Anđe, rođ. u Hercegnovom, 27.1.1894. sa stanom u Hercegnovom, br. 4316
2. HARBIĆ Anton Josipa i Benšić Urse, rođ. u Vrbniku (Krk), 19.6.1905. sa stanom u Ljubljani, Ul. Grablović 8, br. 3925
3. JEZDIMIROVIĆ Aleksandar Nerona i Jezdimirović Desanke, rođ. u Novom Sadu, 29.10.1900. sa stanom u Ljubljani, Preradovićeva ul.6, br. 666
4. KURTOVIĆ Mirko pok. Petra, rođ. u Klisu, 19.3.1906. sa stanom u Ljubljani. Poljanska ul. 21, br. 3917
5. MOMČILOVIĆ Rade Ivana i Lončar Sofije, rođ. u Tržiću, 19.7.1899. sa stanom u Blatu Ribnica, br. 758
6. MARUŠIĆ Mate pok. Mate i Mandić Mihajle, rođ. u Rovinju, 18.9.1891. sa stanom u Muo Boka Kotorska, br. 4325
7. PETROVIĆ Anton pok. Ivana i Bijelić Ane, rođ. u Kotoru, 11.9.1911. sa stanom u Ljubljani, Trzna ul.7, br. 3949
8. SKRIVANELI Petar pok. Dinka i Salamunić Elene, rođ. u Jelsi (Hvar), 2. 12. 1909. sa stanom u Jelsi, br. 3949
9. TODOROVIĆ Bogdan pok. Vladimira i Rulić Lanke, rođ. 1911. sa stanom u Rozanima, br. ?
10. SLIVAR Stefan pok. Ivana i Malnar Marije, rođ. u Budimpešti, 1919, br. sic! matr.?
11. KOVAČEVIĆ Stevo pok. Andre i Kisan Katarine, rođ. u Dubravi, 1898, br. ???
12. POLOVINEC Anton pok. Jakoba i Matković Stefanije, rođ. u Kotoru, 25.3.1907. sa stanom u Kotoru, br. 4312
13. VIŠIĆ Sergio pok. Raimonda i Bošković Ljubice, rođ. u Zadru, 24.11.1905. sa stanom u Zadru, br. 4326
14. ŠAGER Martin Vittoria i Miličević Antonie, rođ. u Hercegnovom, 24. 10. 1901. sa stanom u Hercegnovom, br. 4314
15. FRANKOVIĆ Božo pok. Đure i Lipovac Jovanke, rođ. u Dobroti, 1.7.1906. sa stanom u Kotoru, br. 4321
16. VUČKOVIĆ Ivan Petra i Nakić Ankice, rođ. u Udeini, 25.3.1915. sa stanom u Kaštel starom, br. ???
17. STIPANIĆ Mihajlo Tome i Fazo Ane, rođ. u Tivtu, 1?.1.1914. sa stanom u Tivtu. br. 4223
18. BERKOVIĆ Vladta pok. Aleksandra i Mikšić Marije, rođ. u Neuzinama, 22. 7. 1913. sa stanom u Benkovcu, br. 4770
19. BARIČEVIĆ Ante Ante i Gleić Ane, rođ. u Dubrovniku, 28. 3. 1916. sa stanom u Meljinama Boka Kotorska, br. 4412
20. VUKOV Ljubo pok. Marka i Aras Perine, rođ. u Mandalini Šibenik, 12. 5. 1919. sa stanom u Mandalini Šibenik, br. 4386
21. BRNČIĆ Franjo pok. Petra i Belamarić Marije, rođ. u Mandalini Šibenik, 29. 8. 1918. sa stanom u Mandalini Šibenik, br. 4381
22. JURKOVIĆ Niko Ivana i Penđer Marije, rođ. u Mandalini Šibenik, 17. 11. 1919. sa stanom u Mandalini Šibenik, br. 4388
23. VUKŠIĆ Zdravko Ante i Penđer Marice, rođ. u Mandalini Šibenik, 29. 1. 1921. sa stanom u Mandalini Šibenik, br. 4327
24. MIŠURA Ivo pok. Blaža i Krnić Marije, rođ. u Mandalini Šibenik, 1.5.1920. sa stanom u Mandalini Šibenik, br. 4385

Mons. Celestin Bezmalinović, pom. biskup hvarski, mons. Ćiril Banić, biskup šibenski, mons. Marijan Oblak, pom. biskup zadarski i mons. Smiljan Čekada, biskup skopski, u obredu sprovoda Sluge Božjega

III. Židovi

1. BLAU Zdravko Leopolda i Schwarz Ilke, rođ. u Karlovcu, 20.1.1901. sa stanom u Šibeniku br. 3908

B. CIVILI

I. Pravoslavci

1. MRVOŠ Ivan pok. Josipa i Ivošević Ljube, rođ. u Ljubošini (Ogulin), 20. 11. 1909., br. 1344
2. RADMANOVIĆ Jovo pok. Jove i Miljević Stane, rođ. u Smilčiću Benkovac, 8.8.1897., br. 2811
3. PROSTRAN Ilija pok. Petra i Opačić Božice, rođ. u Smokoviću Zadar, 18. 10. 1901. sa stanom u Sodražici (Ljubljana), ???
4. VUKOSAVLJEVIĆ Dobrivoj Jezdimira i Mirković Ljubice, rođ u Velikoj Kikindi, 11. 9.1907. sa stanom u Rakeku (Ljubljana), ???
5. VRLENIĆ Rade Jove i Munjas Ružice, rođ. u Bojancima, 2.4.1902. sa stanom u Bojancima, br. 5057
6. VRLENIĆ Dušan pok. Mike i Radojčić Marte, rođ. u Bojancima, 23.7.1923. sa stanom u Bojancima, br. 5056
7. TRUBAČEV Peter pok. Jegora i Komisarova Jekaterine, rođ. u Kirpilskoju (Rusija), 29.?.1899. sa stanom u Vrhniki, br. 1565

II. Katolici

1. CRNKOVIĆ Branko Julija i ?, rođ. u Uhnji, 23.3.1920. sa stanom u Kočevju, ???
2. CRNKOVIĆ Rudi Julija, rođ. u Kamenju, 8.9.1922. sa stanom u Kočevju, ???
3. VOLKOV Aleksander pok. Andreja i Vasilevna Olge, rođ. u Moskvi (Rusija), 3. 6. 1895. sa stanom u Zapuđu, br. 5051
4. KOVALOV Tadej pok. Stefana i Aksinije Dovidonok, rođ. u Novinki (Rusija), 20. 8. 1894. sa stanom u Sv. Rupertu (Ljubljana), br. 3198
5. PUPIĆ Joso pok. Ivana i Topolović Lucije, rođ. u Pokrajčićima, Travnik (Bosna), 1925. br. 924
6. ŠARIĆ Nikola pok. Antona i Jurić Ane, rođ. u Bukagori (Bosna), 11.3.1920.,br. 2911
7. TRUBKOVIĆ Franjo Antona i Pogačić Ane, rođ. u Dubravici (Karlovac), 22. 1. 1922., br. 1550
8. RADUCA Ante pok. Ante i Aljinović Jelke, rođ. u Splitu, 17.6.1917., br. 2806
9. KAVALIR Alojz Miroslava i Križ Antonije, rođ. u Goracima com. Čabar, 19. 6. 1896., br. 4869
10. ZBACNIK Izidor pok. Izidora i Malnar Margarete, rođ. u Travi 35 opć. Draga, 9. 5. 1898, br. 5070
11. KALIĆ Franc Antona i Vesel Alojzije, rođ. u Starom Kotu com. Draga. 10. 4. 1912. br. 4866
12. VOLF Valentin Miroslava i Malnar Marije, rođ. Tršće 35. com. Čabar, 14. 2. 1913., br. 5049
13. ZBACNIK Florijan pok. Izidora i Ozbalt Angele, rođ. u Ravnicama 19. com Cabar, 25.10.1921., br. 5069
14. KOVAČ Anton pok. Antona i Klepac Franje, rođ. u Prhci com. Čabar, 5.5.1896. br. 4887
15. KOVAČ Anton pok. Franje i Pajnić Ane, rođ. u Smerečju com. Gerovo, 19. 6. 1899., br. 4953
16. MAKNAR Ivan Jurija i Turk Mile, rođ. u Smečerju com. Gerovo, 3.7.1914., br. 4916
17. ĆOP Josip pok. Josipa i Malnar Polone, rođ. u Posteni com. Plešće, 15. 6. 1909., br. 4826
18. RAJSEL Jaco pok. Antona i Knaus Julke, rođ. u Zg. Zagarji opć. Čabar, 24. 12. 1923., br. 8685
19. TROPE Josip, pok. Antona i Wolf Franje, rođ. u Zgornji Zagarji, opć. Čabar, 15. 3. 1908, br. 4955
20. TOMAŽIN Josip Ivana i Zbacnik Marije, rođ. u Vrhovcima, opć. Čabar, 19. 3. 1913., br. 5036
21. ŽAGAR Frane pok. Franca i Šavrić

Terezije, rođ. u Srednjoj vasi opć. Draga, 26.9.1923. br. 5059

III. Grkokatolici

1. ANTONIĆ Joso pok. Franca i Perić Jozefe, rođ. u Brestovici (Gorizia), 17. 8. 1899. sa stanom u Rudniku ???
2. SAJATOVIĆ Andrija Tadeja i ?, rođ. u Badovinci, 5.8.1916. sa stanom u Ostrizu ???

IV. Baptisti

1. ŽAGAR Mihael pok. Matije i Krušec Marije, rođ. u Demelju, 10.2.1895. br. 1591

V. Muslimani

1. MAGANOVIĆ Huso pok. Ahmeda i Kurtovka Save, rođ. u Trzecu (Bosna), 7.7.1906. sa stanom u Ljubljani, br. 3030

(Nastavak slijedi)

Pripravnici za svećeništvo na svečanosti ukopa

IZ POSTULATURE

U 1994. godini učinjeni su značajni koraci u vidu proglašenja blaženim kardinala Alojzija Stepinca. Evo nekih:

1. "Pozicija" Kauze

Svi dokumenti, saznanja i izvješća o Sluzi Božjemu moraju biti otisnuti i predstavljeni u takozvanoj "Poziciji". Riječ je o svescima u kojima se objavljuju svjedočanstva svjedoka očitovanih na biskupijskom sudištu, mišljenja stručnjaka o pravovjernosti i ćudorednosti u nauci Sluge Božjega, te dokumentirani životopis. Do sada su obavljene slijedeće radnje:

1. Proučena su, lektorirana i otiskana svjedočanstva svjedoka u sudskom procesu za njegovu beatifikacju. Volumen tih svjedočanstava, na talijanskom jeziku, broji 1.100 stranica.

2. Prevedene su na talijanski ocjene spisa Sluge Božjega (Votumi) u kojima su 23 teologa i povjesničara, te posebno oblikovana Povijesna komisija, dali svoj sud o katoličkoj pravovjernosti i ćudorednom nauku u djelima što ih je, od djetinjstva do smrti, govorom oblikovao ili pismeno podario Alojzije Stepinac. Svaki dokument pročitala su, neovisno jedan od drugoga, dvojica stručnjaka. U tom radu bili su zaposleni biskupi, svećenici i vjernici laici. Potječu iz više hrvatskih biskupija, katoličkih ili državnih učilišta i redovničkih zajednica. Taj volumen sadrži 1.150 stranica.

3. Pripremljen je za tisak dokumentirani životopis Sluge Božjega. Svako razdoblje njegova života predočeno je isključivo na temelju dokumenata koji su doneseni u cijelosti, u odlomcima ili su prepričani. Pomno su u nj utkane i spoznaje do kojih se došlo na temelju obilne literature. U talijanskom jeziku, volumen sadrži 1.550 stranica.

4. Krajem godine otpočelo se s pisanjem takozvane "Informacije" - volumen koji ukratko sažima sva tri prethodna volumena, izvješćujući u kojem se volumenu pojedini dokumenat ili dokaz nalazi.

Imamo li u vidu da dokumentacija u procesu proglašenja blaženim kardinala Stepinca obuhvaća 35.000 stranica, od kojih je oko 7.000 prevedeno na talijanski, lakše ćemo shvatiti zahtjevnost i odgovornost s kojima su suočeni svi djelatnici u procesu. Valja imati na umu točnost i domete povijesnih činjenica, pravovjernost teoloških tvrdnji, te literarnu i gramatičku datost talijanskog jezika, u kojima se dokumenti prinose i kojima se predstavlja kandidat za čast oltara.

Kad bude otisnut primjerak "Informacije", svi će se volumeni predati na proučavanje advokatima ("Advocatus diaboli"), koji će na kraju donijeti svoj sud o tome da li je Sluga Božji živio kršćanske kreposti u stupnju koji nadilazi redoviti način života, to jest u izvanrednom ili junačkom stupnju i o njegovoj mučeničkoj smrti.

2. Budući da se u tijeku saslušavanja svjedoka i proučavanja dokumenata došlo do uvjerenja i o materijalnim naznakama mučeništva kardinala Stepinca, to je Postulatura uznastojala, uz pomoć medicinske znanosti i naknadnih saslušavanja svjedoka, doći do što jasnije spoznaje o mučeništvu Sluge Božjega.

3. U minuloj godini otpočeo je izlaziti Glasnik Sluge Božjega. Naklada i dopisi čitatelja pokazuju opravdanost njegova izlaženja.

4. Ostvarena je materijalna osnova i pripremljena za otvaranje stalna postava predmeta, dokumenata i predmeta kojima se za života služio, ili uvjeta u kojima je Sluga Božji živio. Svečano otvorenje ostvaruje se u 35-toj godišnjici njegova preminuća.

5. Postulator je održao više predavanja o duhovnoj veličini kardinala Stepinca i nekoliko duhovnih obnova u župama. Vrlo učinkoviti bijahu njegovi susreti sa svećenicima, časnim sestrama i vjerničkim mnoštvom u Kanadi (Kitschener, Mississauga, Hamilton, Ottawa, Montreal).

U godini 1995, osim otvorenja stalne izložbe, bit će objavljeni pojedini spisi Sluge Božjega..

Svim prijateljima Kauze, darovateljima i moliteljima od srca zahvaljujem na potpori, daru i suradnji.

Dr. Juraj Batelja, Postulator

Mnoštvo Božjeg naroda pred katedralom za vrijeme requiema

Zadnjih 25 godina (a toliko sam u Kanadi i kao svećenik) moga svećeničkog rada s Hrvatima u hrvatskim župama po zapadnoj Kanadi, svake smo godine na svečani način slavili svetu Misu uz obljetnicu mučeničke smrti našega Kardinala. Bio je junak. I on je to zaslužio. Proslavit ćemo i 35-tu obljetnicu, ovaj put u čast Sluge Božjega kardinala Alojzija Stepinca. Bog dao da i uz pomoć naših molitava što prije dodje na oltar pa kao mučenik i sin hrvatskog naroda zagovara kod Boga

S poštovanjem

fra Jerko Ćaleta, župnik, Hrv. kat. župe
"Sv. Lepolda Mandića - Victoria (Canada).X

NATJEČAJ ZA GLAZBU PJESME: "ŠTO ZNAČI ISUS"

U pismenoj ostavštini nalazi se pjesma Sluge Božjega Alojzija Stepinca, zasada jedina poznata. Prema sadržaju, oblikovana je na riječi iz "Nasljeduj Krista", koju je on kao zatočenik u Lepoglavi preveo s latinskog: "Blažen koji razumije što znači ljubiti Isusa, a prezirati samoga sebe. Tko se prilijepi uz stvorenje, propast će s njime; tko se prihvati Isusa, stajat će dovijeka. Njega ljubi i zadrži kao svog prijatelja koji te ne će ostaviti makar te svi ostavili, i koji ne će dopustiti da na koncu propadneš".

Postulatura kauze Sluge Božjega Alojzija Stepinca objavljuje ovu pjesmu s pozivom glazbenicima da je pjevno oblikuju. Time će doprinijeti poštovanju i vjerničkom nasljedovanju velikoga Sluge Božjega. Dvije najuspješnije skladbe bit će nagrađene. Anonimni podnesak, s originalnim, rukom ispisanim tekstom i notama, uz lozinku, neka se do 1. travnja 1995. pošalje na adresu: Postulatura Sluge Božjega Alojzija Stepinca, Kaptol 31, 41000 Zagreb.

Što znači Isus

Biti bez Isusa gorki je pakao
Biti sa Isusom slatki je raj,
Bez Isusa svaki čovjek je skapao,
Zato, o Isuse, sebe mi daj!
Boli i jadi, tuga i žalost
Gdje nema Isusa, imaju moć,
Smijeh i veselje, sreća i radost
Gdje bude Isusa, opet će doć.
Oj, sinci Adama, kad biste znali,
Što znači Isus za svakoga nas,
Blago i život, sve biste dali,
Samo da Isus bude uz vas.

Bibliografska knjiga o A. Stepincu

U četvrtak 24. studenoga 1994. govorio je franjevac dr. Ivan Damiš, u okviru književnih večeri HKD sv. Jeronima /sv. Ćirila i Metoda/, o knjigama koje su nakon 2. svjetskog rata objavljene o nadbiskupu Stepincu. U uvodnoj riječi ravnatelj HKD-a prof. Radovan Grgec istaknuo je kako je A. Stepinac jedna od najsvjetlijih ličnosti suvremene hrvatske povijesti i znak našeg jedinstva, pa o njemu valja pisati i govoriti po mogućnosti faktografski točno i historiografski dokumentirano upravo sada, kada je u tijeku proces za njegovu beatifikaciju. Ukazao je na neke faktografske netočnosti u knjigama vjerskog tiska i najavio da će HKD uskoro izdati knjigu Johna Pintara "Četiri godine u Titovu paklu", u kojoj se govori o Stepinčevu lepoglavskom zatočeništvu. I dr. Damiš govorio je o netočnostima i krivim navodima, osvrnuvši se osobito kritički na knjige o Stepincu objavljene u jugokomunističkom tisku. U zanimljivoj diskusiji na te se netočnosti i pogreške dokumentirano osvrnuo dr. Lav Znidarčić. Svakako bi u novim knjigama o Stepincu i u eventualnim novim izdanjima trebalo ispravke tih pogrešaka uzeti u obzir.

Sluga Božji u društvu dr. Josipa Andrića u razgledavanju Umjetničkog paviljona u Zagrebu

MOLITVA ZA PROGLAŠENJE BLAŽENIM KARDINALA ALOJZIJA STEPINCA

Gospodine Bože,
Ti si sluzi svome Alojziju Stepincu udijelio milost ne samo vjerovati u Isusa Krista nego i trpjeti za njega neustrašivim apostolskim žarom i ljubavlju prema Crkvi. Proslavi slugu svoga čašću oltara da nam bude primjer i zagovornik u borbama života na putu vječnoga spasenja.
Po Kristu Gospodinu našemu. Amen.

Vjernici koji na zagovor Sluge Božjega Alojzija Stepinca prime milost tjelesnog ozdravljenja neka svojoj zahvali prilože kompletnu liječničku dokumentaciju.

Uslišanja - zahvalnice - preporuke

Zahvaljujem kardinalu Alojziju Stepincu, što sam njegovim zagovorom sretno stigla u mirovinu, te se i dalje preporučam u njegov zagovor sebe kao i svoje obitelji - Ana iz Varaždina.

•••

Nije prvi put da sam uslišana po dragom kardinalu Stepincu. Velika hvala za mnoge milosti koje sam primila po njegovom zagovoru. Preporučam i nadalje sebe i obitelj njegovom zagovoru sa željom da što prije zauzme mjesto na oltaru. Zahvalna štovateljica dragog mučenika našeg pokojnog Kardinala - M.M. Kustošija, Zagreb 21. studenoga 1994.

•••

Bilo mi je 18 godina. Došla sam u posjet majci u bolnicu. Pozlilo mi je i pala sam. Dobila sam teški potres mozga i frakturu lubanje. Punktirali su mi kralježnicu. Nakon nekoliko dana ležanja, nisam mogla hodati. Moj otac molio je na grobu uzoritog kardinala Stepinca za moje ozdravljenje. Molitve su mu bile uslišane, prohodala sam. Nakon očeve smrti (1993) našli smo ceduljicu s riječima zahvale za ozdravljenje djeteta, tj. mene. Moj otac imao je zavjet koji sam ja izvršila u njegovo ime. Danas imam 40 godina. U braku sam i rodila sam dvoje plemenite djece. Rođena sam u Zagrebu, pa imam sreću da mogu često posjetiti katedralu i moliti na grobu moga sveca Alojzija Stepinca, po kojemu moj brat nosi ime Alojzije. Imala sam dvije operacije kralježnice, isto tako uz Božju pomoć uspješne. Mnoge moje molitve tijekom moga života uslišane su. Hvala Ti na pomoći i molim Te prati me i dalje, sveti kardinale Alojzije Stepincu. U Zagrebu, 2. prosinca 1994. - Renata Bačak r. Lazić.

•••

Još su pisali: Stjepan, Smiljan, Albina, Silvije i Gordan Šešelj Zagreb; Stjepan Ćavar; Dr. Duško Jelavić - Madrid; Đurđica Plemić-Radić, akad. slikarica-Zagreb; Vlč. Stanko Čirjak Šibenik; SS. Benediktinke - Hvar; Katica Papp - Sindelfingen (Njemačka); Štefica Ivančić - Karlovac; Mara Runac - Osijek; Zlatko Vučak - Osijek; Zvonimir Horvat - Daruvar; Vlč. Branko Šimunović - Ludenscheid (Njemačka); Katica Padovan - Brisbane (Australia).

DAROVATELJI ZA POSTULATURU I TROŠKOVE BEATIFIKACIJE

Kristina MARINIĆ, Otočac; Ilija GAŠPAR, Sinj; Petar i Milica CRNARIĆ - Brebrovac (Slavetić); Prof. Dr. George Prpić, Cleveland; Biserka BATELJA-PAVLOVIĆ, Chicago; Mate i Snježana PERKOVIĆ; Josip GOSPODNETIĆ - Zagreb; Stjepan GALEKOVIĆ; Zorica BEDJANIĆ, Zagreb; Niko ZEBA - Victoria (Canada); Danica UZELAC (Victoria - Canada); fra Jerko Ćaleta, (župnik, Victora -Canada); Ljupko SMOLJAN, Lessebo - Švedska; Matija CEROVEČKI; Mons. Velimir ČAPEK - Rim; Zlata KUZMAN, Nürnberg; N.N. - Brežice; Dr. Duško JELAVIĆ - Madrid; Hrvatska katolička župa Presv. Trojstva - Oakville (Vlč. I. Štironja); Hrvatska katolička župa "Hrvatskih Mučenika", Missisauga (Vlč. Ivica Kecerin); Angela KAVAŠ - Požega (2x); Ana KOŠIĆ i obitelj, Sigetec (Peteranec); Samostan Kćeri Milosrđa - Blato; A.P. - Krašić; Anica MELNJAK, Vidovec; Z. K. - Zagreb; Ivan HRDI J.R. Lic. - Milwaukee, U.S.A.; N.N.; Štefica IVANČIĆ - Karlovac; Dragica i Stjepan Milčić - Rastoki (Slavetić); Veronika Rožić - Prodindol (Sv. Jana); Maras Zlata; N.N.

Pojedinačno iz ŽUPE HRVATSKIH MUČENIKA - MISSISSAUGA: Zlatko i Ankica JEZERINAC, obitelj Nikola PUCE, Juraj i Zorka FABIĆ, Dragica JURINIĆ, Ivan i Mary VALETIĆ, Vinko MARTINOVIĆ, Slavo i Ana DRAGANJAC, Ivan PAVELA, Dr. Leonard GRBAC, Josip CAPAN, Stjepan i Ana ŽUŽAK, Anton MESIĆ, Ivan i Ankica MOGUŠ, Ana SABLJAK, obitelj Marijana MIŠKOVIĆ, Anton i Ivka ŠTEFANAC, Vinko i Dijana ŠARIC, Obitelj Branka LOPAC, Ivica OROS, Veljko i Franca RADENIĆ; Ivica BELANIĆ - London (Canada); Franjo PENIĆ - Oakville (Canada); Barica PENIĆ r. JEZERINAC Oakville.

DAROVATELJI PREKO HRVATSKE KATOLIČKE ZAJEDNICE AMERIKE I KANADE

('Kardinal Stepinac Canonization Fond'): SABLJAK Mile i Željka - Toronto, ŽELJEZNJAK Steve i Ana - Mississauga, KRIZMANČIĆ Roko i Ana - Mississauga, BOSILJEVAC Mijo Mississauga, HEREGA Thomas i Sophia - Hamilton, BRAICA Ivan i Dragica - Rexdale, CRONA NEWS - Mississauga, HRVATSKA KATOLIČKA ŽENA - Mississauga, ŠERCL Franjo - Mississauga, MATIJAK Stjepan - Kitchener, POCRNIĆ Mile i Marta - London, SABLJAK Mile i Željka - Etobicoke, MILKOVIĆ Nikola - Downsview, PLEŠA Antun - Mississauga, TOMIĆ Rudi - Toronto, VUKELIĆ Nikola - Brampton, LORKOVIĆ Ivan - Mississauga, GOSPIĆ Ivan - Brampton, HERCEG Sofija - Toronto, PLAVETIĆ Ivan i Danica, BOLJKOVAC Danica -Etobicoke, PAVLAKOVIĆ Marija - Hamilton, BRNARDIĆ Joseph Tecumseh, VRANIĆ Berto i Vojna - Toronto, RIMAC Jozo - Hamilton, VERES Mary - Etobicoke, MOLNAR Michael - Etobicoke, PAVLOVIĆ Nedjeljko - Stoney Creek, PLETIKOSA Bernard i Josipa - Toronto, MATEŠIĆ Ivan - Toronto, BIJUKOVIĆ Ante - Toronto, OBRATOV Roko i Marta - Willowdale, RADIČEVIĆ Mato i Dragica - Toronto, RIGO Slavko - Windsor, SESAR Iva - London, ZAGMESTER Stjepan Mississauga, RASLIĆ Antonija - Toronto, RASLIĆ Milan i Eva Toronto, ŠKARIČIĆ Jerko - Toronto, MRŠIĆ Tomislav - Mississauga, obitelj Z. KUHARIĆ - Windsor, KARAKAŠ Mijo - Weston, VALENTIĆ Pero - Islington, KUKLA Damir i Ksenija - Mississauga, VALENTIĆ Slavko - Mississauga, NOVAČIĆ Tomo - Mississauga, GLUHAK Rudy

Grob Sluge Božjega, od ukopa do danas, mjesto je neprekidne molitve i uslišanja

Penetang, NOVALE Anica - Islington, HARMIC Ivan - Etobicoke, SINKOVIĆ Anton - Mississauga, BOŠNJAK Ljubo - St. Thomas, JANES Ivan - Windsor, DIKLIĆ Luka - Hamilton, URSA Ivka - Islington, CUPRIK Marija - Toronto, BEZIĆ Petar - Toronto, BILJAN Juraj London, SHOES Adria - Toronto, MUZAR Alojz - Richmond Hill, SABLJAK Ivan i Katica - Brantford, PESTAJ Karlo i Štefica Windsor, AN_ELIĆ Maria - St. Catharines, MAURUS Viktor - Weston, POPOVIĆ Nikola - Hamilton, BARTOLOVIĆ Stjepan i Barka - Windsor, GRGIĆ Stjepan - Islington, RIMAC Jozo - Hamilton, BRNARDIĆ Joseph - Tecumseh, VINSKI Josip (General Manager Hrv. Kred. Zadruge) Weston, LEKO Mirjana - Mississauga, KALAMUT Anton - Toronto, PAVIČIĆ Frank - Windsor, KAJTAR Franjo - Windsor, FABINA Joseph - Kitchener, BRNARDIĆ Jela - Windsor, PENIĆ August i Julia Toronto, HRVATSKI KLUB KARLOVAC - Queen St. Streetsville, MUŽAR Milan - Cumberland, JURINIĆ Frank - Hamilton, GRGIĆ Stjepan Islington, GRGIĆ Matija - Brampton, BILIĆ Anka - Toronto, FILIPČIĆ Joe - Hamilton, TURČIĆ Stjepan i Katica - Stoney Creek, PODREBARAC Alojz - Stoney Creek, ANTES Josef i Mary - Hamilton, obitelja Jure STARČEVIĆA - Milton, ŠPOLJAR Josip - Hamilton, ĆOSIĆ Petar - Mississauga, MANDIĆ Ivan - Mississauga, SUSNJAR Rade i Terezija - Hamilton, DOMJANČIĆ Stjepan i Barbara Hamilton, SABLJAK Marija - Brantford, DOKMANIĆ Milka - Toronto, GOJMERAC Steve - Mississauga, GRDAŠIĆ Nikola - Mississauga, KEMIĆ Branko - Mississauga, DRAŠKOVIĆ Josip i Marija - Mississauga, BREBRIĆ Zlatko - Hamilton, BOSILJEVAC Mijo - Mississauga, ALEKSA Niko - Mississauga, RUPČIĆ Nikola - Stoney Creek, LUKAC Ivan Hamilton, HALGAS Josip - Downsview, VERINIĆ Mato i Mary, KRSEK Steve - Mississauga, ZITEK Teresa - Toronto, TKALEC Joseph Scarborough, HRVATIN Hedi - Toronto, HYNEK Joseph - Mississauga, BILIĆ Božo - Rexdale, MATIČEVIĆ Luca - Toronto, PALA Željko Mississauga, SOKAČIĆ Milica - Mississauga, ŠIMATIĆ Vlado Hamilton, KOVAČIĆ Carl - Richmond Hill, MARKOVINOVIĆ Dane Toronto, DUBRAVICA Gloria - Toronto, BOKULIĆ Drago - Toronto, TKALEC Mirko - Kitchener, ŽAGAR Stanislav - Oakville, ANIĆ Josip - Sarnia, BALIĆ Mirko - Sarnia, BIGEC Drago - Petrolia, BRAJAC Dr. Josip - Sarnia, CROATIAN CATHOLIC UNION: LODGE 105 "Dr. A. Stepinac" - Sarnia, HECIMOVIC Dane - Sarnia, HECIMOVIC Ivan Forest, IVANIĆ Josip - Sarnia, JELAVIĆ Dušan - Sarnia, JURILJ Nick (gđa i gosp.) - Sarnia, LUKICEK Mike - Sarnia, MARIĆ Joe Petrolia, MARIĆ Mary - Sarnia, MARUNA Sime - Sarnia, ŠIMRAK Janko (gđa i gosp.) - Sarnia, VRANIĆ Juraj - Sarnia, VUKOBRATIĆ Mary - Sarnia, ZITTA Barbara - Sarnia, VUKOBRATIĆ Vjeko - Sarnia, VULAKOVIĆ Mijo i Slavica - Sarnia, CHEK Steven - Toronto, MARINAC Milan - Weston, NOVOSEL Josip - Mississauga, TOPIĆ Sveto i Kata - Hamilton, BOŠNJAK Vid - Brampton, RADOŠ Mirko - Mississauga, FIOLIĆ Ivan - Hamilton, DOMJANČIĆ Petar - Stoney Creek, PHILLIPS Joseph i Mary - Farrell (U.S.A.- PA.), YAKOVAC Joseph - Lackawana (U.S.A. - N.Y.), SERDAR Petar i Anka - Waukegan (U.S.A. - IL.), CVITKOVIC Peter - Gurnee (U.S.A. - IL.), WOLF James i Amanda Waukegan (U.S.A. - IL.).

•••

Imena ostalih darovatelja iz Kanade, koji su preko svojih župa proslijedili darove u svrhu proglašenja blaženim kardinala Alojzija Stepinca, donijet ćemo u slijedećem broju.

Za sve dobrotvore Kauze svakog se 10. dana u mjesecu, na dan smrti Sluge Božjega u zagrebačkoj katedrali, pokraj njegova groba, služi sv. Misa. Pozivam sve darovatelje da se i mislima uključe u tu zajedničku molitvu žrtve i ljubavi.

Bogoslovi Provincije Svetog Ćirila i Metoda pohranili su zemne ostatke Sluge Božjega, kao člana III. franjevačkog reda, u grobnicu zagrebačkih biskupa i nadbiskupa, iza glavnog oltara u katedrali

Kardinal Stepinac u povorci hrvatskih svetaca nosi križ (oltarna pala crkve sv. Leopoplda Bogdana Mandića u Ottawi)

Pobjednik u znaku križa (4)

Piše: Serafin Romanov

NA TRAGU BOŽJIH OSNOVA

Od 8 Alojzijevih pisama djevojci Mariji Horvat, sačuvano je njih 6. Marija je Alojziju odaslala 12 pisama, i sva su sačuvana. Alojzije je doduše predložio da se pisma unište, no Marija, spriječena nenadanom smrću, 7. svibnja 1939, to nije učinila.

Marijina sestra Anđelka Horvat, u primopredajnom pismu napominje: "I ta krnja korespondencija koju sam uspjela sačuvati od zloupotrebe i vulgarizacije, bjelodano govori sasvim iskreno o nadama i dijalogu dviju lijepih duša, koje se na kraju prijateljski rastaju. Stroga etička načela, po kojima je Alojzije Stepinac posvuda poznat, očita su prema ovim pismima i u njegovim mladim danima" (Zagreb, 18.9.1973.). P. Ivon Ćuk - konventualac, u predgovoru knjižici "Mladi Stepinac, pisma zaručnici" ističe: "Velikani se ne rađaju nego postaju. A Stepinac je bio velik davno prije nego što se to moglo vidjeti u punom sjaju. Dokaz tome - jesu ova pisma."

Mladi Alojzije Stepinac u tim pismima uistinu otkriva već zrelost u poimanju obitelji, predzaručničke i predbračne čistoće, smisao i značajke obitelji, posebno duhovno ozračje koje mora ispunjavati obiteljsko ognjište. To su već mali traktati o bračnom životu: njegove osnove i njegova bit.

Istina, Mariji se Alojzijeva pisma čine kao "prodike". Ona ih prihvaća iz poimanja svijeta koji bi želio biti kršćanski, kad bi se liberalni i slobodarski svjetonazor mogao pomiriti s evanđeljem. U ovim pismima su izvrsno predstavljena razmišljanja hrvatske mladeži koja prema životu korača svladavajući suprotnosti što su se dvadesetih godina ovog stoljeća, iz francuskog liberalizma i sovjetskog boljševizma ustremile na poklad Kristova evanđelja.

U ovim pismima Alojzije izbjegava svaki izričaj prevelike nježnosti. Ne spominju se poljupci. Počima s pozdravom 'HIM' (Hvaljen Isus i Marija), što je uobičajeni pozdrav Hrvata katolika, i zatim "Draga Marija!" Samo u posljednjem pismu, "Na rastanku", nema toga pozdrava. Svoje osjećaje je samo jednom izrazio riječima, i to u pretposljednjem pismu: "ljubljena" Marija, "dražesno stvorenje."

Zbog Alojzijeve suzdržljivosti u izričaju osjećaja Marija ga oslovljuje u pismu 21. ožujka 1924, nakon jednog jedinog osobnog susreta u tom razdoblju, u krugu njezine obitelji u Zagrebu: "Dragi moj, ledeni zaručniče." Ipak priznaje da se pod tim "ledenim oklopom krije tako topla i srdačna duša, kako je sada upoznajem."

a) Predbračna čistoća

U pismu napisanu 4. siječnja 1924. Alojzije piše Mariji, da se moraju odgoditi zaruke radi smrti brata, da se ne bi mislilo da se on veseli njegovoj smrti. "Molim te da za ovo vrijeme ne dolaziš u Krašić. Nastojmo obojica, i ti i ja, da ne damo nikakva povoda raznom naklapanju, dok svećenik Božji ne blagoslovi naš savez pred oltarom. Mi ćemo i naše vjenčanje obaviti mirno i tiho kako dolikuje pravim kršćanima. Ako ti ja ne bi pisao češće, ne budi zabrinuta, jer ja sam te uistinu zavolio nakon tvog odgovora i mislim, da ćeš mi donijeti blagoslov Božji. Vidim da te ne mori briga za bogatstvom kao što nažalost svuda opažam."

U pismu 23. veljače 1924. piše joj o razgovoru s Andraševićem, apotekarom: "On mi je čestitao na izboru. Kako vidim za njegovu tragediju u punom smislu riječi saznala si ("prpošno stvorenje") prije nego ja, koji sam ovdje. Vidiš li potrebe vjere! Da se držala šesta zapovijed Božja toga ne bi bilo. Uostalom, kad bih trebao suditi, ja bi osudio ne nju...nego njezine roditelje. To je posljedica lošeg domaćeg odgoja."

Janko Matko, poznati zagrebački draguljar, urar i pisac, htio je pospješiti zaruke. Početkom mjeseca siječnja 1924. godine posjetio je Alojzije jedini put Marijinu obitelj u Zagrebu. Janko Matko je za tu prigodu, bez prethodnog dogovora s Alojzijem, donio prstenje koje su oni međusobno razmijenili. Nisu to bile zaruke. To se jasno vidi iz pisma koje je Alojzije, osvrćući se na taj posjet, vrlo ozbiljnim riječima napisao Mariji, kao i iz Marijina pisma gledom na taj susret.

Nakon ovog susreta Marija piše svojem zaručniku "in spe" dosta ujedljivo. Naziva ga već u naslovu: "Dragi moj, ledeni zaručniče! Mene "zebe" s tvoje ljubavi. Prvi dojam mog zaručnika bio je vrlo loš."

Alojzije joj odgovara, 25. ožujka 1924: "Nisam zaslužio takvog odgovora, koji bi drugoga razljutio. Ja sam mu se ipak danas od srca nasmijao, jer koja korist od srdžbe. Ja pjevam veselo dalje...kao da se nije ništa desilo."

Na lijep način donosi navode iz njezina pisma o "vječnom kolebanju". "Moglo bi značiti mnogo i ništa. Ja ipak naslućujem da se nešto krije u tvojoj duši, a možda se i varam. Možda jest, a možda i nije." Marija ga naziva: "vječno kolebanje", "vječni skeptik". On je ispričava: "Slabi spol! Kao trskom ljuljaju s vama vaši utisci i dojmovi."

I prelazi na stvar. "Mene zebe s tvoje ljubavi. I pravo je, jer je sada zima, bit će valjda vruće ljeti." Marija govori o vrlo lošem dojmu svoga budućeg zaručnika. Alojzije odgovara: "Moj dojam bio je vrlo dobar. Uživao sam kad si unišla mirna i tiha. Gledao sam te u duhu kao svoju ljubljenu drugaricu u našem skromnom domu, gdje me čekaš, dok dolazim zimi iz bure i oluje u topli stan. Bio bih te najradije zagrlio, ali ipak moja volja gospodar je za sada srcu. Ne! Mi još nismo zaručnici, a kamo li muž i žena..."

Navodeći riječi iz Marijina pisma: "Naš večernji razgovor bio je sve prije nego..." Alojzije odgovara: "Ne znam već svega na pamet, a pisma nemam pri ruci. Mislim, a možemo biti povjerljivi, osim ako si kojoj prijateljici izdala svoje 'prve dojmove'. O ti dražesno stvorenje! No jedna ozbiljna riječ, Marija! Mi još uvijek nismo pravi zaručnici, niti sam ja došao na zaruke. Pred svjedokom i svećenikom postajemo zaručnici. Misliš da sam samo onako nabacio nekoje misli iz orlovske 'Zlatne knjige'. To je ustinu suho zlato ta knjiga. Napose kad piše o ponašanju prema djevojkama. Danas je svijet upravo gnusno bezobrazan i izopačen u tom pogledu. Djevojačku čast čuvati i braniti kao zjenicu oka, nalaže naša zlatna knjiga. Stoga ja nisam mogao popustiti svojem srcu. Krv nije voda. Znadeš da premnogi bračni par ima da zahvali svoju nesreću u braku prenježnom milovanju u doba zaručništva. Mogao bih ti navesti bezbroj primjera...Ima još jedan razlog, koji ću ti kasnije navesti, kad budemo sjedinjeni: između zaručnika i bračnog para ima golema razlika.."

I nastavlja: "Bio sam 'hladan kao led' ... Što ćemo. Ja ću biti još hladniji do vjenčanja (pak mislim da me nećeš poželjeti vidjeti u Zagrebu) i riječi možda u pisanju..."

"Ali ti kako vidim slabo dičiš svoju zaštitnicu (misli na Bl. Djevicu Mariju, op. S.R.). 'Zar da uzalud tražim pomoć od nje?'- tvoj je vlastiti usklik, a ipak si posumljala u njezinu pomoć. Pazi! Kod tebe je mnogo natruha lažnog liberalizma, a to je posljedica čitanja svakojakog štiva, koje nikad ne rodi dobrim plodom...No imaš dobro srce ipak uza sve to, a to je glavno. Ja ću iz njega načiniti melem za rane svih bijednika, ako Bog da..."

b) Uzvišen pojam braka

Alojzije piše Mariji u prvom sačuvanom pismu: "Danas se većina ljudi ženi uistinu radi bogatstva, a možda je baš to bogatstvo i njihovo prokletstvo...Glavno je da ti meni doneseš obilno blagoslova Božjega, a toga može siromašniji više svojom pouzdanom molitvom i čistom vjerom, nego i najveći bogataš (...). Ne propusti nijednog dana, da ne posjetiš crkve Srca Isusova i da moliš Srce Isusovo za blagoslov našoj ženidbi, jer ti iskreno kažem da bih već davno propao da nisam imao pomoći Božje." Preporuča da se i njezini roditelji, posebno sestra Kristina, koja je kod SS. Uršulinki u Varaždinu, mole za njihov brak.

Marija je u prvom pismu izrazila nadu kako se Alojzije neće smatrati u braku njenim "gospodarom", već "ravnopravnim drugom". Alojzije joj odgovara: "Ne boj se! Premda kaže Sveto pismo da je muž glava ženi i obitelji, ipak ne kaže nigdje da je žena rob mužu. A znaš da sam i ja kršćanin, te znadem da se muž i žena moraju lijepo slagati i uzajamno potpomagati, da dostignu svoju konačnu svrhu za koju su stvoreni - nebo" (II. pismo, 4.1.1924).

Marija ne pije vina niti jede mesa. Alojzije joj piše: "Ako vidim da tvoja jed-

nostavnost u hrani, odijelu i čitavom životu potiče doista iz uvjerenja, da se tako slijedi naš uzor - Krist - onda ćeš me, draga Marija, sasvim predobiti - ne samo mene nego i mnoge surove seljake, s kojima ćeš dolaziti u dodir."

Završavajući pismo zabilježio je: "Čuo sam kako je potekao iz srca uzdah jednog svećenika: 'Daj nam Bože, kršćanskih majki i Hrvatska je spašena!'" (IV. pismo, 23.2.1924).

O Alojzijevom poimanju obitelji svjedoče i ove riječi: "U bračnom životu podupirat ćemo jedan drugoga. Brak ima dakle već tu uzvišenu svrhu, osim one glavne rađanja i odgoja djece, koja će opet nakon nas štovati Stvoritelja i širiti slavu njegovu" (V. pismo, 25.3.1924).

c) Obitelj mjesto molitve i rada

U prvom sačuvanom pismu Alojzije piše Mariji: "Što se tiče gospodarstva, ne boj se (...). Glavno je da ti razumiješ dobro baratati u vrtu i kuhinji (...). Bit će nam teško jedno vrijeme, o tom nema sumnje. Ali se mi nećemo bojati muke, jer u radu je spas. Moli i radi! Tako glasi stara rimska poslovica. I mi ćemo tako raditi, pa ćemo napredovati."

U drugom pismu piše: "Evo upravo sada zaredaše ženidbene pogodbe po Krašiću. Vjeruj mi, draga Marija, da su ne samo smiješne nego i ogavne i nedostojne kršćanina. Ali danas je bog novac. Neograničena pohlepa obuzela je ljude te se više ne pazi ni na što. Toga ćemo se mi čuvati, a umjesto toga moliti i raditi" (II. pismo, 4.1.1924).

Obiteljska kućica na posjedu "Kamenarovo", koju je otac Josip nakanio dati Alojziju, prema svjedočanstvu samoga Alojzija skromna je, ali dovoljno velika da nadom i zadovoljstvom ispuni Alojzijeve osnove. Ovako to izražava u IV. pismu, napisanom 23. veljače 1924: "Zagledao sam se danas u ovu kućicu (...). Kako je priprosta, i jednostavna kao u kakvog siromaha, a meni je draža nego ona u Karlovcu koja je vrijedna milijun."

Osvrćući se na Marijino divljenje ljepotama prirode, i opaske na trnje u njoj, navodi izazove prirode doživljene za vrijeme šest sati vožnje na kolima po velikoj zimi, i zaključuje: "Kako se lako izgubi ljubav za prirodu." Zatim postavlja pitanje: "Zar samo osjećati s prirodom kad je lijepa? Ali na muci se poznaju junaci." I daje Mariji savjet: "Pjevati, kad si žalostan i ljut. Ni kod mene često ne ide, ali u tom leži sva tajna. Kušaj si ustegnuti komadić jela, kad ti najbolje prija, ili zašutjeti kad plamtiš od ljutine. Kaže Keppler: 'Gdje volja postavljena da vlada životom, tu ona može i srcu naložiti da bude radosno, makar se ono kidalo i svijalo od nevolja i nezadovoljstva ovog svijeta.' Dakle, vježbaj se u pregaranju, samozataji. Samo orao se diže nebu pod oblake (...). Ne zaboravi moliti za nas, a i sveta Pričest za nas, budućeg muža i ženu. Uči se pregarati jer u tom je pravo veselje" (III. pismo).

Život u braku ispunjen je križevima i može se izdržati samo čvrstom vjerom. Modernim nazovi-junacima, muškim i ženskim, Alojzije se smije jer padaju i pod najmanjim neprilikama. I nastavlja: "Kod nas je dovoljan jedan pogled na raspetog Spasitelja i mi se saviti od nepogoda života opet dižemo s krepkim srcem i puni veselja stupamo dalje putem života. Zato sam ti uvijek ozbiljno pisao da shvatiš život u pravom svjetlu. Mi smo putnici na zemlji i bez križa nije moguće dospjeti do cilja."

I tu, samo na tom mjestu, govoreći o samoprijegoru, Alojzije kao psihološku i ljudsku potporu rabi riječi nježnosti: "Zato moja ljubljena Marija, nemoj sumjati da li 'osjećam' ljubav već kad te snađe koja nepogoda, klekni pred križ i zavapi: 'Vjerujem u te, Bože moj, jer si nepogrešivo istinit, jer si neizmjerno dobar!...Da nećeš kolebati tamo i amo, izbacit ću iz našeg doma svaku knjigu i novinu, koja ne diše duhom Kristovim. Ko nije sa mnom, protiv mene je, rekao je Krist. Ili - ili! Trećega nema!" (V. pismo, 25.3.1924).

Upravo u tom pismu preporučuje Mariji da ne zaboravi uteći se svojoj zaštitnici Mariji, Bogorodici.

d) "Na rastanku"

Malena kućica u Kamenarovu je već ispražnjena, Mladi Stepinac se sprema poći u Zagreb na svadbeno veselje. U međuvremenu dva lijepa goluba nad ulaznim vratima kućice savijaju gnijezdo. Nisu se dali otjerati. Promatrajući ih i gledajući u njima naznake budućeg svoga obiteljskog doma, Alojzije, obradovan: "Nisu se dali otjerati, makar su to već više puta pokušali učiniti, te će i tebe dočekati. Imaju pun tavan kukuruza, pa što ih briga. Što znače ova dva goluba?" (IV. pismo, 23.2.1924).

Budući da je Marija više puta prigovarala Alojziju na njegovoj "rezerviranosti", "ukočenosti", "bezosjećajnosti", "stegnutosti", izbjegavanju riječi "ljubav", u pretposljednjem pismu Alojzije govori o "poljupcima": "Da riješimo i to pitanje. Šalji ih koliko hoćeš. Žena je napokon žena, a ja ti ih isto toliko za uzdarje vraćam." I na kraju: "Vrlo si mi se dopala, kad sam odlazio ono jutro, a ti si ozbiljno pisala kao kakav blagajnik u kakvoj Hrvatskoj štedionici. Imat ću barem pisara dobrog u kući. Sam tako nerado pišem" (V. pismo, 25.3.1924) .

Marija, poznavajući svoju narav i shvativši Alojzijevo poimanje lika idealne kršćanske žene, otkazuje danu privolu na ženidbu. Svoju odluku priopćila je Alojziju u dvanaestom, posljednjem pismu, napisanom 28. ožujka 1924: "Ne nalazim mira i moram konačno da javno izrazim svoje misli (...). U duši mi se pojavio čudan nemir i preokret, kojega ne mogu da nadvladam (...). Borim se da dođem sama sobom na čistac. Osjećam strah da ne ću moći odgovoriti dužnostima, koje su na vidiku novog tog života (...). Ja sam, istina, pristala na Tvoju vrijednu ponudu i to dobrovoljno. Pristala sam sa više razloga, a odustajem samo radi jednoga, ali u tome se jednom sastoje svi - razabrala sam, da nismo jedan za drugoga (...). Baš zato što Te držim previše poštenim i plemenitim, ne mogu i ne smijem da Te varam, moram dakle za dobro oboje nas reći da pođemo svaki svojom stazom (...). Nemoj me Lojzek krivo shvatiti, biti će ti teško, ali meni uvijek teže, jer ja sam onaj koji nanosi bol (...). Moj bol nije malen, ali vidim da moram reći ove pjesnikove riječi: 'Zmenoj ne gre se k sreći' - Ti si tako dobar čovjek, tako sjajna i zamamna partija i ja, znam bolje neću i ne mogu imati; sve to ja znam i poimljem, ali znam i sebe i ne bi mogla onako kako bi htjela i morala. Volim nikako, makar i nikada priseći - nego polovično (...). Oprosti mi sve i sprijatelji se s time (...)."

U odgovoru na ovo Marijino pismo, Alojzije joj je, vidno iznenađen, ali ne beznadan, 2. travnja 1924, napisao: "Ne znam hoćemo li se već ikada sastati u životu, kao što ne znamo kakvim vremenima idemo ususret. Da doznam kada, da si u nevolji, od srca bi ti pružio bratsku ruku pomoćnicu."

Kako je nadvladavao te trenutke unutranjih borbi i razmišljanja posvjedočio je govoreći: "Velik dio hrvatske mladeži može reći s Kranjčevićem: 'Izmučen vjetrom života sumnjam, klonuo sam pokraj mrtvih ideala'. Molim te za tvoje dobro, ne podaj u svom srcu maha pesimizmu, koji sam ja naslućivao kroz tvoja pisma. Imaj vjere u bolji život, i budi nadalje vesela, jer žalost donosi smrt. Kad sam primio tvoje pismo, srušene su bile jednim časom sve moje osnove. Iznevjerio me je dapače jednu cijelu noć moj tvrdi san inače. U mom srcu bjesnila je borba, ali već ujutro pobijedila je volja. Moj život teče mimo i veselo dalje. Poimljem da žena teško svladava svoje srce, ali ne svladaš li ga, morit će te žalošću čitav život (...)."

To pismo naslovljeno "Na rastanku!", Alojzije završava riječima Šarićeve pjesme "Orlu": "'Drago mi te vidjet orle, kad se vijaš i uzvijaš pod visoka Božja nebesa - Mrsko tebi lebdit pod planinom - pa gledati divlju trku zvijeri - Od uranka do večeri - gledat crve - Mrke vuke i ljude hajduke i gudure krivudaste blatne Tebi duša roni u oblake U oblake nedohvatne letiš ravno njihovu vrhuncu - da se vineš žarkovitom suncu - Ne plaši te munja iz oblaka - Ne bojiš se sunčanih zraka Grmljavine strah te nije - Slobodno ti srce uvijek bije - Orle, kralj si ptica nebesnica - U visine - U plave vedrine - Zamalo si najdalje - Srce moje žudi još i dalje - Da poletim nebesima svetim - Pa mi duša praha se otresa - I drago mi gledat u nebesa.'"

Ova pjesma daje pravac mojem daljnjem životu. I posljednju kap krvi ako ustreba žrtvovati za pobjedu kršćanske misli u hrvatskom narodu, koji je već počeo izdisati pod uplivom materijalizma.

Vraćam tvoja pisma, a moja uništi. Marija! Budeš li i nadalje vesela u životnoj borbi, bit će mi veoma milo.

Želi ti mnogo sreće, a osobito mir i blagoslov Božji

Vjekoslav Stepinac."

(Nastavlja se)

Otkako je u predvečerje od 12. na 13. veljače 1960. mrtvo tijelo Sluge Božjega dovezeno iz Krašića u Zagreb, vjerničko se mnoštvo slijevalo u katedralu pozdraviti svoga Natpastira. Vjernici su pružali bogoslovima svoje krunice, sličice ili druge predmete da se njima dotaknu njegova mrtvog tijela; te su predmete onda ponijeli u život kao dragu uspomenu, relikviju i jakost životnome križu.

